

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych dla Gminy
Stary Targ
na lata 2023-2031

Spis treści

Wykaz skrótów	3
Wprowadzenie	4
Metodologia opracowania Strategii	6
Podstawy prawne	8
Spójność z dokumentami strategicznymi	12
Dokumenty europejskie	12
Dokumenty krajowe	13
Dokumenty regionalne	14
Metodologia badań społecznych	14
Wybór metod i technik badawczych	14
Dobór próby i narzędzie badawcze	15
Charakterystyka Gminy Stary Targ	16
Położenie	16
Sytuacja demograficzna	17
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	18
Edukacja i wychowanie	21
Kultura, sport i rekreacja	22
Opieka zdrowotna	25
Bezpieczeństwo publiczne	26
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	26
Gminny system pomocy społecznej	33
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	37
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy	38
Struktura badanej próby	38
Problem alkoholowy	40
Problem nikotynowy	42
Problem narkotykowy	43
Problem przemocy	44
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	49
Uczestnictwo w grach hazardowych	50
Inne uzależnienia behawioralne	51
Rynek pracy	52

Problemy społeczne	53
Ubóstwo i wykluczenie społeczne	55
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	56
Zdrowie psychiczne	58
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów	59
Struktura badanej próby	59
Problem alkoholowy	60
Problem nikotynowy	62
Problem narkotykowy	63
Problem przemocy.....	66
Korzystanie z urządzeń elektronicznych.....	71
Uczestnictwo w grach hazardowych.....	72
Zdrowie psychiczne	73
Zaburzenia odżywiania.....	74
Profilaktyka.....	75
Sytuacja społeczna Gminy Stary Targ.....	76
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	76
Wsparcie osób z niepełnosprawnością.....	81
Zdrowie psychiczne	85
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	88
Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	95
Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	100
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	104
Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	108
Część programowa.....	112
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	113
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych	114
Ramy finansowe Strategii.....	127
System wdrażania Strategii	129
System aktualizacji Strategii.....	130
Komunikacja społeczna i promocja Strategii	130
Monitoring i ewaluacja.....	131
Wnioski i podsumowanie	134

Bibliografia.....	137
Spis rysunków, tabel, wykresów	139
Spis rysunków	139
Spis tabel.....	139
Spis wykresów.....	141

Wykaz skrótów

- GBP** – Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Targu
- GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GOK** – Gminny Ośrodek Kultury w Starym Targu
- GOPS** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KPP** – Komenda Powiatowa Policji w Sztumie
- KS** – Klub Seniora
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- NZOZ** – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna
- PARPA** – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- POPŻ** – Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa
- PPP** – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- pp.** – punkt procentowy
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu
- SP** – Szkoła Podstawowa
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i gminy. W związku z trwającą pandemią uwytatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwieniem społecznym pociągającym za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększeniem skali ubóstwa, ujawnianiem się nowych konfliktów społecznych, wzrostem zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływającym negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania czasem osób starszych.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

² N. G. Piкуła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje i działania interwencyjne z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom Gminy Stary Targ dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej.
2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.
---	--	---

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”⁵.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775),

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571)
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1300 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r. poz. 535 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 204 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.*),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 172 z późn. zm.*),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 991 z późn. zm.*),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(*t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123*).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 100 z późn. zm.*),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.*),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(*t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 z późn. zm.*),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(*t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241 z późn. zm.*),
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsiębiorstw mieszkaniowych
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 788 z późn. zm.*),
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335*),
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym
(*t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 759*),

8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1230 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów,
mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu
Ubezpieczeń Społecznych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1672),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej
finansowanych ze środków publicznych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2561 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie
ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole
i w domu” na lata 2019-2023
(M.P. z 2018 r. poz. 1007).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu
terytorialnego
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2267 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego
i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1605).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 519 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1105),

3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(Dz. U. z 2023 r. poz. 1504),
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
(t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.).

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich, do których należą: „Unia innowacji”, „Młodzież w drodze”, „Europejska agenda cyfrowa”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”, „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”, oraz „Europejski program walki z ubóstwem”⁶.

⁶ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ na lata 2023-2031 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁷.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035.

⁷ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stary Targ są: „Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025”, „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego na lata 2023-2028” oraz „Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030”.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁸.

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Gminy Stary Targ, ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców Gminy Stary Targ zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych.

Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową, za pomocą techniki **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna

⁸ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

⁹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby zankietować jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone na przełomie III oraz IV kwartału 2023 roku i wzięło w nich udział **66 dorosłych mieszkańców** oraz **127 uczniów** z terenu Gminy Stary Targ.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

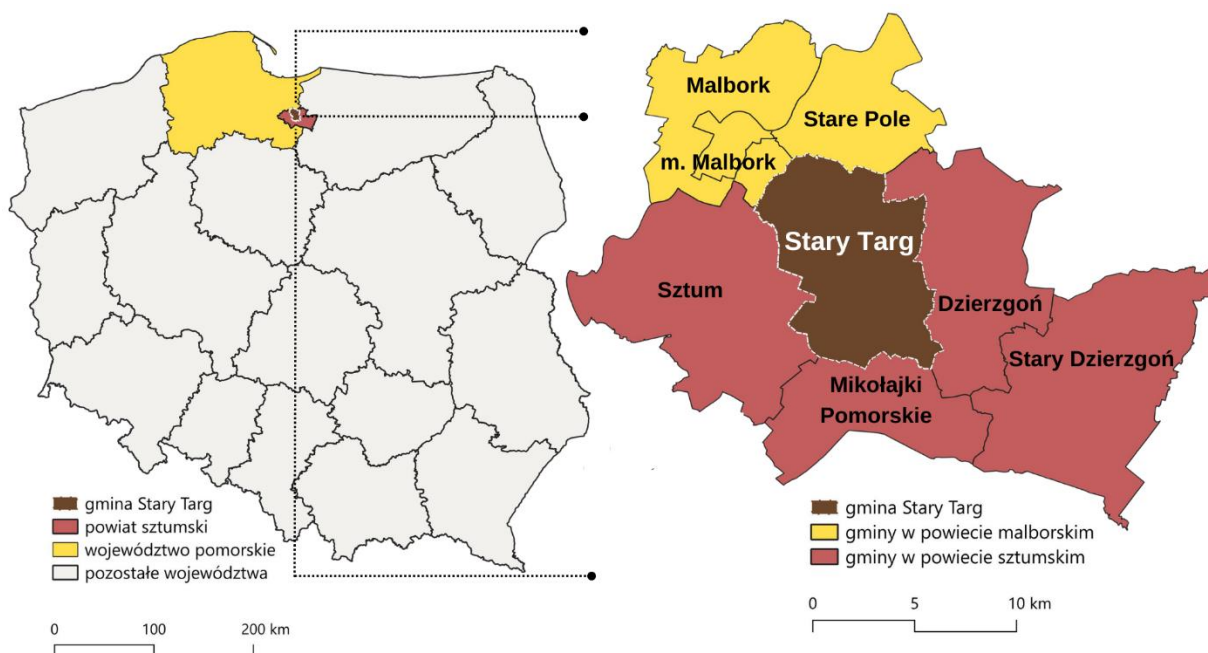
Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.
Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych
(maksymalnie +/- 2%).

Charakterystyka Gminy Stary Targ

Położenie

Stary Targ to Gmina wiejska, która umiejscowiona jest w województwie pomorskim, w powiecie sztumskim, w odległości 10 km na wschód od Miasta i Gminy Sztum, oraz około 15 km na południowy wschód od Miasta Malbork. Powierzchnia Gminy obejmuje 141,4 km², przy czym większość terenu obejmują użytki rolne (81%), natomiast 9% stanowią lasy. Najmniejsze obszary w Gminie obejmują grunty zabudowane (mieszaniowe, przemysłowe, inne), pastwiska trwałe oraz pozostałe grunty (pod wodami stojącymi, użytki kopalne, drogi, nieużytki). Gmina stanowi 19,3% powierzchni powiatu sztumskiego.

Rysunek 1. Położenie Gminy Stary Targ na mapie województwa pomorskiego oraz Polski

Źródło: opracowanie własne

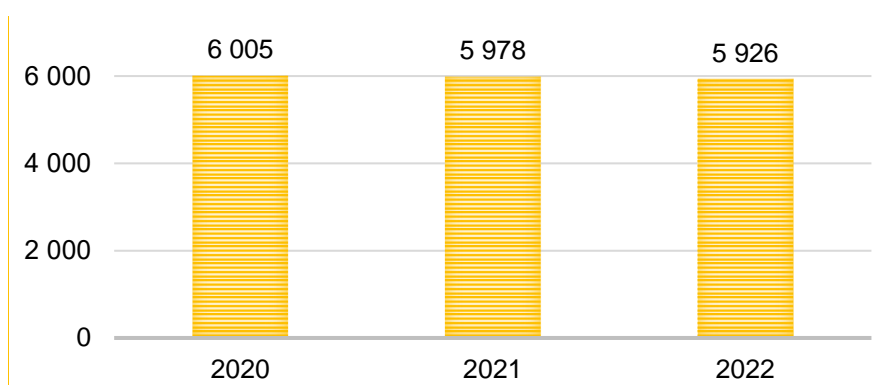
Gmina Stary Targ pod względem administracyjnym składa się z 14 sołectw: Bukowo, Dąbrówka Malborska, Jordanki, Jurkowice, Kalwa, Kątki, Łoza, Nowy Targ, Ramoty, Stary Targ, Szropy, Szropy Niziny, Tropy Sztumskie i Tulice.

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Stary Targ zamieszkuje 5 926 osób (stan na 31 grudnia 2022 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców utrzymywała się na względnie stałym poziomie, co obrazuje poniższy wykres. W 2022 roku wystąpił minimalny spadek w stosunku do roku 2020, kształtujący się na poziomie 1,3%, z kolei w stosunku do roku 2021 liczba mieszkańców zmniejszyła się zaledwie o 0,9%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Stary Targ w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W Gminie Stary Targ w 2022 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie -3,03 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość w stosunku do województwa pomorskiego (-1,89). Zarówno w Gminie, jak i w województwie zauważalne są wahania w zakresie przyrostu naturalnego na 1000 ludności.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Stary Targ w porównaniu do województwa pomorskiego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Gmina Stary Targ	-2,16	1,00	-3,03
Województwo pomorskie	-0,50	-2,01	-1,89

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w Gminie Stary Targ według ekonomicznych grup wieku w roku 2022 przedstawiała się następująco:

- 19,7% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 60,9% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 19,5% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w Gminie Stary Targ. Na przestrzeni lat 2020-2022 nastąpił nieznaczny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W przypadku wieku przedprodukcyjnego różnica pomiędzy rokiem 2020 a 2022 wyniosła 0,6 pp., natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym zmalał w podanych latach o 0,8 pp. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym uległ wzrostowi o 1,5 pp. Udział osób w poszczególnych, ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie pomorskim i w całym kraju. W województwie jest to 19,7% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,0% w wieku produkcyjnym oraz 21,2% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,4% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,7% w wieku produkcyjnym oraz 22,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 (w procentach)

wyszczególnienie	2020	2021	2022
wiek przedprodukcyjny	20,3	20,0	19,7
wiek produkcyjny	61,7	61,2	60,9
wiek poprodukcyjny	18,0	18,8	19,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

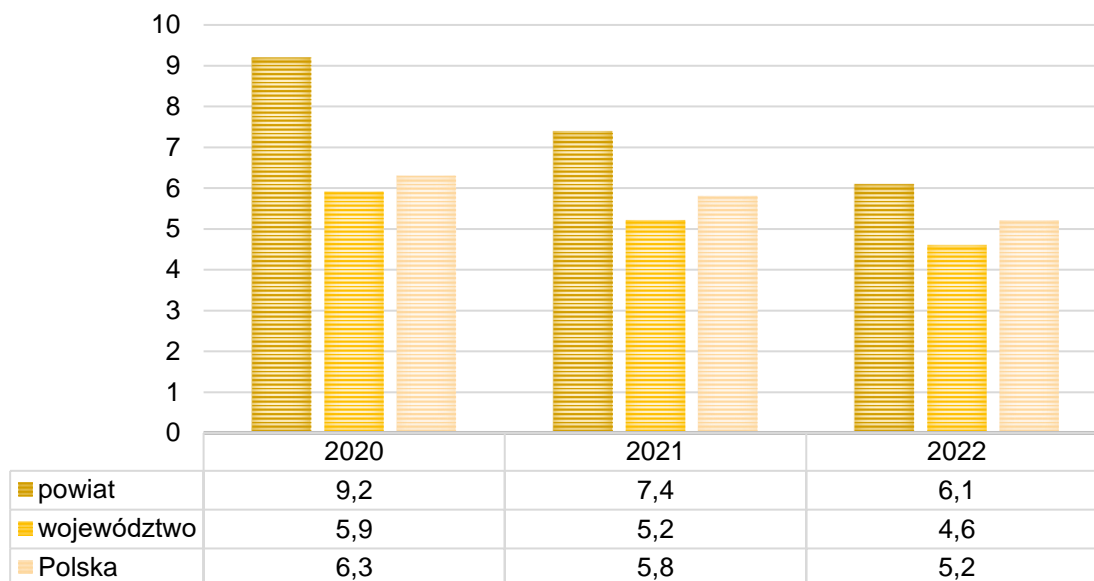
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu sztumskiego. W 2022 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 6,1%, a więc była wyższa niż stopa bezrobocia

rejestrowana w województwie pomorskim i w całej Polsce. Na przestrzeni lat 2020-2022 stopa bezrobocia w powiecie ulegała spadkowi, osiągając najniższą wartość w 2022 roku. W przypadku województwa pomorskiego, jak i całego kraju, również zauważalny jest spadek na przestrzeni ostatnich lat. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

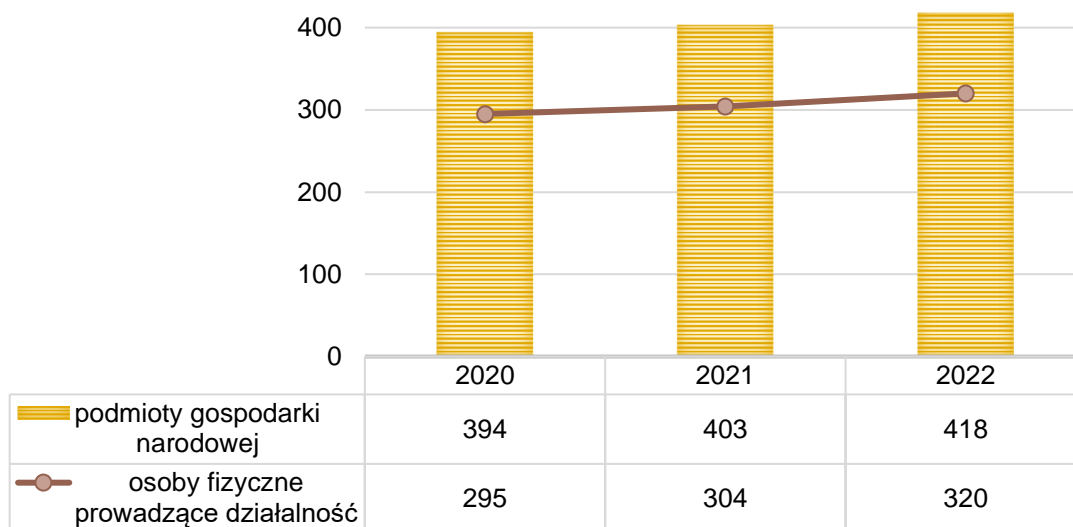
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sztumskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Gminie Stary Targ na koniec 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 418 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 320 (76,5%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie Stary Targ ulegała wzrostowi.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Stary Targ w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w Gminie Stary Targ według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 396 (stan na koniec 2022 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 21. Działalność prowadzi również 1 średnie przedsiębiorstwo zatrudniające 50-249 pracowników.

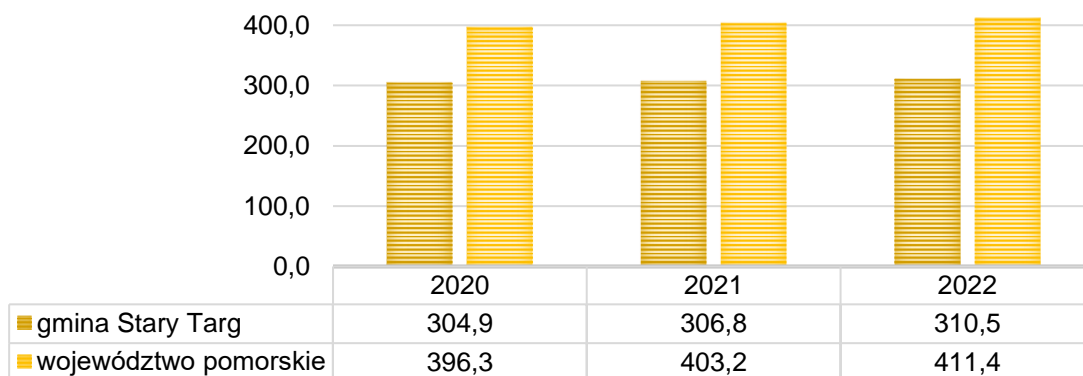
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Stary Targ według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z dostępnymi danymi, liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ w 2022 roku wyniosła 310,5 i tym samym była mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie pomorskim (411,4). Świadczy to o mniej korzystnej sytuacji na rynku mieszkaniowym na terenie Gminy, względem województwa. Można zauważyć, że w Gminie z roku na rok liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców nieznacznie wzrastała. Podobna tendencja dotyczy województwa.

Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

W 2022 roku na terenie Gminy Stary Targ funkcjonowały **3 szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi**:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Franciszka Jujki w Starym Targu,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Rodziny Sierakowskich w Waplewie Wielkim,
- Szkoła Podstawowa im. Feliksa Łoyki z oddziałami przedszkolnymi w Szropach¹⁰.

W roku szkolnym 2021/2022 łączna liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych oraz przedszkoli wynosiła 489, co oznacza spadek na poziomie 6,3% względem roku 2019/2020. W analizowanym przedziale czasu dostrzec można wahania w zakresie ogólnej liczby dzieci ze szkół w Starym Targu oraz Szropach, natomiast liczba uczniów uczęszczających do szkoły w Waplewie Wielkim uległa spadkowi.

Tabela 4. Liczba uczniów poszczególnych szkół podstawowych oraz dzieci w oddziałach przedszkolnych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Starym Targu	243	250	240
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Waplewie Wielkim	126	113	110
Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Szropach	143	136	139
RAZEM	522	499	489

Źródło: Raport o stanie Gminy Stary Targ za lata 2020-2022

¹⁰ Raport o stanie Gminy Stary Targ za rok 2022.

Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna na terenie Gminy koncentruje się głównie w **Gminnym Ośrodku Kultury** w Starym Targu, któremu podporządkowane są świetlice wiejskie:

- Świetlica Wiejska w Waplewie Wielkim,
- Świetlica Wiejska w Bukowie,
- Świetlica Wiejska w Kalwie,
- Świetlica Wiejska w Tropach Sztumskich,
- Świetlica Wiejska w Nowym Targu.

W powyżej wymienionych świetlicach zajęcia prowadzą Animatorzy czasu wolnego.

GOK za zadanie statutowe przyjmuje „zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa poprzez tworzenie, upowszechnianie i ochronę kultury, dziedzictwa i dorobku kulturalnego gminy”.¹¹ W Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonują stałe grupy zainteresowań, w ramach których prowadzone są zajęcia, tj. plastyczne, taneczne, wokalne, sportowo-rekreacyjne, a także fitness. Ponadto GOK zorganizował w 2022 roku następujące imprezy kulturalne:

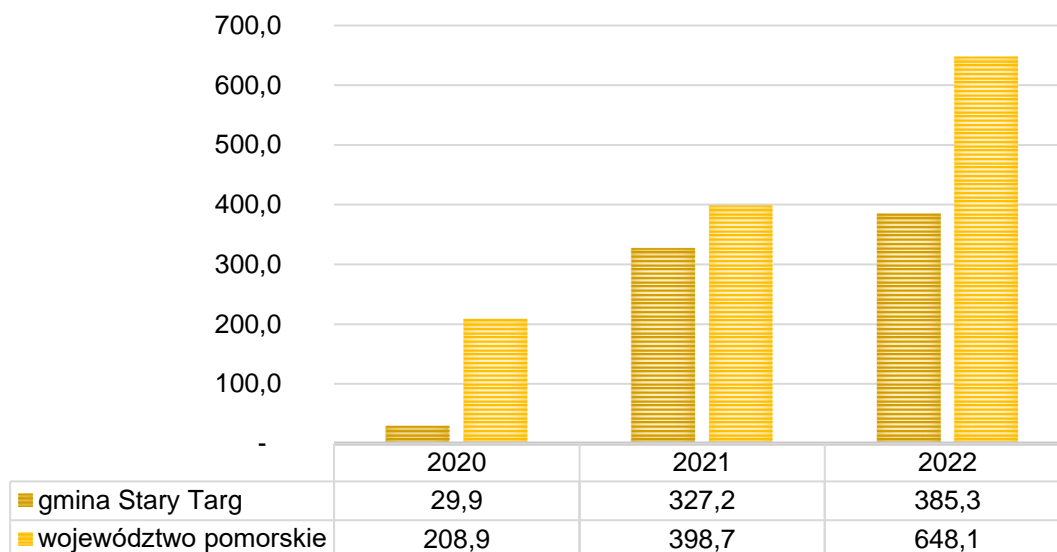
- Wspólne Kolędowanie Mieszkańców Gminy Stary Targ,
- Dzień Babci i Dziadka, 30. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Konkurs plastyczny pn. „Najpiękniejsza Walentynka”,
- Ferie z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Starym Targu,
- Mistrzostwa Gminy Stary Targ w warcabach dla dzieci i młodzieży,
- Tłusty czwartek w GOK-u,
- Dzień Kobiet,
- Dzień Sołtysa,
- Konkurs Plastyczny pn. „Najpiękniejsza Kartka Wielkanocna Gminy Stary Targ”,
- Konkurs Fotograficzny dla dzieci i młodzieży z Gminy Stary Targ pn. „Mój kochany zwierzak w obiektywie”
- Turniej piłki Nożnej dla Dzieci o Puchar Wójta Gminy Stary Targ,
- Festiwal Piosenki Rozrywkowej pn. „piękne Polskie Nuty”,
- Dzień Matki,
- Obchody Dnia Działacza Kultury i Animatora,
- Dzień Dziecka,

¹¹ Raport o stanie Gminy Stary Targ za rok 2022

- Konkurs Historyczny związany z Gminą Stary Targ „Starotarskie Rodła”,
- Szkolne Mistrzostwa Gminy Stary Targ z okazji Dnia Kultury Fizycznej,
- Pomorskie Dni Chopinowskie – Waplewo Wielkie,
- Dzień Ojca,
- Wakacje z Gminnym Ośrodkiem Kultury,
- 100-Lecie Powstania Związku Polaków w Niemczech – 102. Rocznicą Plebiscytu na Powiślu – Bieg oraz Marsz NW,
- Festyn Odpustowy,
- Wakacje z Gminnym Ośrodkiem Kultury,
- Biegi oraz Marsz Nordic Walking w Muzeum Tradycji szlacheckiej - Waplewo Wielkie,
- Festiwal Tradycji Smaków,
- Dożynki Gminne,
- Święto pieczonego ziemniaka,
- Europejski Dzień Seniora,
- Pomorskie Dni Chopinowskie – Waplewo Wielkie,
- Święto Niepodległości w Gminie Stary Targ,
- Spotkanie Opłatkowe Pracowników GOK,
- Impreza Mikołajowa dla dzieci i młodzieży z Caritasem.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w latach 2020-2022 liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ była znacznie niższa od ich liczby na terenie całego województwa. Szczególnie duża dysproporcja w tym zakresie widoczna jest w 2020 roku. Na przestrzeni analizowanych lat liczba uczestników zarówno w Gminie, jak i całym województwie wzrosła. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 5. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022

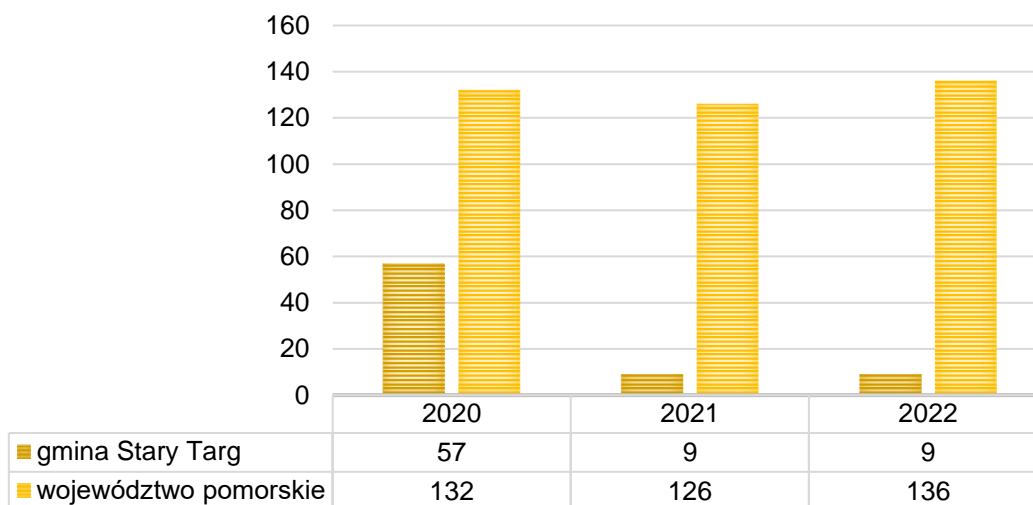

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy swoją działalność prowadzi także **Gminna Biblioteka Publiczna** w Starym Targu, która w 2022 roku zaczęła być dostępna dla czytelników, nie tylko od poniedziałku do piątku, ale również w sobotę, co było związane z otrzymaniem dotacji na zakup nowości. W podanym roku zorganizowano także Noc Bibliotek, podjęto różne działania wraz ze szkołami i Klubem Seniora oraz zakupiono elektroniczny katalog księgozbioru (Libra NET). Liczba wypożyczających książki w danym roku wyniosła 56 osób, wypożyczono łącznie 1 226 książek oraz udostępniono 411 egzemplarzy prasy. Księgozbiór Biblioteki pod koniec roku liczył 7 297 woluminów. Ponadto zakupiono 365 woluminów nowości wydawniczych oraz zinwentaryzowano 115 książek, które nie pochodziły z zakupu.

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022. Na podstawie danych statystycznych widać, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie o wiele niższą wartość niż w województwie. W 2022 roku w Gminie było to 9 czytelników, natomiast w całym województwie – 136. Jednocześnie w Gminie Stary Targ poziom czytelnictwa na przestrzeni ostatnich trzech lat spadł, natomiast w całym województwie poziom ten ulegał wahaniom.

Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy Stary Targ funkcjonują trzy kluby sportowe z sekcjami piłki nożnej, które biorą udział w rozgrywkach Polskiego Związku Piłki Nożnej:

- Gminny Klub Sportowy „Powiśle” Stary Targ,
- Ludowy Klub Sportowy w Waplewie Wielkim,
- Klub Sportowy „Tęcza” Szropy.

Gmina zapewnia klubom wsparcie finansowe oraz dostęp do boisk i wyposażone pomieszczenia socjalne¹².

Opieka zdrowotna

Na system opieki zdrowotnej w Gminie Stary Targ składa się **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” w Starym Targu wraz z Filią w Szropach**¹³. Ponadto dla mieszkańców Gminy dostępna jest także Apteka, która znajduje się w budynku należącym do Gminnego Ośrodka Kultury w Starym Targu oraz Punkt apteczny w Szropach¹⁴.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w Gminie w 2022 roku na 1 przychodnię przypadło 2 963 mieszkańców. Jest to wartość większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym

¹² Sprawozdanie z realizacji Rocznej Programu Współpracy Gminy Stary Targ z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie za rok 2022,

¹³ https://www.gminastarytarg.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=86,

¹⁴ https://www.gminastarytarg.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=85&strona=1&sub=7&subsub=58.

roku 1 934. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,7 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieznacznie niższą od tej dla całego powiatu sztumskiego (3,8).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Stary Targ w porównaniu do powiatu sztumskiego w 2022 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	20	2
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1 934	2 963
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,8	3,7

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie Stary Targ o bezpieczeństwo i porządek dbają funkcjonariusze z **Komendy Powiatowej Policji w Sztumie** wraz z dzielnicowym przydzielonym do Gminy. Dzielnicowy poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, podejmuje również działalność profilaktyczną na terenie Gminy¹⁵.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie Stary Targ zapewnia **5 Ochotniczych Straży Pożarnych** z miejscowości: Stary Targ, Bukowo, Waplewo Wielkie, Dąbrówka Malborska i Szropy¹⁶. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, natomiast członkowie jednostek OSP biorą udział również w zabezpieczeniach imprez sportowych oraz kulturalnych organizowanych na terenie Gminy.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia

¹⁵ <https://sztum.policja.gov.pl/m14/dzielnicow/posterunek-policji-w-st/64528,Dzielnicowi-Posterunku-Policji-w-Starym-Targu.html>

¹⁶ Raport o stanie Gminy Stary Targ za rok 2022

społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem¹⁷.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury, czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

¹⁷ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, str. 10.

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

OBSZARY ROZWIJANIA WSPÓŁPRACY MIĘDZY PODMIOTAMI EKONOMII SPOŁECZNEJ A SAMORZĄDAMI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość *działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych*, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Katalog usług społecznych z zakresu:	Zadania publiczne w obszarze:
polityki prorodzinnej	➤ działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
wspierania rodziny	➤ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej ➤ działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
systemu pieczy zastępczej	➤ wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
pomocy społecznej	➤ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
promocji i ochrony zdrowia	➤ ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
wspierania osób niepełnosprawnych	➤ działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
edukacji publicznej	➤ nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania
przeciwdziałania bezrobociu	➤ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
kultury	➤ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
kultury fizycznej i turystyki	➤ wspierania i upowszechniania kultury fizycznej ➤ turystyki i krajoznawstwa
pobudzania aktywności obywatelskiej	➤ działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ➤ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji ➤ udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ➤ upowszechniania i ochrony praw konsumentów
mieszkalnictwa	➤ tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
ochrony środowiska	➤ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego

reintegracji zawodowej i społecznej	<ul style="list-style-type: none">➤ działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym➤ działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości➤ rewitalizacji➤ działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3➤ działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecenie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

Na terenie Gminy Stary Targ w 2022 roku zarejestrowanych było **418 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 1 stowarzyszenie/organizacja społeczna, która stanowiła 0,2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej oraz 1 fundacja (0,2%). Na przestrzeni analizowanych lat liczba stowarzyszeń, jak i fundacji jest stała.

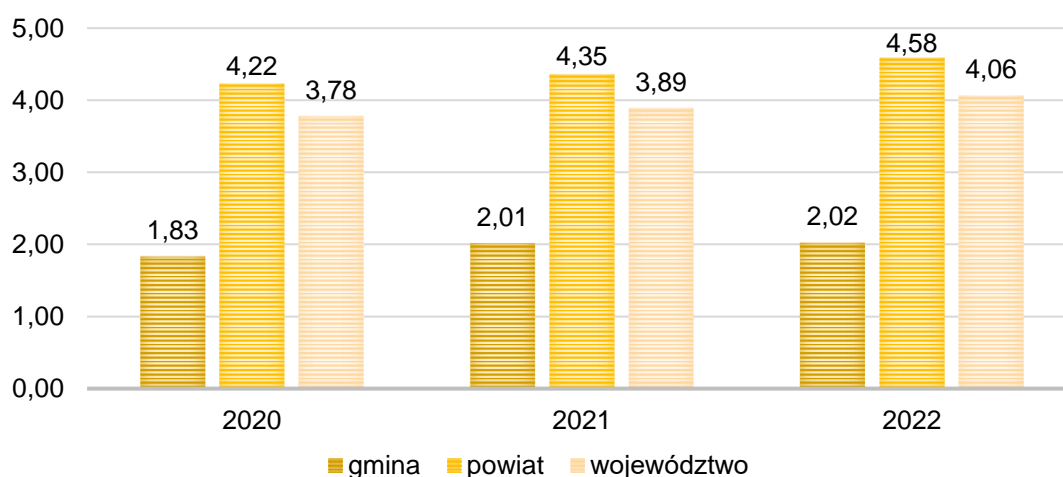
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	394	403	418
fundacje	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	1	1	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ w 2022 roku wyniósł **2,02** i tym samym był wyższy niż w latach 2020-2021. W odniesieniu do danych wojewódzkich oraz powiatowych powyższy wskaźnik w Gminie na przestrzeni analizowanych lat zawsze przyjmował niższe wartości. Szczegółowe dane przedstawia wykres poniżej.

Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ, powiecie sztumskim i województwie pomorskim na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, szkoły). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Na terenie Gminy Stary Targ nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo społeczne.

Gminny system pomocy społecznej

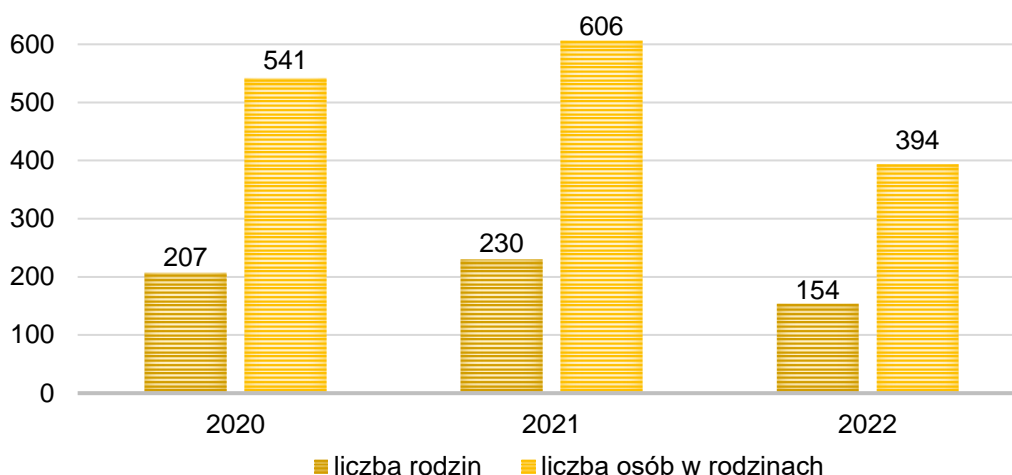
Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹⁸.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Stary Targ jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. GOPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stary Targ uległa wahaniom. W 2022 roku pomocą społeczną objęte były 154 rodziny – to o 25,6% mniej niż w 2020 roku. W stosunku do 2020 roku liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej również ulegała wahaniom.

¹⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

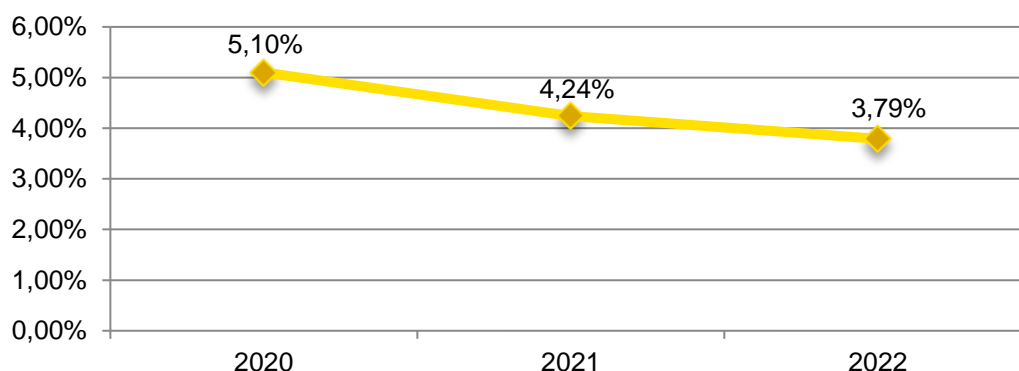
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stary Targ w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2020-2022 wartość tego wskaźnika uległa spadkowi, by w 2022 roku osiągnąć najniższą wartość – 3,79%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2022 roku korzystających z tego typu pomocy było 119 osób w wieku przedprodukcyjnym, 132 osoby w wieku produkcyjnym oraz 14 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było mniej niż mężczyzn (liczba kobiet – 106, liczba mężczyzn – 159). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2020-2022, dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wahania liczby osób korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022

wiek	2020		2021		2022	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	196	86	121	52	119	52
produkcyjny	244	99	168	65	132	44
poprodukcyjny	13	10	16	10	14	10
ogółem	453	195	305	127	265	106

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W 2022 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 112 mieszkańcom Gminy Stary Targ, natomiast świadczenie niepieniężne 122 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest spadek w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne, natomiast zakres świadczeń niepieniężnych ulegał niewielkim wahaniom.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	191	149	112
świadczenie niepieniężne	128	121	122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ulegała niewielkim zmianom – w 2020 roku wyniosła 181, w 2021 roku – 156, natomiast w 2022 roku osiągnęła wartość 151. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2022 roku są znaczne – mężczyźni stanowili 63% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 37%.

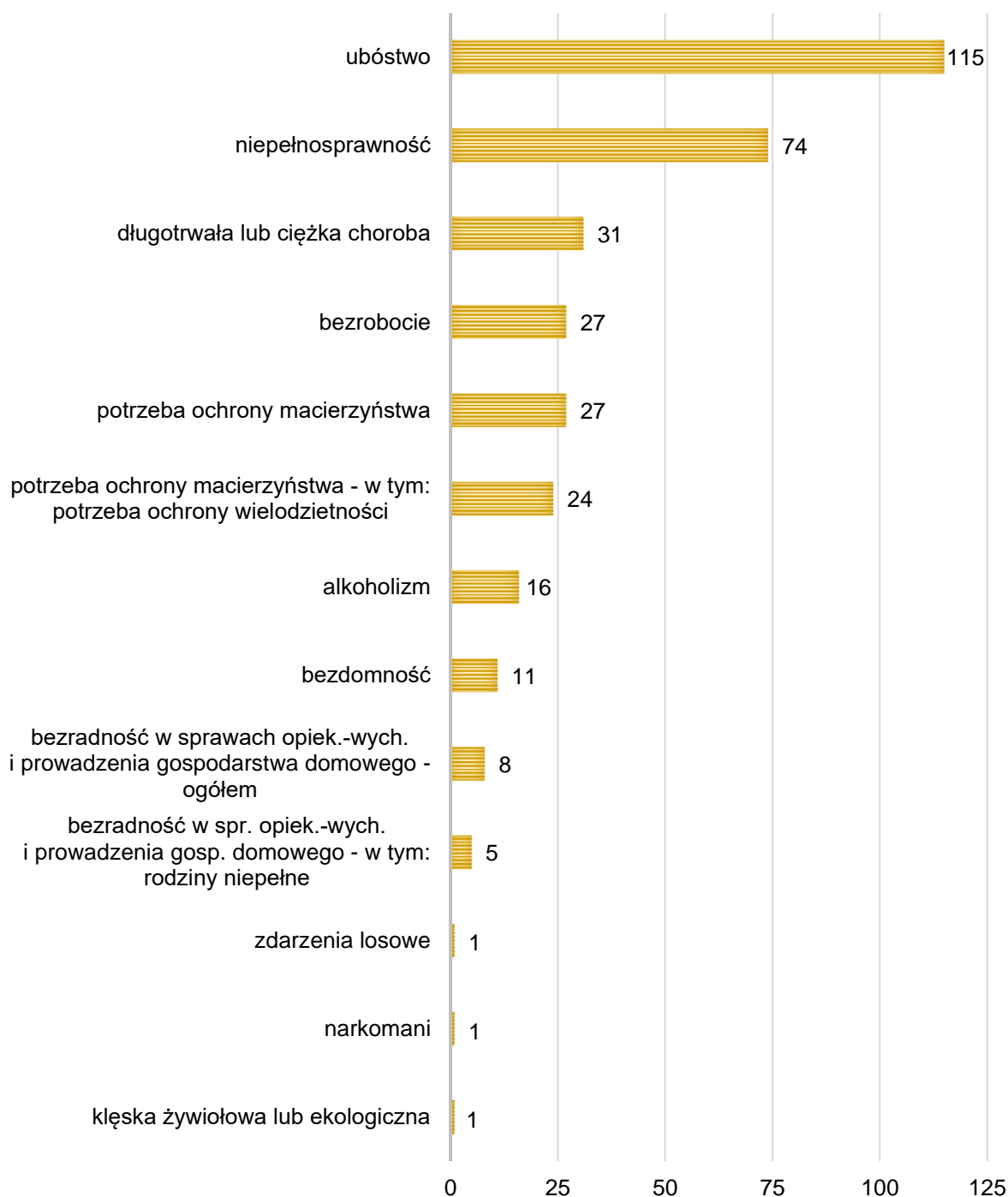
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022

płeć	2020	2021	2022
kobiety	86	59	56
mężczyźni	95	97	95
ogółem	181	156	151

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

W 2022 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w Gminie Stary Targ było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymało 115 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się niepełnosprawność (74 rodziny), natomiast na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (31 rodzin). Kolejnymi pod względem liczebności powodami udzielania świadczeń było bezrobocie oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (po 27 rodzin).

Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie Gminy Stary Targ. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Kultury w Starym Targu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Targu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Klub Seniora pn. „Centrum Aktywnego Seniora”,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO),
- placówki ochrony zdrowia,
- placówki oświatowe,
- Świetlice Socjoterapeutyczne,
- Świetlice Wiejskie,
- Urząd Gminy w Starym Targu,
- Zespół Interdyscyplinarny.

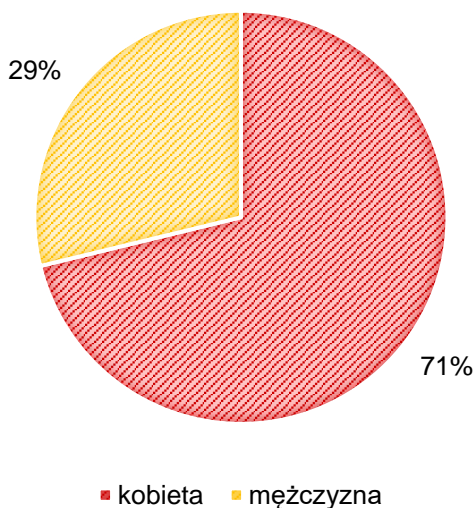
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy Stary Targ. Wśród nich wyróżniono zjawiska takie jak: uzależnienia, przemoc, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, a także zbadano kwestie dotyczące rynku pracy, zdrowia psychicznego oraz sytuacji osób starszych.

Struktura badanej próby

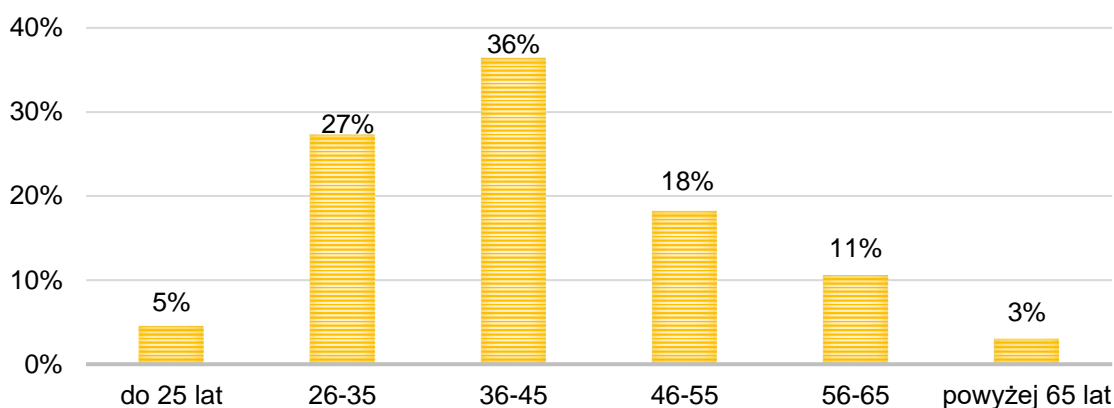
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy Stary Targ wzięło udział 66 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczącą przewagę miały kobiety – stanowiły one 71% ogółu, zaś mężczyźni – 29%.

Wykres 11. Płeć: N=66

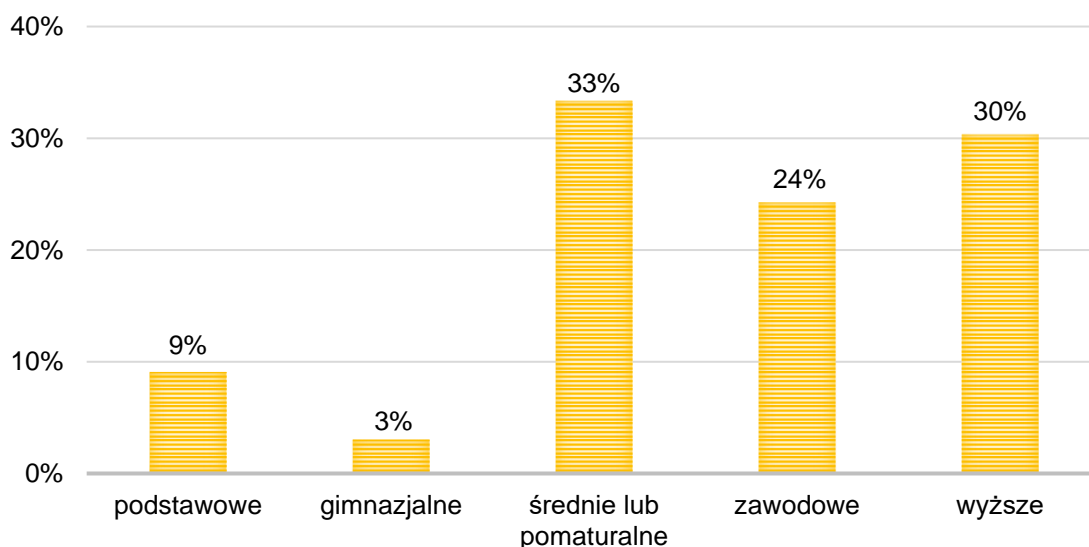
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (36%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (27%), 46-55 lat (18%) oraz 56-65 lat (11%). Udział respondentów w wieku poniżej 25 lat wyniósł 5%, z kolei powyżej 65 roku życia – 3%.

Wykres 12. Wiek: N=66

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (33%) oraz wyższym (30%), z kolei 24% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, a odsetek 9% wskazał na wykształcenie podstawowe. Najmniej badanych odpowiedziało, że ukończyło wykształcenie na poziomie gimnazjum (3%).

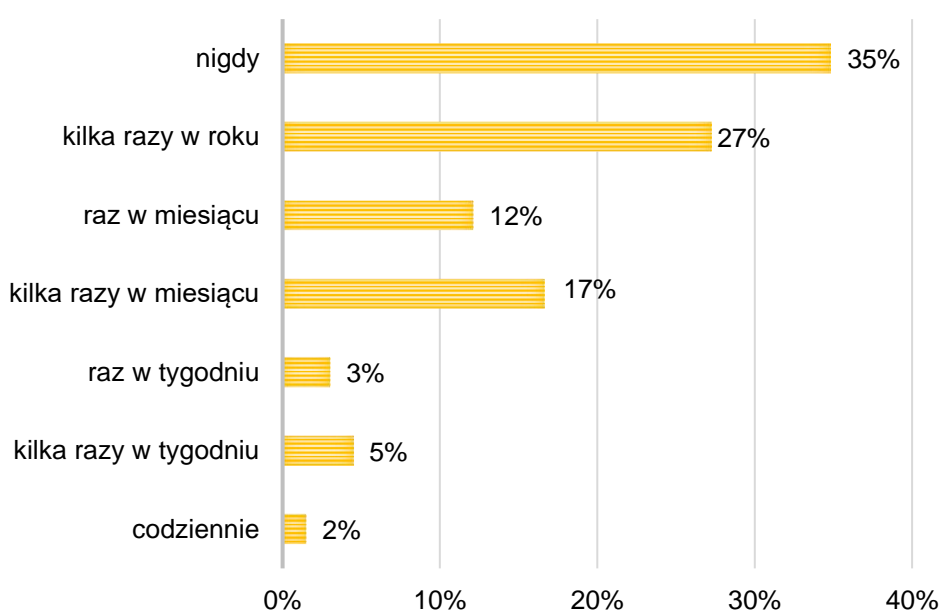
Wykres 13. Wykształcenie: N=66

Problem alkoholowy

W pierwszym pytaniu skierowanym do dorosłych mieszkańców Gminy poproszono ich o określenie, z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarował co trzeci ankietowany (35%), natomiast 27% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 12% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, 17% – kilka razy w miesiącu, z kolei 3% osób pije alkohol raz w tygodniu, a 5% dorosłych kilka razy w tygodniu. Codzienne picie alkoholu zadeklarowało 2% mieszkańców.

Wykres 14. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=66

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Odpowiedzi mieszkańców są następujące: większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (29 osób, tj. 67%). 8 respondentów podało, że taką sytuację miało 1 raz (19%), natomiast 4 badanych przyznało, że zdarzyło im się to 2-5 razy (9%). Pojedyncze odpowiedzi wskazywały na 6-10 razy i powyżej 10 razy (po 2%).

Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=43

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	19%	8
2-5 razy	9%	4
6-10 razy	2%	1
powyżej 10 razy	2%	1
ani razu	67%	29

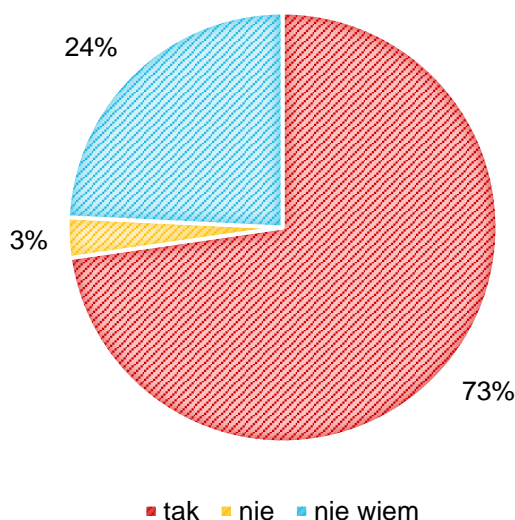
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 14 osób podało, iż nie posiada prawa jazdy (33%), z kolei 27 respondentów zaprzeczyło jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (63%). Niemniej, taka sytuacja zdarzyła się 2 mieszkańcom pijącym alkohol (5%), którzy przyznali, że w omawianym okresie miała ona miejsce 1 raz.

Tabela 11. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=43

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	63%	27
raz mi się to zdarzyło	5%	2
zdarza mi się to sporadycznie	0%	0
zdarza mi się to często	0%	0
nie posiadam prawa jazdy	33%	14

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy jest świadoma szkodliwości napojów alkoholowych, co zadeklarowało 73% respondentów. Brak wiedzy w tym zakresie dotyczy z kolei 3% badanych, którzy uważają, że alkohol nie ma negatywnego wpływu na rozwój dziecka w czasie ciąży. Ponadto aż 24% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”.

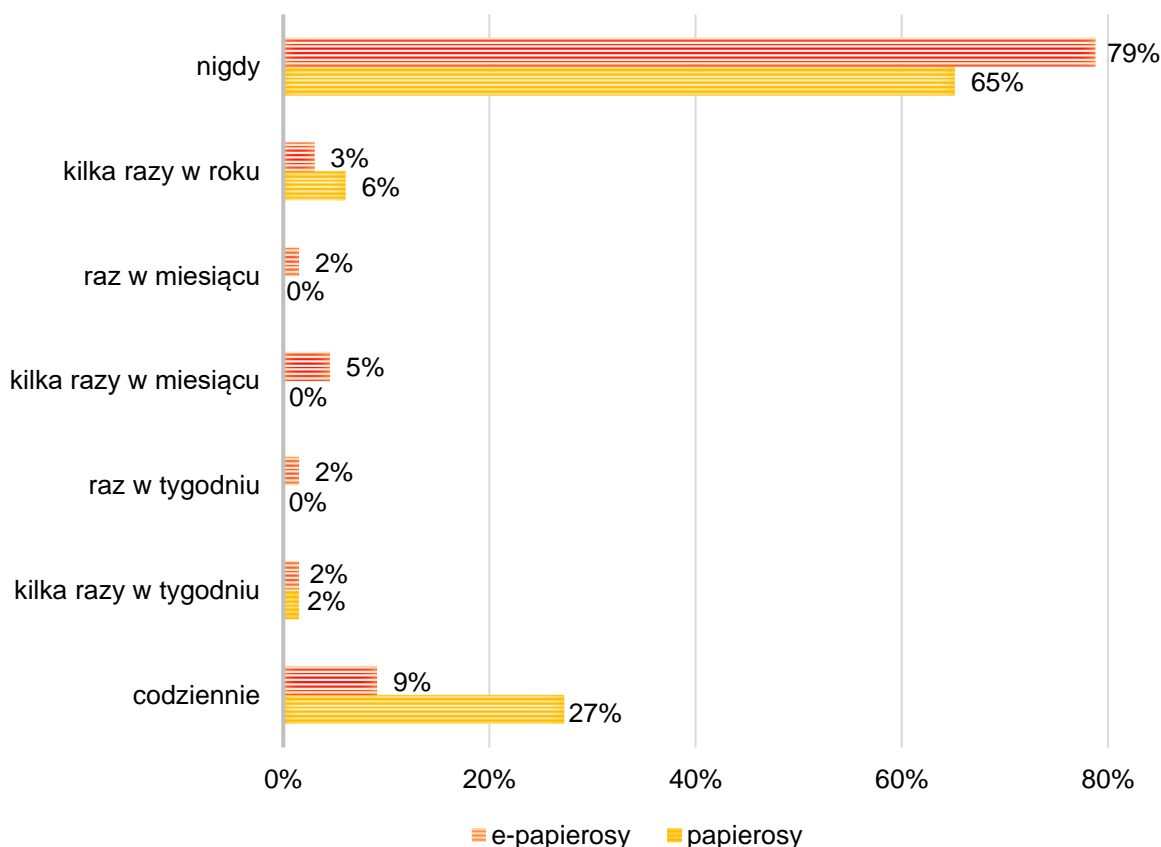
Wykres 15. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=66

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby tytoniowe przez dorosłych mieszkańców Gminy Stary Targ. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy pali 35% mieszkańców, spośród których 6% robi to okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, 2% – kilka razy w tygodniu, natomiast na codzienne palenie wskazał odsetek 27% ankietowanych. Osoby te są szczególnie narażone na wystąpienie negatywnych konsekwencji uzależnienia od nikotyny. Po elektroniczne papierosy sięga 23% respondentów, przy czym po 2% z nich robi to raz w miesiącu, raz w tygodniu oraz kilka razy w tygodniu, natomiast 5% osób wskazało na palenie e-papierosów kilka razy w miesiącu, a 3% na – kilka razy w roku. Wśród odpowiedzi 9% dorosłych mieszkańców przyznało, że sięga codziennie po elektroniczne papierosy.

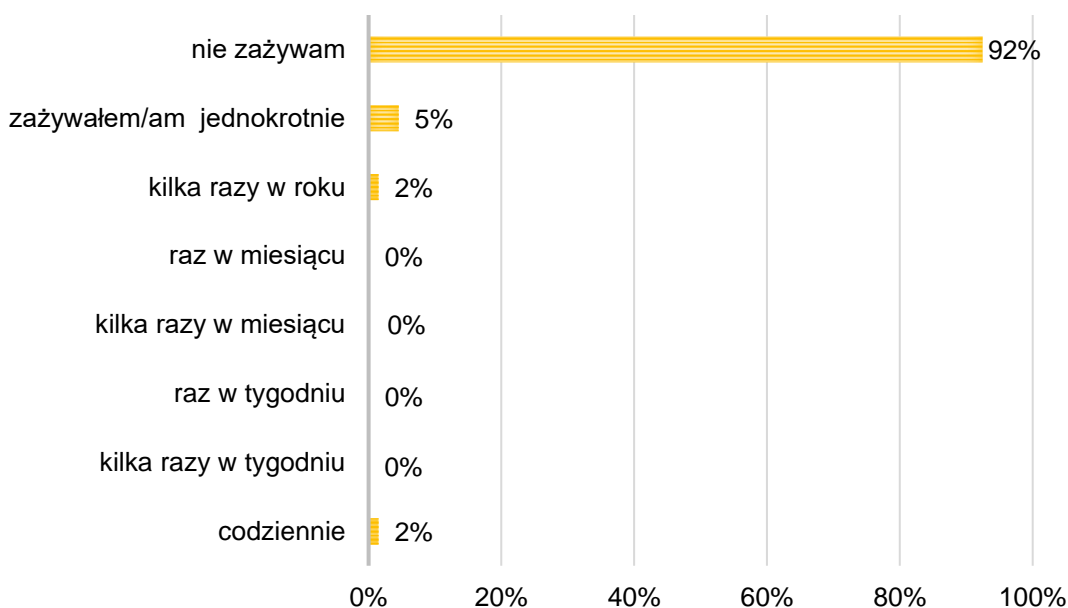
Wykres 16. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=66

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Stary Targ. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało łącznie 9% respondentów, którzy przyznali, że zażywali tego typu środki jednokrotnie (5%), kilka razy w roku oraz codziennie (po 2%).

Wykres 17. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=66

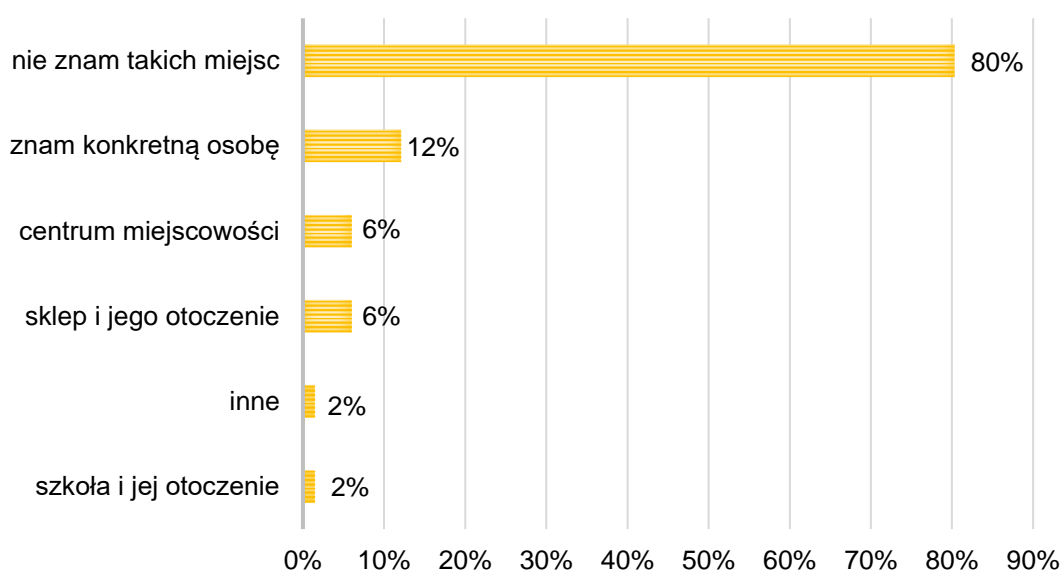
Aby szczegółowiej ukazać problem sięgania po narkotyki i dopalacze przez dorosłych mieszkańców Gminy, w kolejnym pytaniu respondenci mieli wskazać na substancje jakie zażywali. 4 respondentów wskazało na marihuanę (80%), z kolei 1 osoba podała dopalacze (20%).

Tabela 12. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne Pan/i zażywał/a? N=5

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	80%	4
dopalacze	20%	1
amfetamina	0%	0
leki w celu odurzania się	0%	0
inne	0%	0

W ostatnim pytaniu dotyczącym substancji psychoaktywnych uwzględniono znajomość przez respondentów miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Jak wynika z ich deklaracji, zdecydowana większość badanych nie zna takich miejsc, co potwierdziło 80% odpowiedzi. Niemniej jednak 12% ankietowanych przyznało, że zna konkretne osoby, a po 6% osób wskazało na centrum miejscowości oraz sklep i jego otoczenie. Ponadto po 2% badanych podało szkołę wraz z jej otoczeniem, jako miejsce, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze, a kolejne 2% zaznaczyło odpowiedź „inne” nie podając konkretniej lokalizacji.

Wykres 18. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? N=66

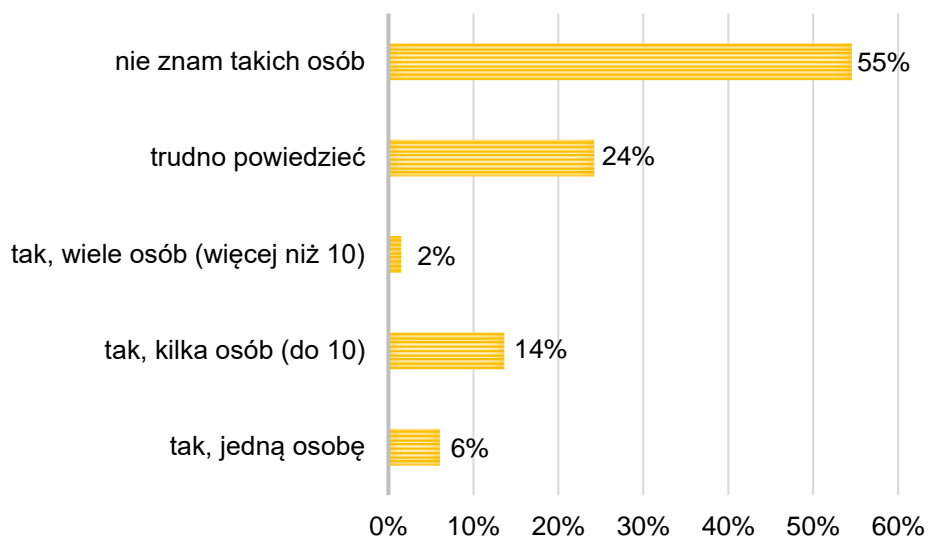

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Problem przemocy

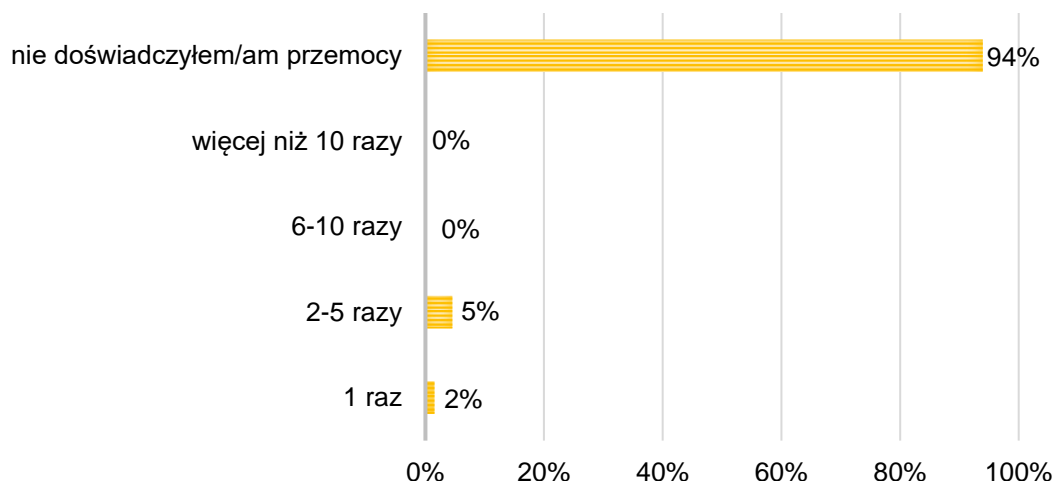
W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców Gminy Stary Targ. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 22% ankietowanych, spośród których 6% stwierdziło, iż zna jedną osobę, 14% badanych podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), a 2% respondentów wskazało na znajomość wielu takich osób (więcej niż 10). Należy zauważyć, iż znaczny odsetek badanych nie jest pewien, czy zna kogoś, kogo dotyczy ten problem (24%), a jednoznacznie zaprzeczyła temu ponad połowa badanych (55%).

Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=66

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 7% dorosłych mieszkańców, spośród których 2% doświadczyło jej 1 raz, a 5% wskazało na 2-5 razy.

Wykres 20. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=66

Respondenci, którzy potwierdzili, iż doświadczają przemocy, zostali poproszeni o wskazanie jej rodzaju. Z ich deklaracji wynika, że najczęściej doznawaną formą przemocy w Gminie jest przemoc psychiczna, którą podało 4 badanych (100%). Pojawiły się także odpowiedzi wskazujące na doznawanie przemocy fizycznej (2 osoby, tj. 50%) oraz przemocy ekonomicznej (1 osoba, tj. 25%).

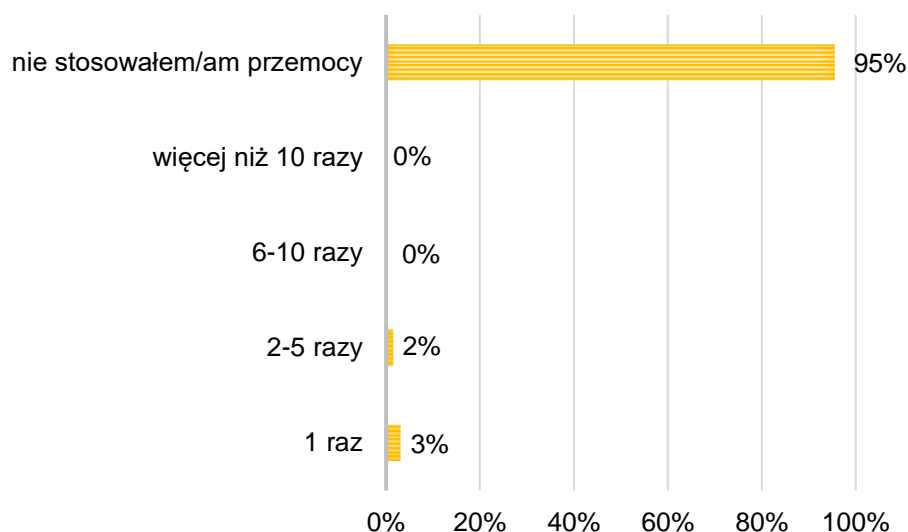
Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=4

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	100%	4
przemoc fizyczna	50%	2
przemoc ekonomiczna	25%	1
przemoc seksualna	0%	0
zaniedbanie	0%	0
mobbing	0%	0
nie wiem	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W ramach badania podjęto również próbę określenia skali oraz częstotliwości stosowania przemocy przez ankietowanych. Jak wynika z analizy materiału badawczego, do zastosowania zachowań przemocowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przyznał się odsetek 5% badanych. 3% ankietowanych dopuściło się jej 1 raz, z kolei 2% osób wskazało na 2-5 razy.

Wykres 21. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby? N=66

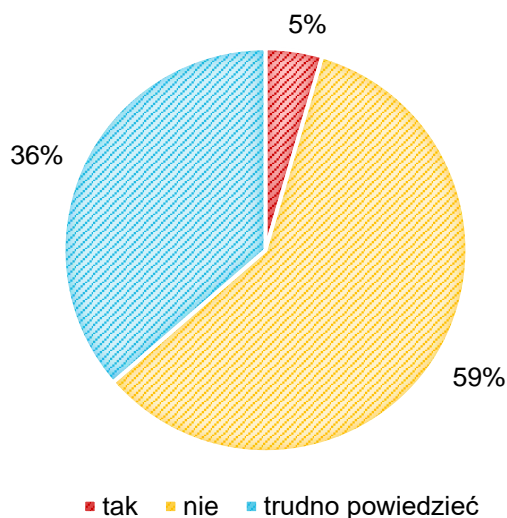

Mieszkańcy Gminy Stary Targ, którzy przyznali się do stosowania przemocy wobec innych osób zostali zapytani, w stosunku do kogo podjęli się takiego zachowania. Jak wynika z deklaracji respondentów po 1 osobie zastosowało przemoc wobec kogoś nieznanego, innych członków rodziny oraz współpracowników (po 33%).

Tabela 14. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i przemoc? N=3

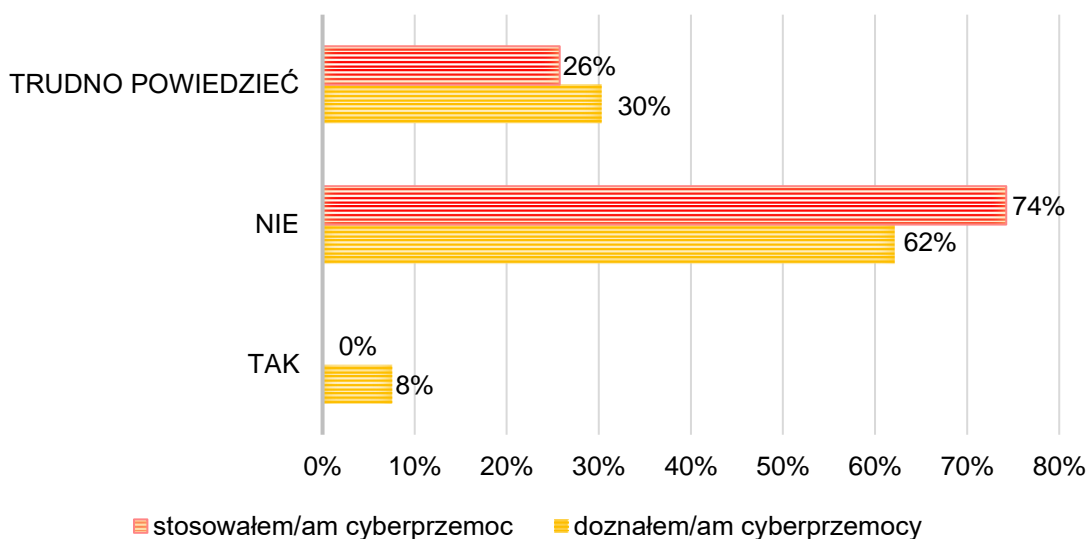
Odpowiedź	%	Liczba odp.
nieznajomego/ej	33%	1
innych członków rodziny	33%	1
współpracowników	33%	1
rodziców	0%	0
dziecka/dzieci	0%	0
męża/żony	0%	0
partnera/partnerki	0%	0
innych osób	0%	0

Ważnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w Gminie Stary Targ była również opinia mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż ponad połowa badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (59%), jednakże aż 36% mieszkańców podało, że trudno jest im określić swoje stanowisko w tej sprawie, a 5% ma do niej pozytywny stosunek.

Wykres 22. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą? N=66

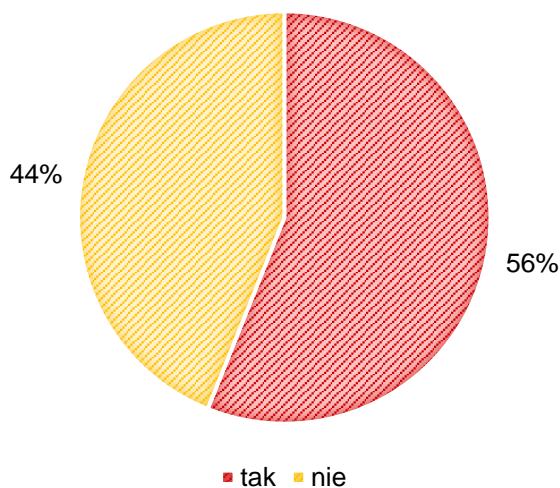
Kolejne pytanie dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 8% badanych, z kolei 30% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. W przypadku stosowania przemocy w Internecie żaden respondent nie przyznał się do takich zachowań w ciągu ostatnich 12 miesięcy, z kolei 26% zaznaczyło odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 23. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=66

W ostatnim pytaniu dotyczącym zjawiska przemocy poruszono kwestię znajomości instytucji na terenie Gminy udzielających wsparcia, pomocy w przypadku wystąpienia przemocy. Odpowiedzi na to pytanie rozkładają się następująco: 56% osób wskazało na to, że zna tego typu instytucje, z kolei 44% badanych odpowiedziało przecząco na to pytanie.

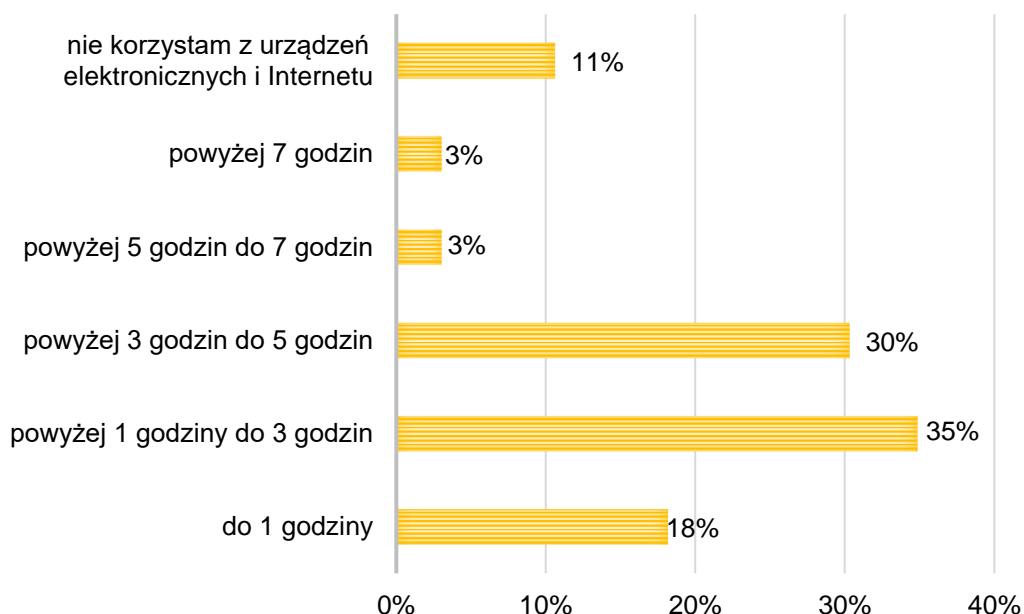
Wykres 24. Czy zna Pan/i instytucje udzielające wsparcia, pomocy w razie wystąpienia przemocy? N=66

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji 89% badanych korzysta z tego typu urządzeń i Internetu, przy czym 18% respondentów do 1 godziny dziennie, a co trzeci na przedział od 1 do 3 godzin (35%). Korzystanie z urządzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 30% respondentów, na odpowiedź od 5 do 7 godzin wskazał odsetek 3% ankietowanych, z kolei powyżej 7 godzin robi to 3% badanych.

Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=66

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy określili, czy zdarza się im korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, większość respondentów odpowiedziała twierdząco na to pytanie (52 osoby, tj. 89%). Wśród nich 4 badanych wskazało, że taka sytuacja ma miejsce bardzo często (7%), 11 ankietowanych – często (19%), 21 respondentów – czasami (36%), a 16 osób – rzadko (27%). 7 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (12%).

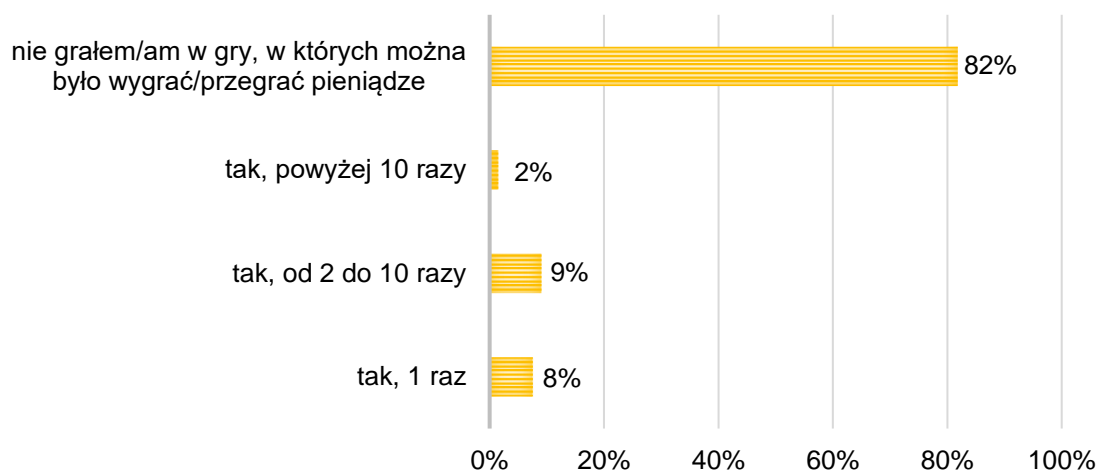
Tabela 15. Jak często zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładal/a? N=59

Odpowiedź	%	Liczba odp.
bardzo często	7%	4
często	19%	11
czasami	36%	21
rzadko	27%	16
nigdy	12%	7

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną lub przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miał odsetek 19% dorosłych respondentów, wśród których 8% grało w takie gry 1 raz, z kolei 9% osób przyznało się do grania w tego typu gry 2-10 razy, a 2% ankietowanych wskazało na graniu powyżej 10 razy.

Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=66

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 9 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (75%), 2 osoby zaprzeczyły temu (17%), natomiast 1 respondent miał problem z odpowiedzią na to pytanie (8%).

Tabela 16. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=12

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
tak	75%	9
nie	17%	2
trudno powiedzieć	8%	1

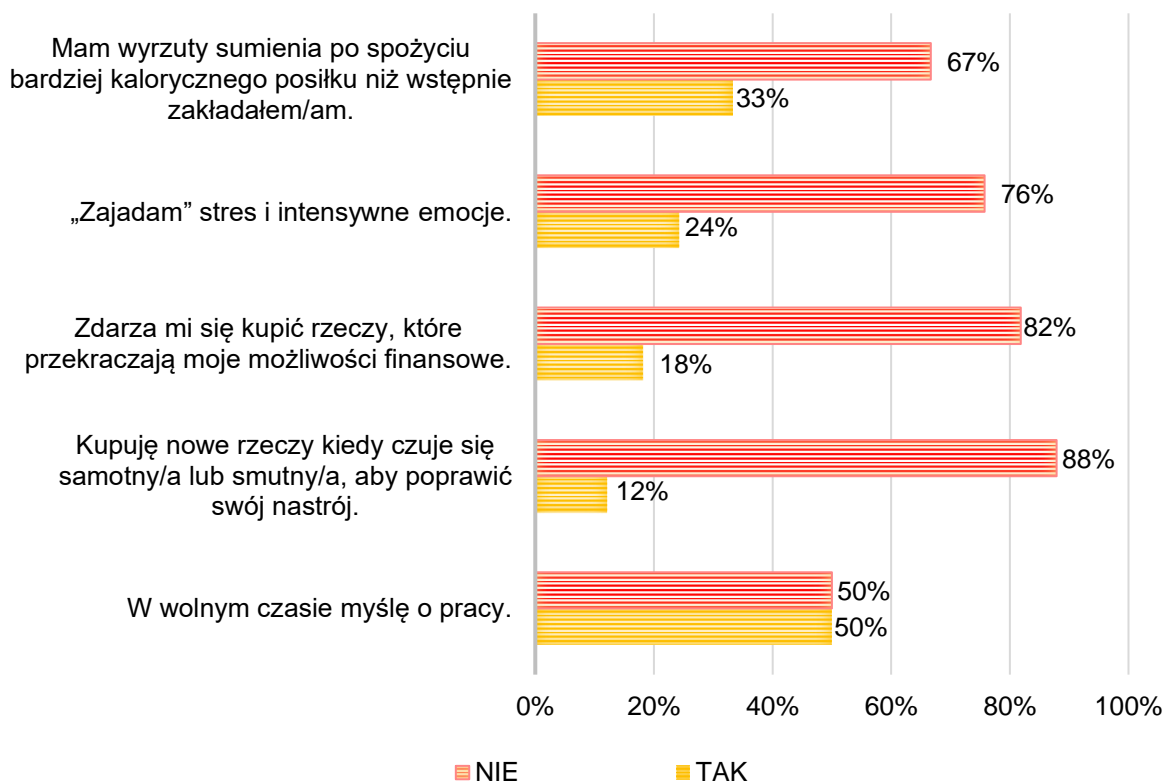
Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy Stary Targ, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat ich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zakresu aktywności fizycznej i zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm, a także nadmierna aktywność fizyczna są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie zakupów, pracy oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- połowa badanych myśli o pracy w trakcie swojego czasu wolnego w domu (50%), a druga połowa nie ma takich myśli (50%);
- wśród badanych 33% ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku, z kolei 67% osób zaprzeczyło takim sytuacjom;
- większość ankietowanych zajada stres i inne intensywne emocje (24%), natomiast nie tłumi ich w taki sposób 76% badanych;
- 18% ankietowanych przyznało, iż zdarza im się kupować przedmioty, na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych, natomiast nie dokonuje zakupów ponad swoje możliwości finansowe 82% respondentów;
- 12% osób biorących udział w badaniu kupuje nowe rzeczy, gdy czuje się samotna lub aby poprawić swój nastrój, z kolei nie zachowuje się w ten sposób 88% mieszkańców.

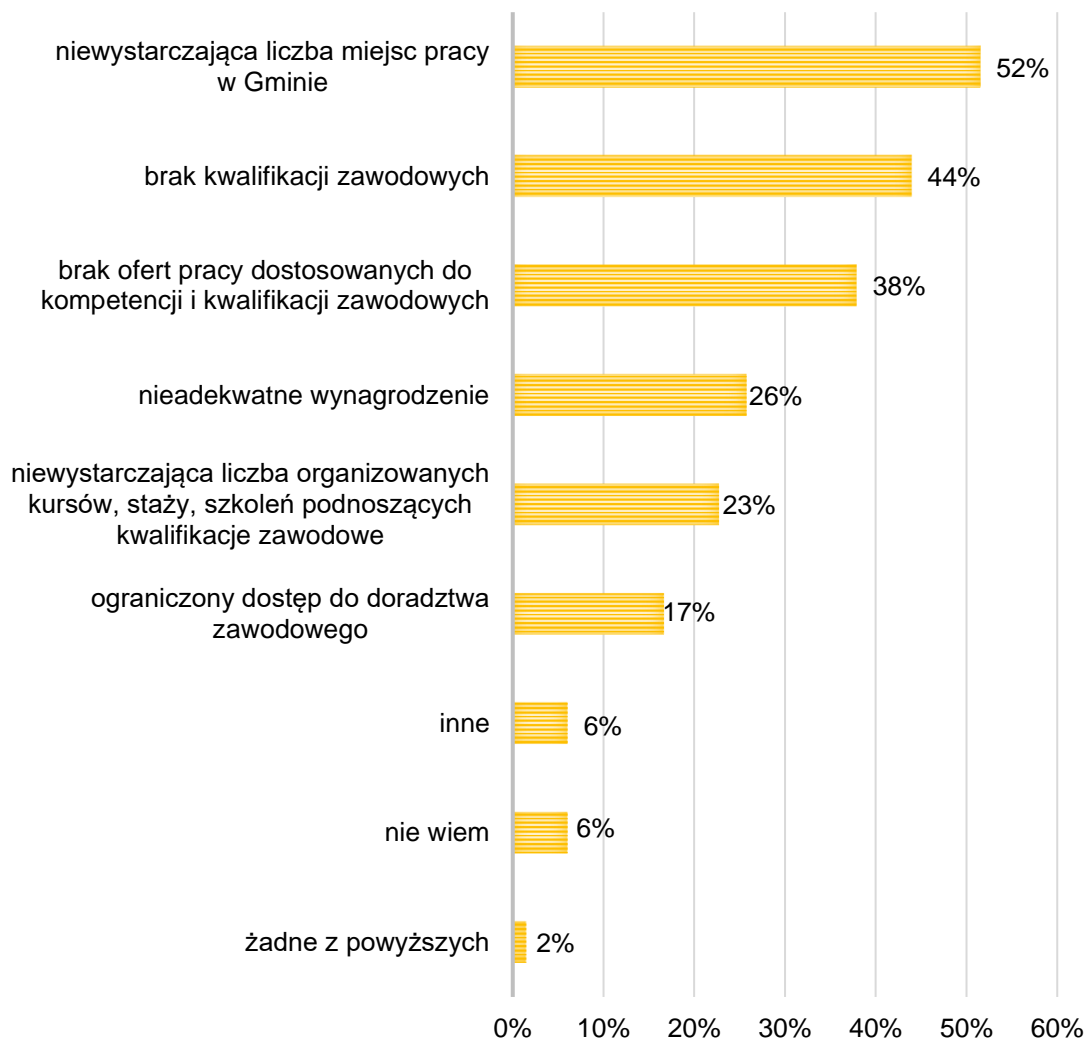
Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=66

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców Gminy Stary Targ. W pierwszym pytaniu badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Najwięcej, bo 52% mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie. Na drugim miejscu znalazł się brak kwalifikacji zawodowych (44%), z kolei na trzecim – brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (38%). W dalszej części mieszkańcy wskazywali na nieadekwatne wynagrodzenie (26%), czy niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (23%). Średnio 17% badanych wymieniło ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego. Wśród innych odpowiedzi wskazano na brak dogodnych połączeń komunikacyjnych na terenie Gminy, ale także lenistwo oraz brak motywacji do podjęcia pracy przez osoby pobierające pomoc z GOPS-u (6%). Kolejne 6% wskazało na odpowiedź „nie wiem”, natomiast 2% wskazało, że żadna z powyższych odpowiedzi nie stanowi trudności dla osób bezrobotnych, które szukają pracy na terenie Gminy.

Wykres 28. Jakie trudności napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=66

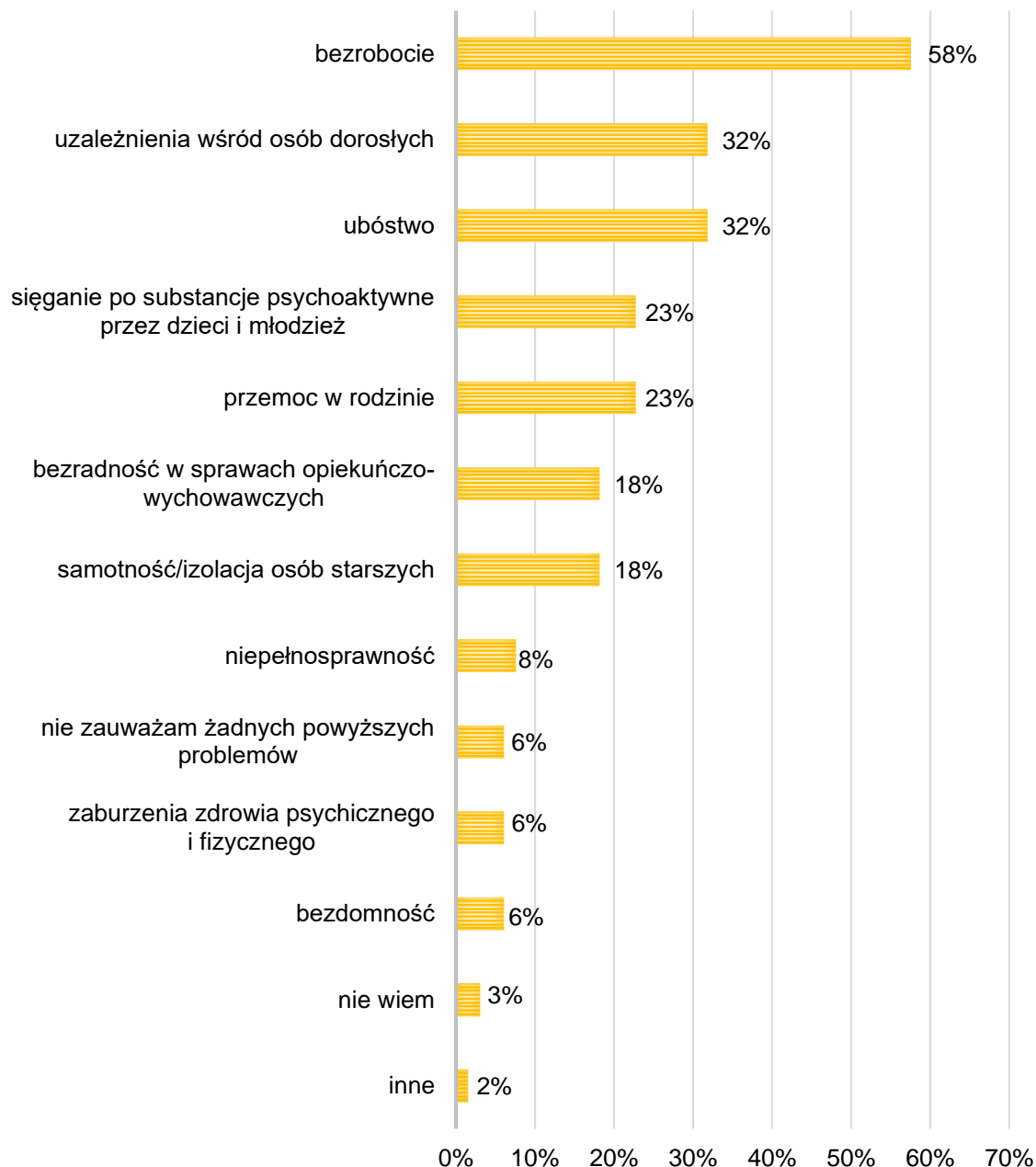
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problemy społeczne

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze Gminy Stary Targ. Za najważniejszy problem uznano bezrobocie (58%), z kolei niemal co trzeci ankietowany wskazał na uzależnienia wśród osób dorosłych i ubóstwo (po 32%). Prawie co czwarta osoba wskazała sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież oraz przemoc w rodzinie (po 23%), z kolei po 18% podało bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i samotność/izolację osób starszych. Dla 8% ankietowanych niepełnosprawność jest jednym z największych problemów występujących w Gminie, a po 6% osób podało zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego, bezdomność lub nie zauważa

powyższych problemów. Wśród odpowiedzi respondentów 3% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 2% wskazało na inne problemy uściślając, że takim problemem są (cyt.) ludzie, którzy biorą zasiłki na dzieci, a w dalszym ciągu nie mają pieniędzy i nie chcą pracować.

Wykres 29. Jakie Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy? N=66

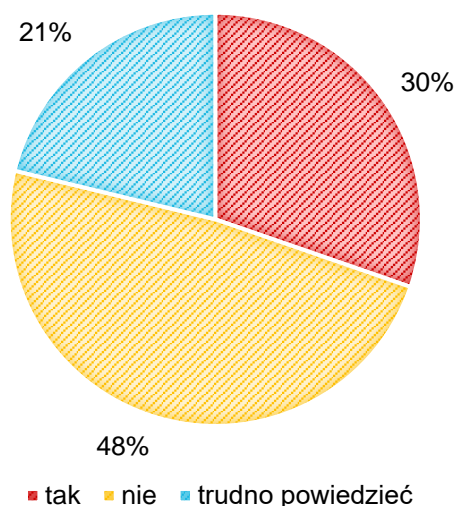

*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

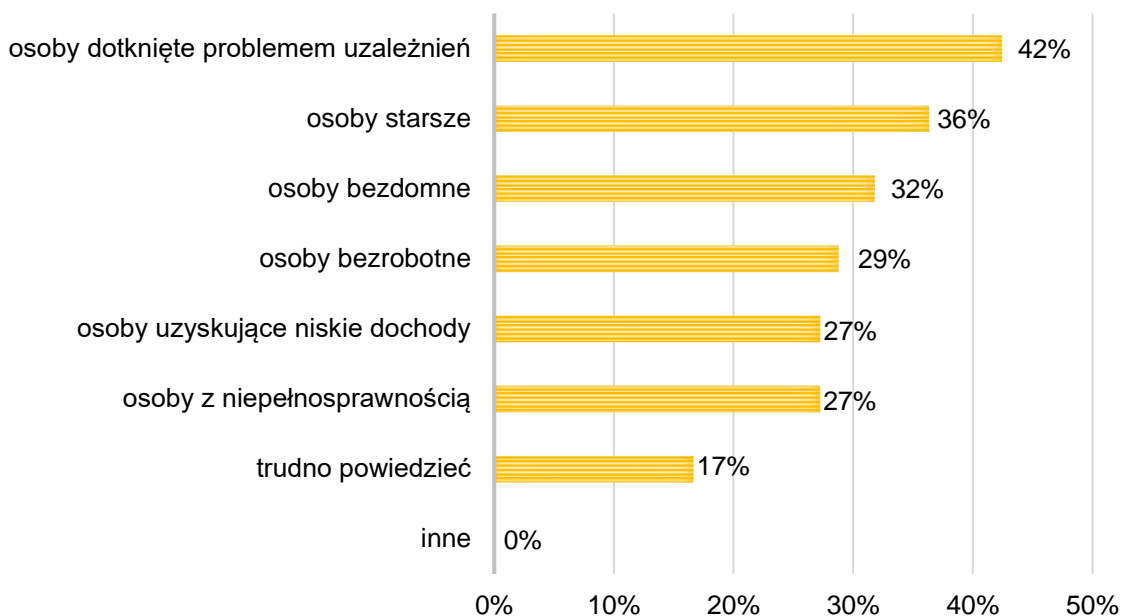
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 48% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 30% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, z kolei 21% respondentów miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=66

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy osób są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby dotknięte problemem uzależnień (42%) na drugim – osoby starsze (36%) na trzecim – osoby bezdomne (32%). Kolejnymi pod względem częstotliwości wyboru odpowiedziami były osoby bezrobotne (29%), po 27% respondentów podało osoby uzyskujące niskie dochody oraz osoby z niepełnosprawnością, natomiast 17% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=66

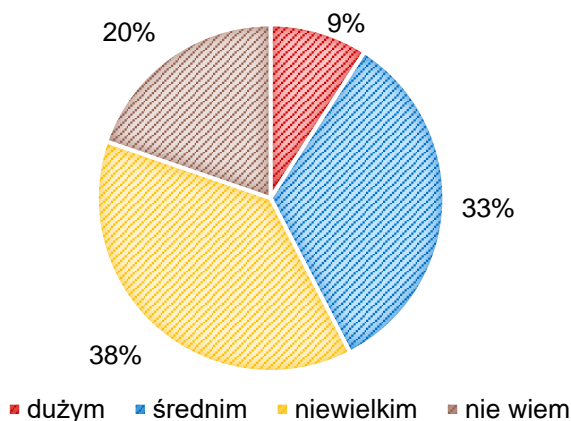

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

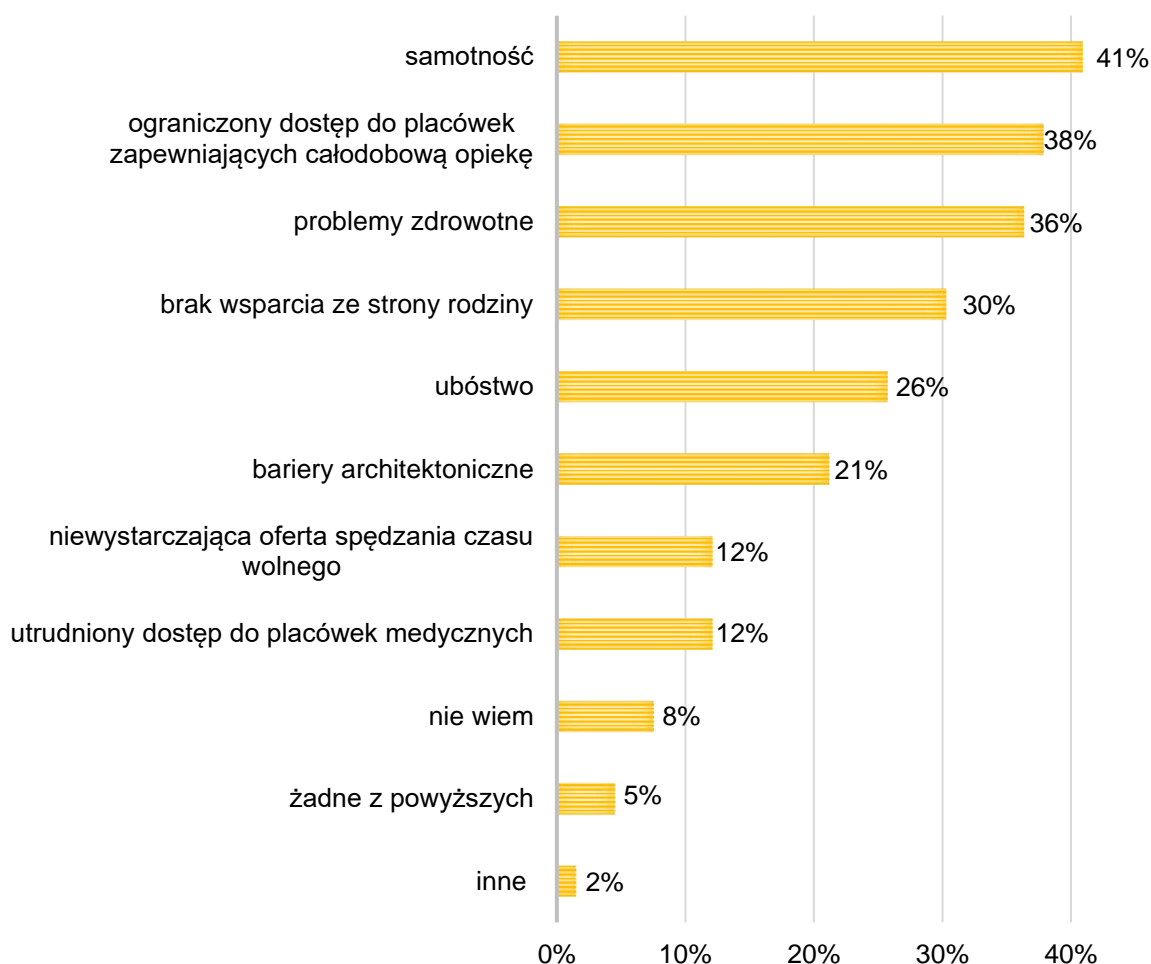
Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób z niepełnosprawnościami. 38% respondentów uważa, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu, a 33% mieszkańców jest zdania, że jest przystosowana w stopniu średnim. 9% ankietowanych twierdzi, że dużo miejsc w Gminie jest przystosowanych do osób z niepełnosprawnością, a co piąty badany nie potrafił odpowiedzieć na to pytanie (20%).

Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=66

Zdaniem większości badanych mieszkańców, najważniejszym problemem osób starszych i osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy jest samotność (41%), a 38% badanych wskazało na ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę. Podano także problemy zdrowotne (36%), brak wsparcia ze strony rodziny (30%) i ubóstwo (26%). Dla co piątego badanego najważniejszym problemem osób starszych i z niepełnosprawnościami są bariery architektoniczne (21%), z kolei po 12% odpowiadających wskazało niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych. Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 8% respondentów, natomiast odsetek 2% wskazał na inne problemy podając (cyt.) *brak prawdziwego finansowego wsparcia ze strony GOPS*.

Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie? N=66

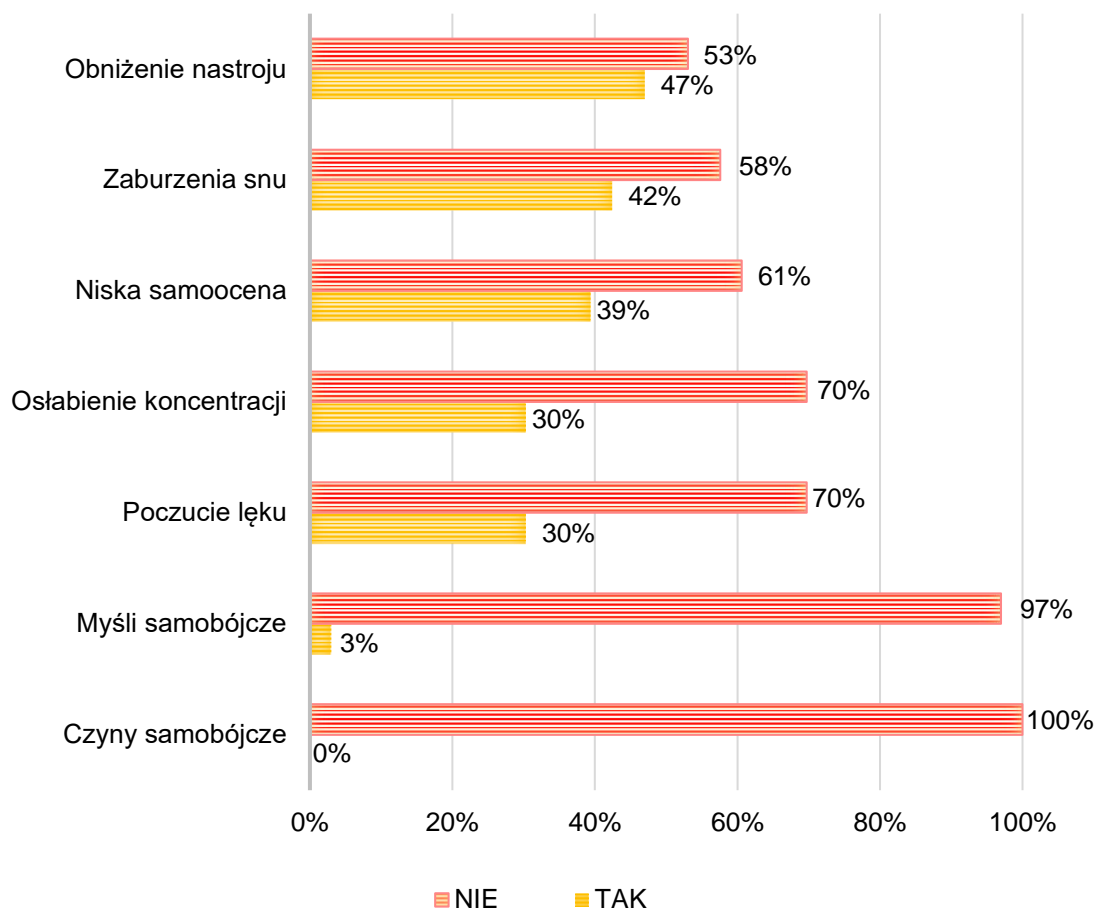
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy Gminy Stary Targ mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 47% osób doświadczyło obniżenia nastroju;
- 42% doznało zaburzeń snu;
- 39% miało niską samoocenę;
- 30% doświadczyło osłabienia koncentracji oraz odczuwało lęk;
- 3% miało myśli samobójcze;
- żaden respondent nie podejmował się czynów samobójczych.

Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=66

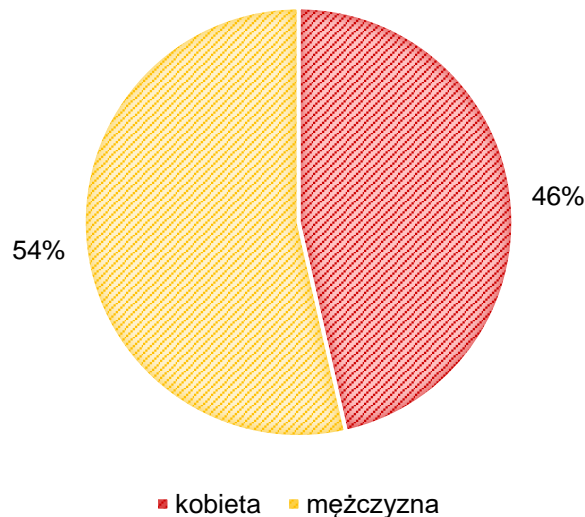
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały problemy społeczne występujące na terenie Gminy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

Struktura badanej próby

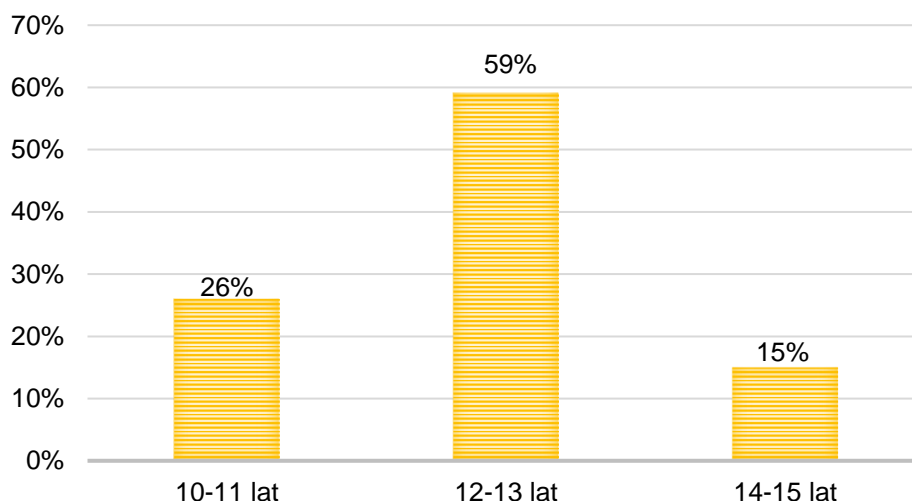
Uczniowie z Gminy Stary Targ wypełnili 127 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę mieli chłopcy. Stanowili oni 54% ogółu, zaś dziewczynki wypełniły 46% kwestionariuszy.

Wykres 35. Płeć: N=127

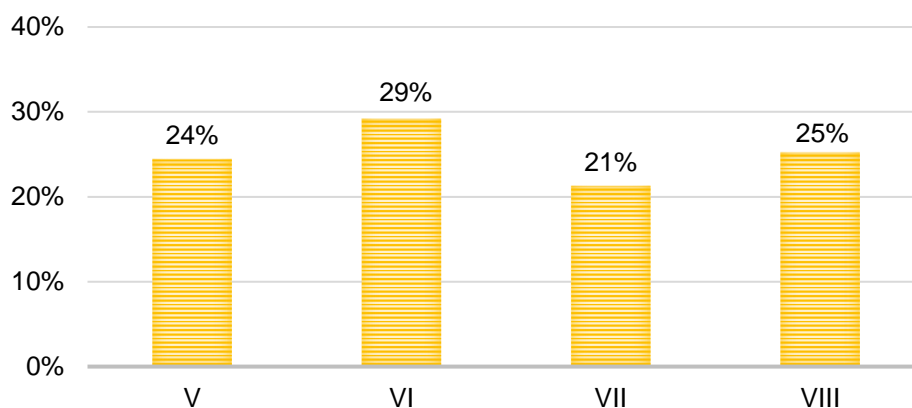
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, ponad połowę kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (59%), natomiast co czwarty respondent był w wieku 10-11 lat (26%), a pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 14-15 lat (15%).

Wykres 36. Wiek: N=127

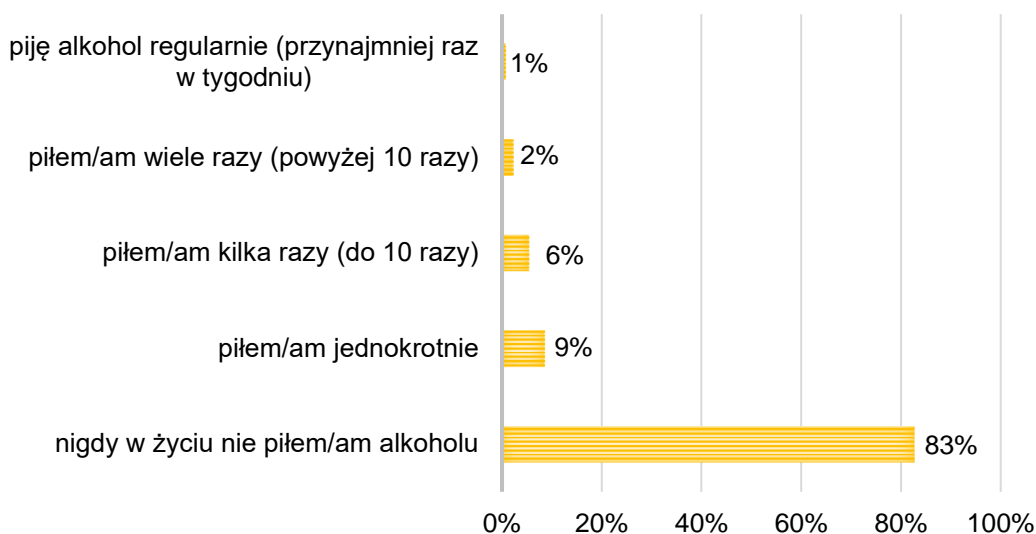
Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 29% uczniów biorących udział w badaniu uczęszcza do VI klasy, co czwarty badany to uczeń klasy VIII (25%), a podobny odsetek stanowią uczniowie klasy V (24%). Najmniej ankietowanych uczęszcza do klasy VII (21%).

Wykres 37. Klasa: N=127

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z Gminy Stary Targ. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 18% respondentów, wśród których 9% spożyło go jednokrotnie, 6% badanych stwierdziło, iż piło alkohol kilka razy (do 10 razy), 2% ankietowanych zadeklarowało wielokrotne picie (powyżej 10 razy), z kolei 1% spożywa go regularnie – przynajmniej raz w tygodniu.

Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=127

W następnym pytaniu skierowanym do respondentów podjęto próbę określenia głównych sposobów, za pomocą których uczniowie otrzymują bądź zdobywają alkohol w celu spróbowania go po raz pierwszy. Badania wykazały, że 8 badanych, którzy kiedykolwiek próbowali alkohol, dostało go na spróbowanie od rodziców (36%), z kolei 5 uczniów nie pamięta sposobu w jaki zdobyli/otrzymali alkohol pierwszy raz (23%). Kolejne odpowiedzi wskazywały na poczęstowanie nim przez starszych kolegów /koleżanki (3 osoby, tj. 14%), wypicie go przez pomyłkę oraz inne sposoby, wśród których wymieniono *kupno alkoholu przez znajomego lub osobę nadużywającą alkoholu, spotkanie przed sklepem* (po 2 osoby, tj. 9%). W pojedynczych odpowiedziach wskazano na samodzielne kupno alkoholu oraz poproszenie kogoś o jego kupno (po 1 osobie, tj. 5%).

Tabela 17. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? N=22

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzice dali mi spróbować	36%	8
nie pamiętam	23%	5
zostałem/am poczęstowany/a przez starszych kolegów/koleżanki	14%	3
wypiłem/am przez pomyłkę	9%	2
inne	9%	2
kupiłem/am sobie sam/a	5%	1
poprosiłem/am kogoś o kupno	5%	1
podkradłem/am rodzicom/członkom rodziny	0%	0

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem we wskazanym wyżej okresie miało 9 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (41%), którzy w większości spożyli tego typu napoje 1-2 razy (6 osób, tj. 27%). 2 osoby wskazały na spożywanie alkoholu w tym czasie więcej niż 7 razy (9%), a 1 badany na 3-4 razy (5%).

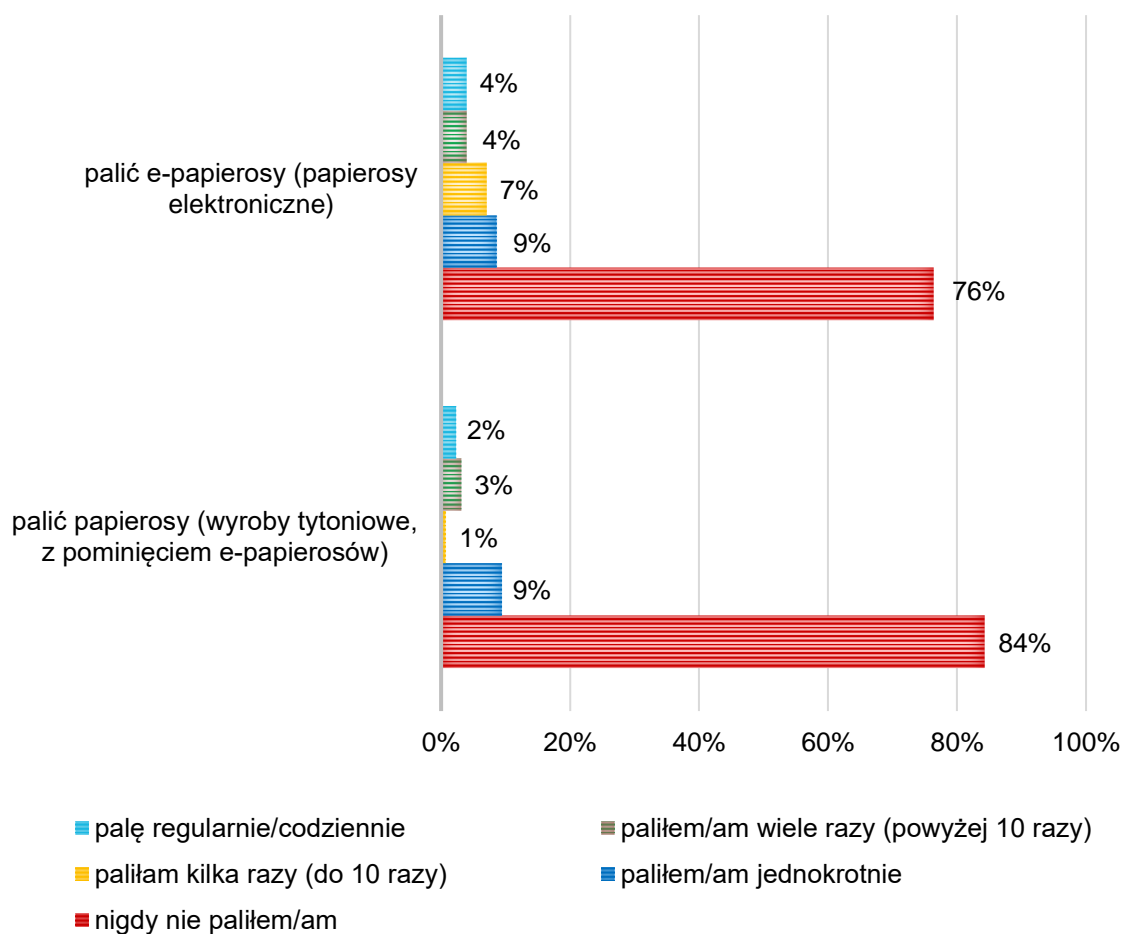
Tabela 18. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=22

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	59%	13
1 – 2 razy	27%	6
3 – 4 razy	5%	1
5 – 7 razy	0%	0
więcej niż 7 razy	9%	2

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z Gminy Stary Targ podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po papierosy oraz e-papierosy. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał odsetek 15% ankietowanych, wśród których 9% paliło je jednokrotnie, 1% sięgnęło po nie kilka razy (do 10 razy), 3% odpowiedzi padło na wiele razy (powyżej 10 razy), z kolei 2% na regularne/codziennie palenie papierosów. Do palenia papierosów elektronicznych przyznało się 24% badanych, przy czym 9% paliło je jednokrotnie, 7% – kilka razy (do 10 razy), natomiast po 4% uczniów wskazało, że robiło to wiele razy (powyżej 10 razy) oraz regularnie/codziennie.

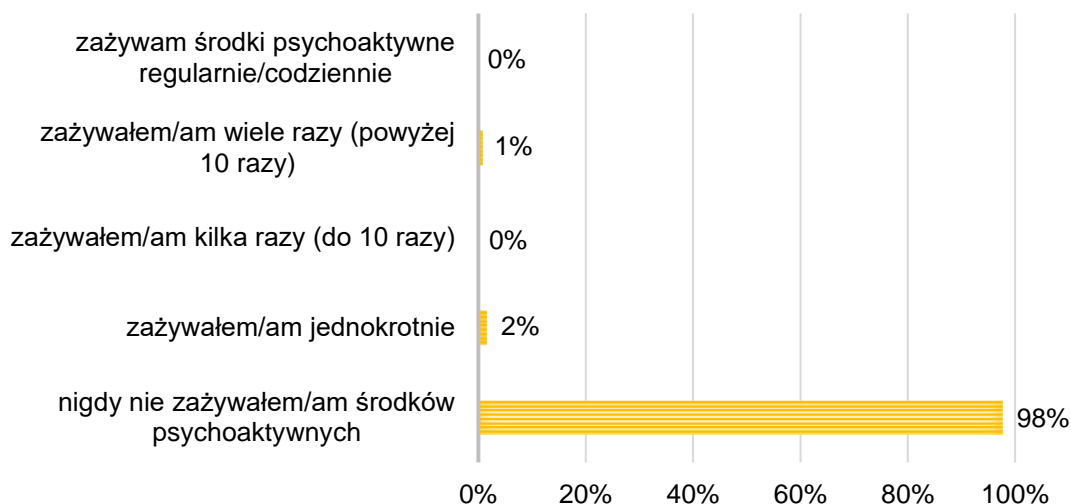
Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=127

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, po inicjacji narkotykowej jest 3% uczniów, z których 2% wskazało, iż sięgnęło po nie jednokrotnie, z kolei 1% uczniów zażywał je wiele razy (powyżej 10 razy).

Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=127

Uczniowie, którzy zadeklarowali zażywanie środków psychoaktywnych odpowiedzieli na kilka szczegółowych pytań. Pierwsze z nich dotyczyło sposobu otrzymania substancji takich jak narkotyki, dopalacze, czy leki w celu odurzenia. Na to pytanie 2 respondentów dopowiedziało, że kupiło/dostało je od osoby, którą znają (67%), natomiast 1 badany podał, że zażył je nieświadomie (33%).

Tabela 19. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) po raz pierwszy? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
kupiłem/am/dostałem/am od osoby, którą znam	67%	2
zażyłem/am je nieświadomie	33%	1
kupiłem/am od kogoś w szkole	0%	0
kupiłem/am od kogoś w otoczeniu szkoły	0%	0
kupiłem/am przez Internet	0%	0
kupiłem/am/dostałem/am od nieznajomej osoby	0%	0
w inny	0%	0

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów w okresie 30 dni poprzedzających badanie. Należy zauważyć, że w tym czasie kontakt z nimi zadeklarowało 2 uczniów będących po inicjacji narkotykowej, którzy wskazali na zażywanie takich środków 1-2 razy w podanym okresie (67%).

Tabela 20. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	33%	1
1 – 2 razy	67%	2
3 – 4 razy	0%	0
5 – 7 razy	0%	0
więcej niż 7 razy	0%	0

W dalszej kolejności, uczniów będących po inicjacji narkotykowej zapytano o rodzaje substancji, po które sięgnęli. Jak wynika z pojedynczych odpowiedzi ankietowanych, zażywali oni amfetaminę, mefedron i leki w celu odurzenia (po 33%).

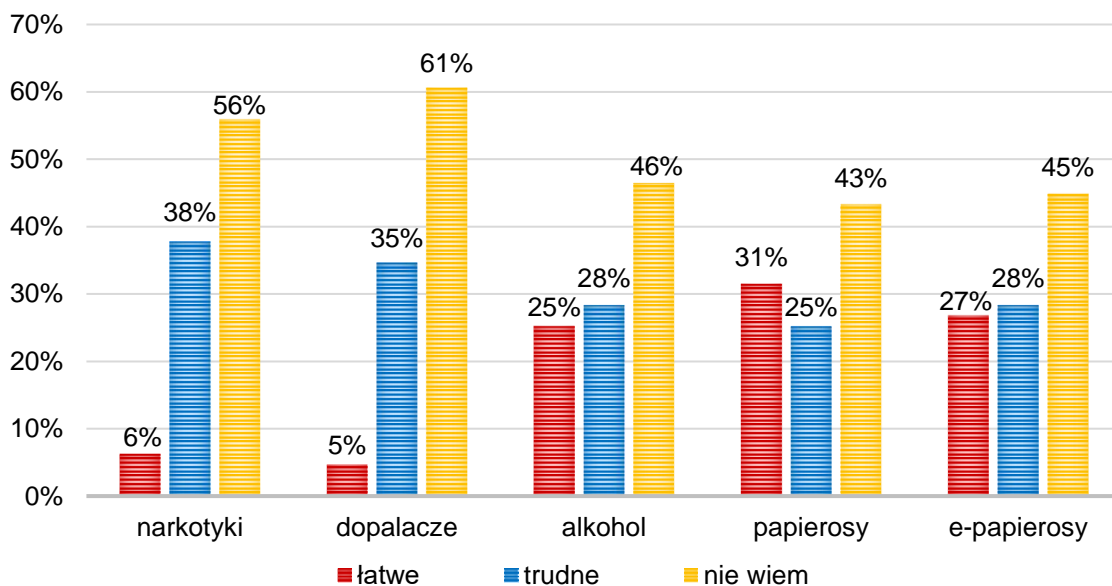
Tabela 21. Jakie były to substancje? N=3

Odpowiedź	%	Liczba odp.
amfetamina	33%	1
mefedron	33%	1
leki w celu odurzenia	33%	1
marihuana	0%	0
dopalacze	0%	0
inne	0%	0

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, niektóre substancje charakteryzują się w Gminie znaczną dostępnością. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 6% ankietowanych, a trudne dla 38%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 5% uczniów, a trudne dla 35%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 25% badanych, a trudny dla 28%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 31% respondentów, a trudne dla 25%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 27% młodych mieszkańców, a trudne dla 28%.

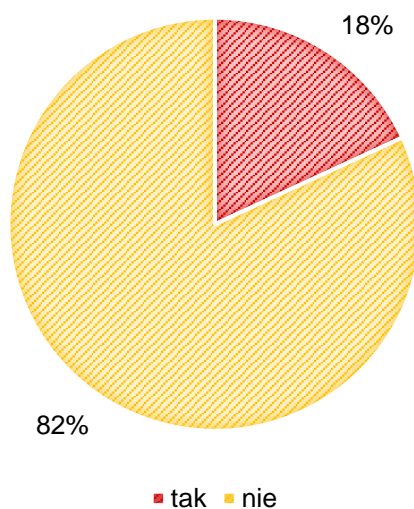
Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=127

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących Gminę Stary Targ. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że 18% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie.

Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=127

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony swoich rodziców (8 osób, tj. 38%), a także rodzeństwa (7 osób, tj. 33%). Ankietowani przyznali również, że przemoc wobec nich stosowali koledzy/koleżanki oraz znajomi spoza szkoły (po 5 osób, tj. 24%). 4 osoby wskazały na uczniów ze swojej szkoły, jako stosujących przemoc wobec nich (19%), a 3 ankietowanych podało inne osoby, w tym kogoś obcego (14%). 2 badanych doświadczających przemocy ominęło to pytanie, nie udzielając na nie odpowiedzi.

Tabela 22. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=21

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
rodzice	38%	8
rodzeństwo	33%	7
koledzy/koleżanki	24%	5
znajomi spoza szkoły	24%	5
uczniowie z mojej szkoły	19%	4
inne osoby	14%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

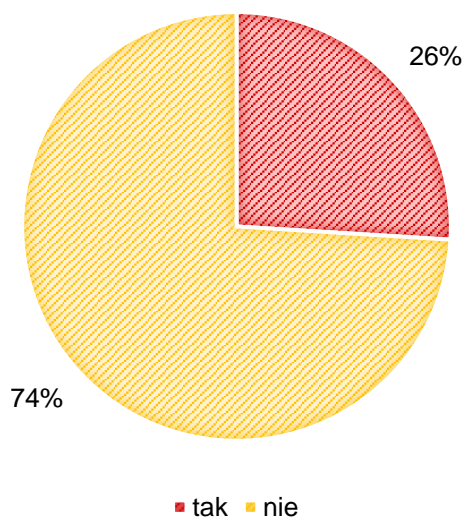
W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy, zostali oni poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych, jakich doświadczali. Najpowszechniejsza wśród uczniów jest przemoc psychiczna (15 osób, tj. 79%), następnie fizyczna (9 osób, tj. 47%). Niemniej wśród innych form przemocy, jakich doświadczają badani znalazła się również przemoc seksualna oraz zaniedbanie ze strony bliskich osób – tych form przemocy doznali pojedynczy respondenci (po 5%). Na to pytanie nie odpowiedziały 4 osoby doznające przemocy.

Tabela 23. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=19

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	79%	15
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	47%	9
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydział itp.	5%	1
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	5%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 26% uczniów, czyli mniejszy odsetek niż w przypadku doświadczania przemocy, a różnica wynosi 8 pp.

Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=127

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc psychiczną zastosowało 12 uczniów (39%), do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 23 badanych (74%), natomiast przemoc seksualnej dopuścił się 1 respondent (3%). Wśród badanych stosujących przemoc 2 osoby pominęły to pytanie.

Tabela 24. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=31

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	39%	12
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	74%	23
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osób tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób, który go zawstydzał itp.	3%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Większość ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec rówieśników – wskazało na to 19 osób, tj. 59%. Odpowiedzi 10 respondentów padły na rodzeństwo (31%), natomiast 5 uczniów wskazało na inne osoby: *kuzynów, kolegów, znajomych* oraz *nieznajomego* (16%). 1 respondent nie udzielił odpowiedzi na to pytanie.

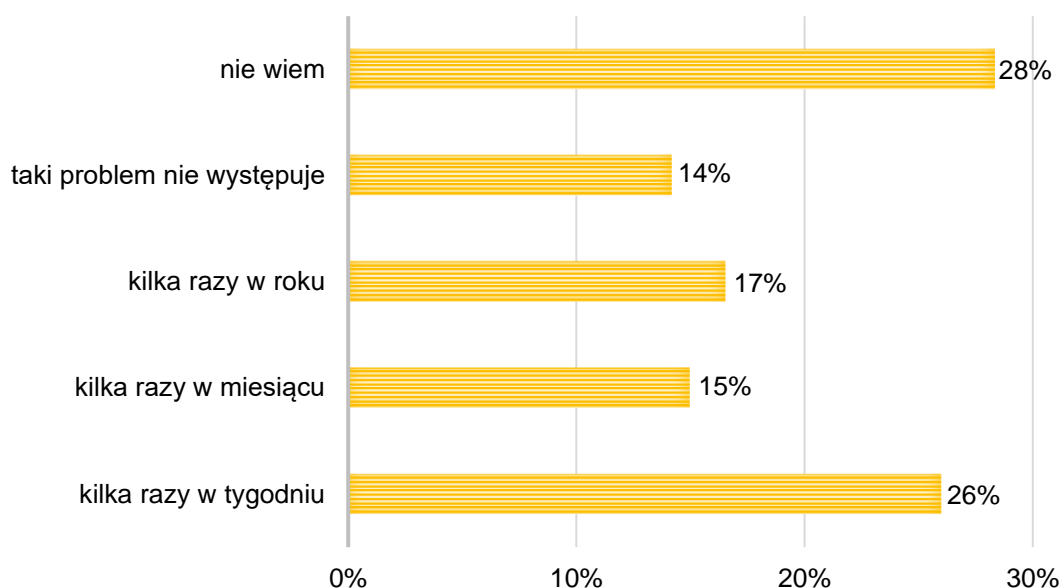
Tabela 25. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=32

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rówieśników	59%	19
rodzeństwa	31%	10
innych osób	16%	5
rodziców	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

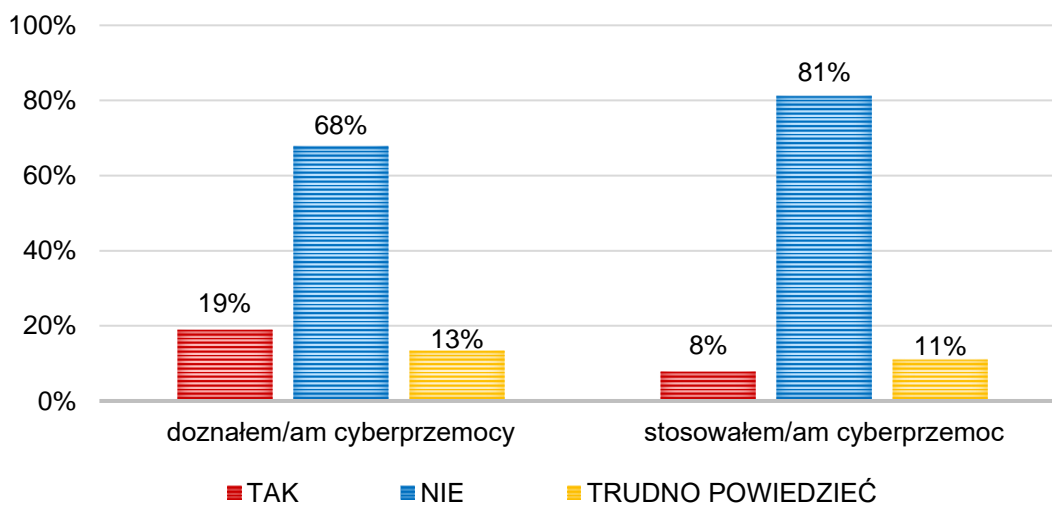
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. Znaczny odsetek respondentów nie potrafił jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii (28%), a zdaniem 14% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdził natomiast odsetek 58% respondentów, w tym 17% spośród nich stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w roku, w opinii 15% dzieje się to kilka razy w miesiącu, a zdaniem 26% ankietowanych do takich sytuacji dochodzi kilka razy w tygodniu.

Wykres 44. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=127

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 19% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 8% ankietowanych. Część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „*trudno powiedzieć*” padło 11% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy i 13% w zakresie doświadczenia jej.

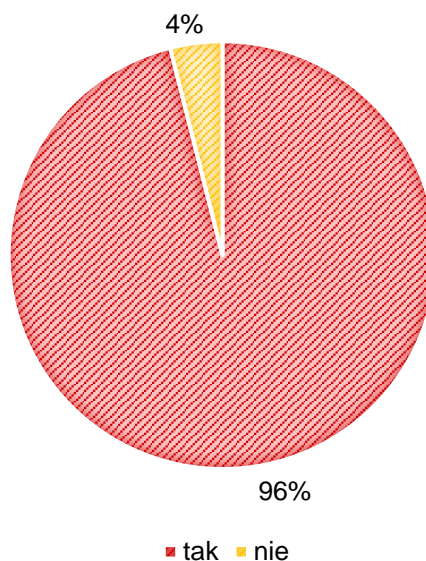
Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=127

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z Gminy Stary Targ korzystają z urządzeń elektronicznych. Pierwsze pytanie odnosiło się do tego, czy młodzi mieszkańcy korzystają z tego typu urządzeń oraz Internetu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że korzysta z nich zdecydowana większość respondentów, tj. 96%.

Wykres 46. Czy korzystasz z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=127

Jak wynika z odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy, znaczna część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż 17 odpowiedzi padło na czas powyżej 7 godzin (14%). Dodatkowo, 13 uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 5 a 7 godzinami w ciągu dnia, a w przypadku kolejnych 13 osób jest to czas do 1 godziny dziennie (po 11%). Powyżej 3 do 5 godzin dziennie z urządzeń korzysta 30 badanych (25%), a 48 ankietowanych poświęca na to od 1 do 3 godzin dziennie (40%). 3 osoby korzystające z urządzeń elektronicznych i Internetu nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

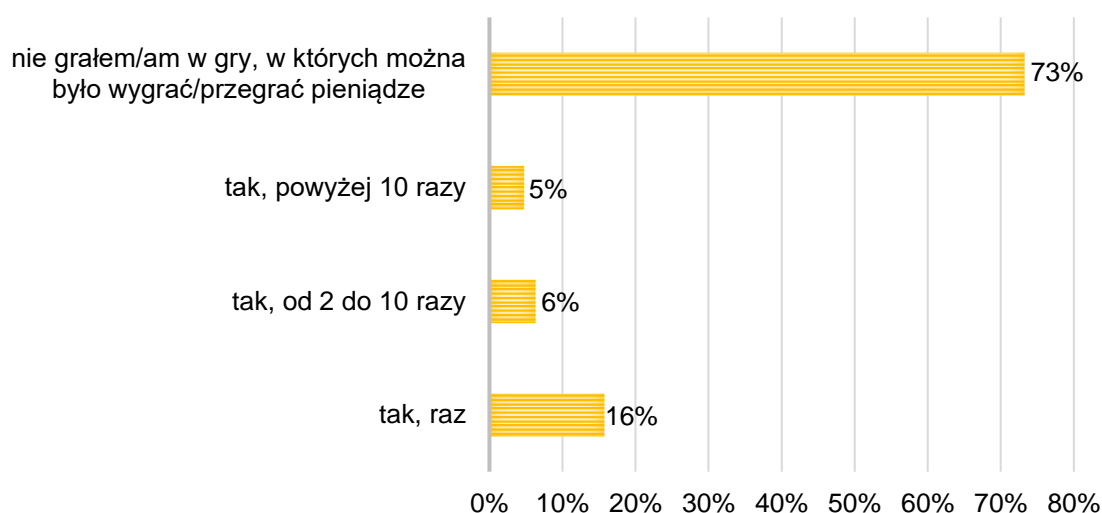
Tabela 26. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=119

Odpowiedź	%	Liczba odp.
do 1 godziny	11%	13
powyżej 1 godziny do 3 godzin	40%	48
powyżej 3 godzin do 5 godzin	25%	30
powyżej 5 godzin do 7 godzin	11%	13
powyżej 7 godzin	14%	17

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu hazardu wśród uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grać w gry, w których można było wygrać bądź przegrać pieniądze. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego łącznie 27% badanych. Wśród tych osób 16% grało w nie 1 raz, 6% respondentów robiło to 2-10 razy, a 5% wskazało na więcej niż 10 razy.

Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=127

W następnym pytaniu podjęto się również wskazania form gier, z którymi kontakt mieli respondenci. Na pytanie o rodzaj gry na pieniądze w jaką grali, bądź jaką obstawiali, zdecydowana większość badanych podała, iż były to zdraпки (25 osób, tj. 74%), z kolei 3 badanych wskazało na lotto, a kolejne 3 osoby – na inne gry, wśród których wymieniono *key drop.com*, czy *maszynę o nazwie boxer* (po 9%).

Tabela 27. W jakie gry, w których wygraną były pieniądze zdarzyło Ci się grać? N=34

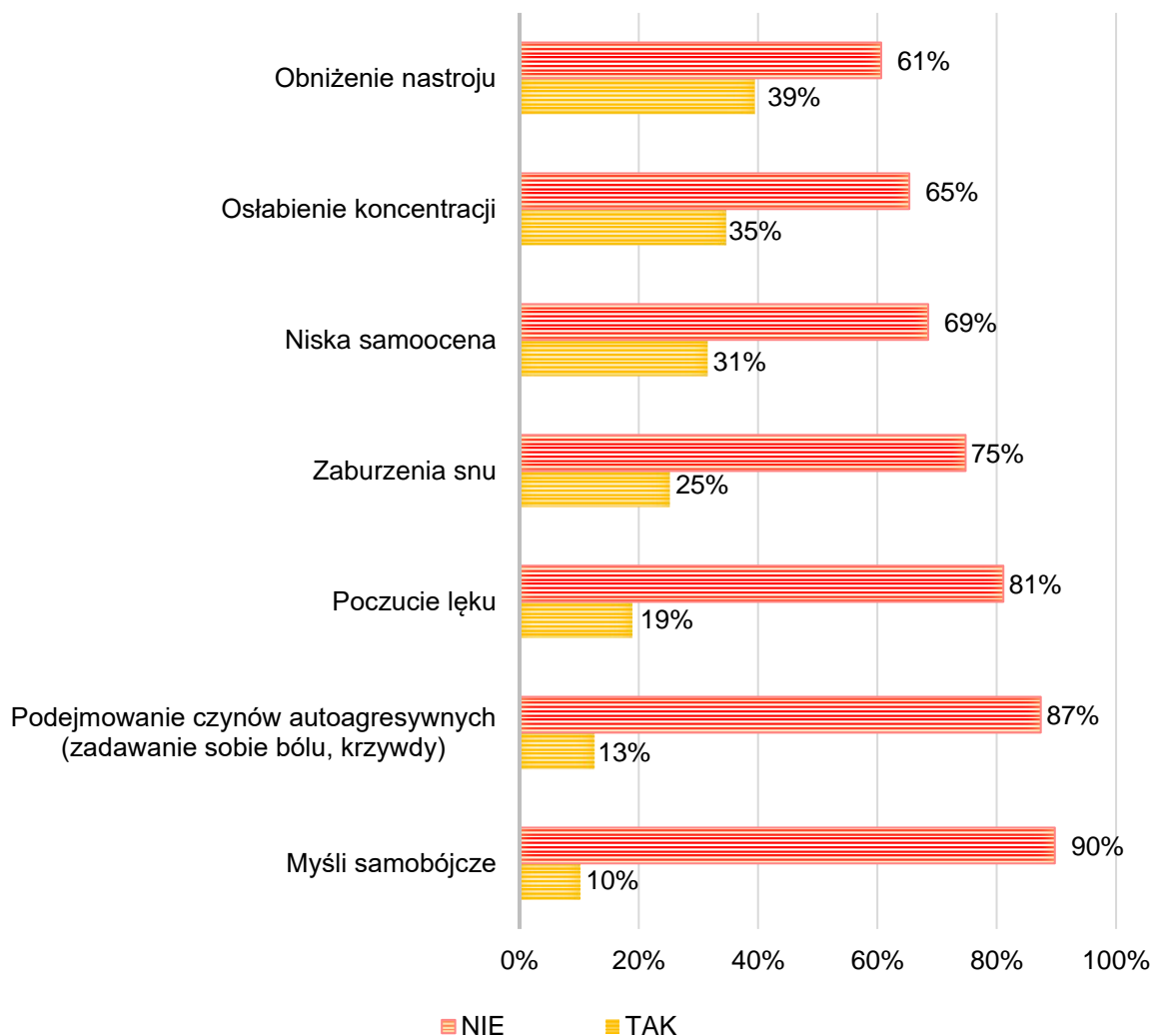
Odpowiedź	%	Liczba odp.
zdraпки	74%	25
lotto	9%	3
zakłady bukmacherskie	0%	0
maszyny do gier hazardowych (w tym online)	9%	3
gry karciane, np. poker (w tym online)	0%	0
inne	21%	7

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdrowie psychiczne

W kolejnej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców Gminy Stary Targ, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi 39% respondentów w tym okresie miało obniżony nastrój, z kolei 35% ankietowanych wskazało na osłabienie koncentracji, a 31% na niską samoocenę. Co czwartemu uczniowi doskwierały zaburzenia snu (25%), natomiast co piątemu – poczucie lęku (19%). Należy zwrócić uwagę na znaczący fakt, że 13% uczniów podejmowało się czynów autoagresywnych, a 10% miało myśli samobójcze.

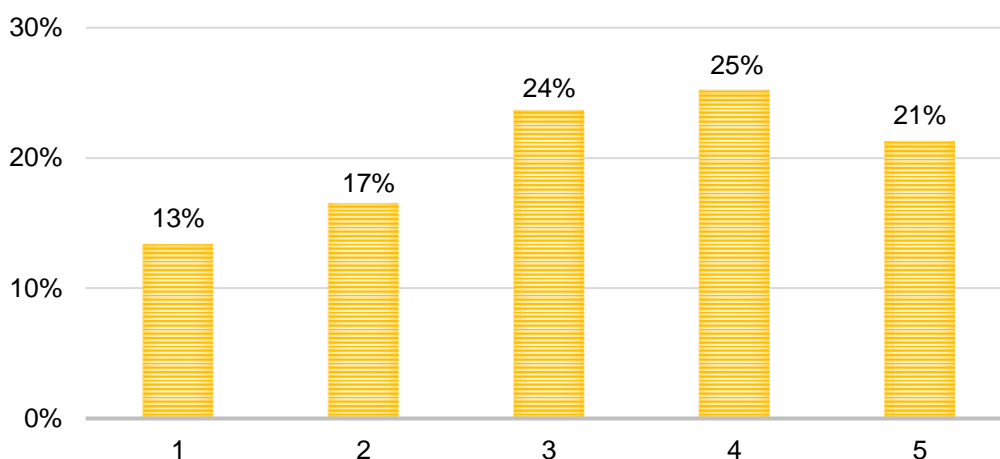
Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=127

Zaburzenia odżywiania

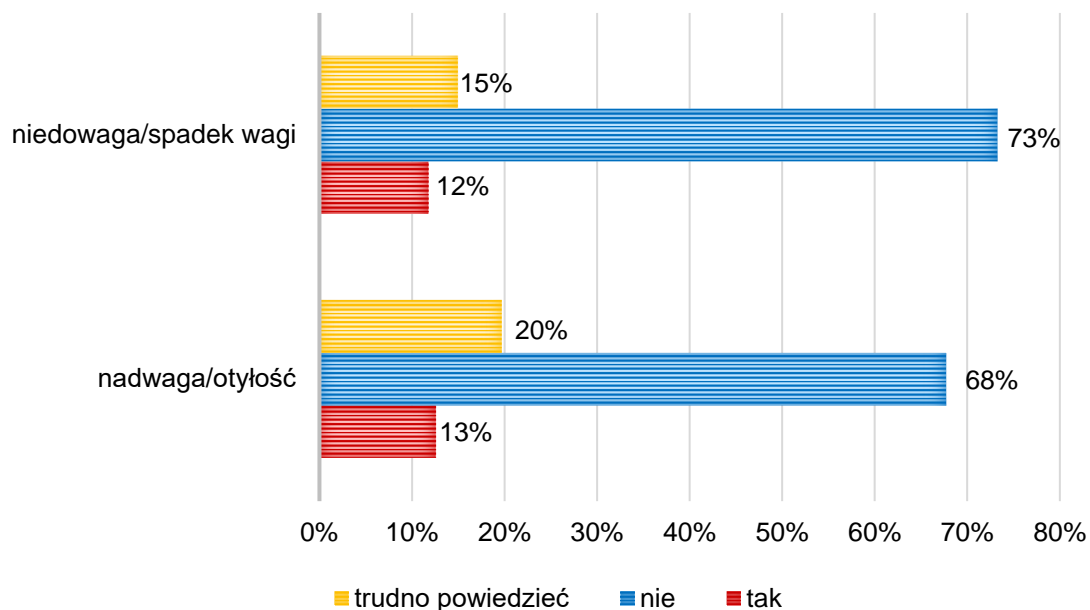
Następna część badania przeprowadzonego wśród uczniów z Gminy Stary Targ dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którym zmagają się coraz więcej młodych osób. W pierwszym pytaniu uczniowie mieli ocenić swój poziom wiedzy na ten temat. Zebrane dane pozwalają stwierdzić, że deklaracje posiadanej wiedzy wśród uczniów, w temacie zaburzeń odżywiania są bardzo zróżnicowane. Większość badanych ocenia swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania jako dużą (25%) lub średnią (24%). Niższy odsetek osób wskazał na to, że posiada bardzo dużą wiedzę na ten temat (21%), z kolei 17% respondentów stwierdziło, że ma małą wiedzę, a 13% przyznało, że nie ma wiedzy w tym zakresie.

Wykres 49. Jak oceniasz swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania? Zaznacz swoją odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie numery oznaczają kolejno: 1 – nie mam wiedzy, 2 – moja wiedza jest mała, 3 – średnia, 4 – duża, 5 – bardzo duża. **N=127**

Kolejne pytanie kwestionariusza odnosiło się do doświadczenia wśród uczniów problemu nadwagi lub otyłości oraz niedowagi/znacznego spadku wagi. Z odpowiedzi wynika, że 13% uczniów w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zauważyło u siebie nadwagę lub otyłość, z kolei 12% odpowiedziało, że w danym okresie doznało niedowagi lub spadku wagi. Należy zauważyć, że znaczny odsetek badanych wykazał trudności w określeniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Średnio co piąty uczeń miał z tym problem w przypadku nadwagi/otyłości (20%), a w przypadku niedowagi /spadku wagi było to 15% osób.

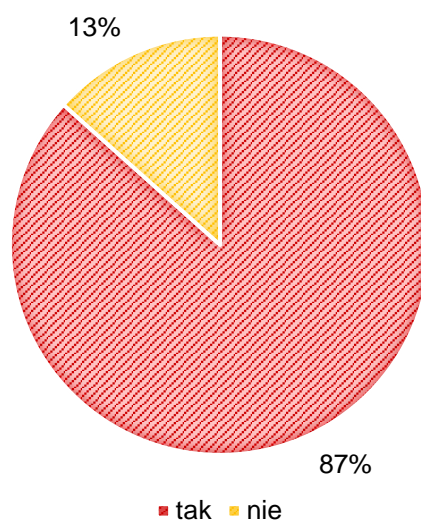
Wykres 50. Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś/aś problemu nadwagi lub otyłości lub zaobserwowałeś/aś u siebie znaczny spadek wagi lub niedowagę? N=127

Profilaktyka

W ostatnim pytaniu zadanym dzieciom i młodzieży z Gminy Stary Targ poruszono kwestię znajomości wśród nich miejsc, w których można uzyskać pomoc w przypadku doznawania przemocy. Przeważająca większość respondentów odpowiedziała, że wie, gdzie może się zgłosić, w przypadku doświadczania tego problemu (87%).

Wykres 51. Czy wiesz gdzie można się zgłosić w razie doświadczania problemu przemocy? N=127

Sytuacja społeczna Gminy Stary Targ

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu, danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

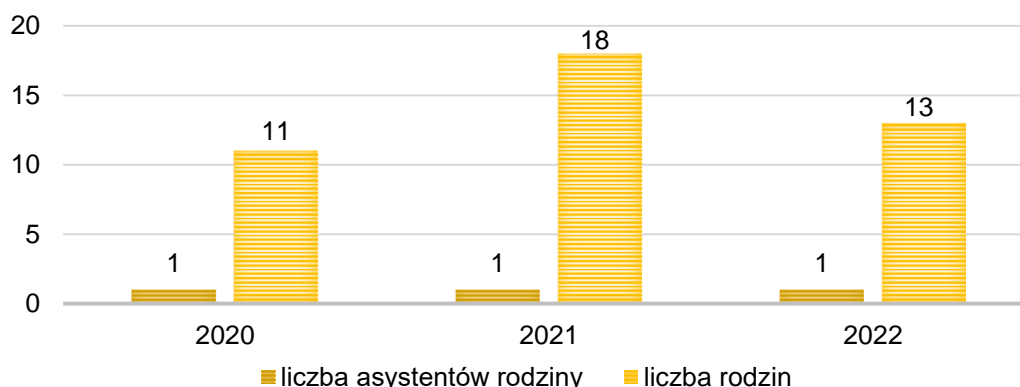
1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W GOPS w Starym Targu zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2022 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę z 13 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Od 2020 roku zauważalne są wahania w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny była stała.

Wykres 52. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2020-2022

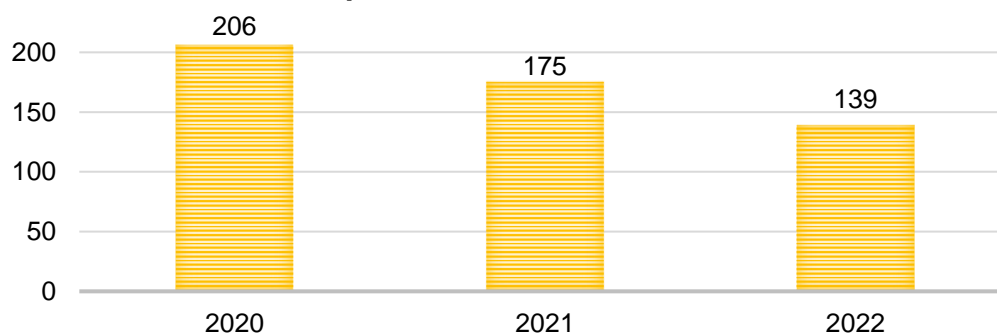
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W roku 2022 w Gminie Stary Targ nie było **rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało średnio 139 rodzin, czyli o 33% mniej niż w roku 2020. W latach 2020-2022 dostrzegalny jest zatem

systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek z niezmiennym się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 53. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

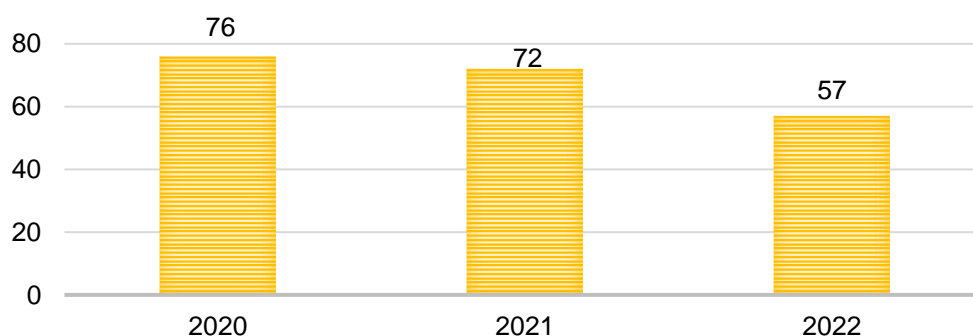

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Ośrodki Pomocy Społecznej z dniem 01.07.2018 roku otrzymały do realizacji nowe zadanie, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, przysługujących w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 1 lipca 2021 roku realizację tego zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób korzystających z omawianego świadczenia ulegała spadkowi, co w 2022 roku dało najniższą liczbę świadczeniobiorców – 57 osób. Dane w tym zakresie przedstawione zostały na poniższym wykresie.

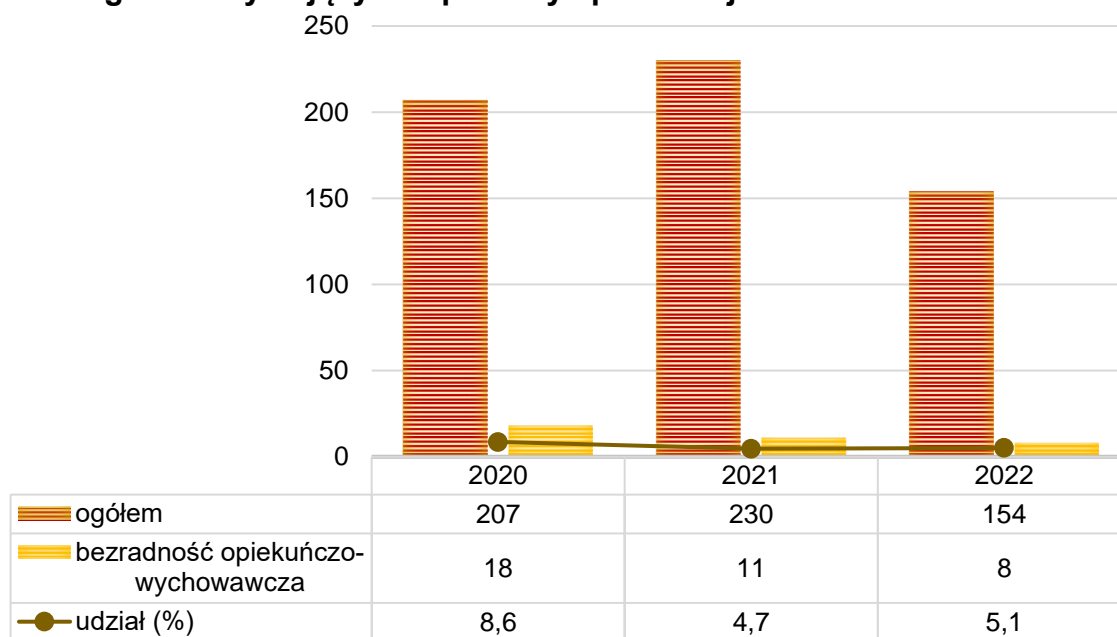
Wykres 54. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W 2022 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w przypadku 8 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 5,1% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami GOPS z powodu bezradności wychowawczo-opiekuńczej ulegała spadkowi. W 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin korzystających z pomocy z tego powodu zmalał o 3,5 pp., natomiast w stosunku do 2021 roku pomimo spadku rodzin korzystających z pomocy z tego powodu wzrósł ich udział wśród rodzin ogółem. Dodatkowo, wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2022 roku znajdowało się 5 rodzin niepełnych.

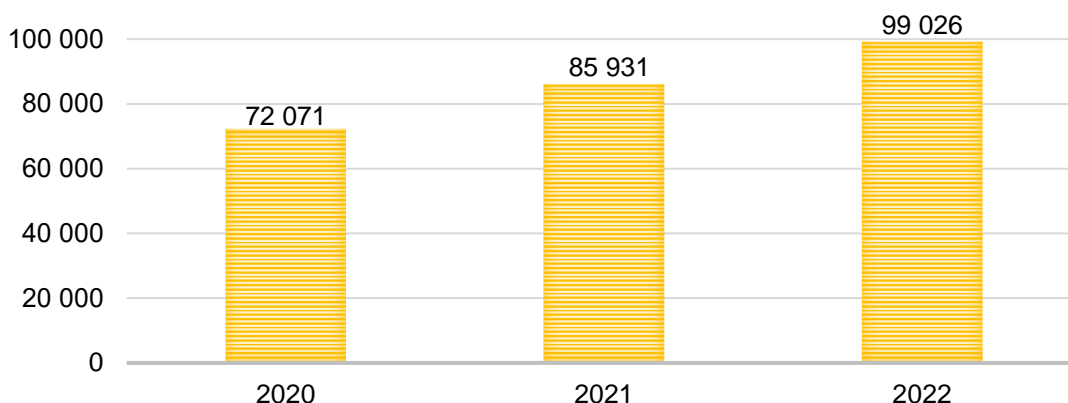
Wykres 55. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinie zastępczej na łączną kwotę 99 026 zł. Można zauważyć, że kwota wydatkowana na pieczę zastępczą na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się.

Wykres 56. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej za lata 2020-2022 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Gmina Kraszewice w ramach wsparcia „dla rodzin 3+” bierze udział w Programie „Karta Dużej Rodziny”. W 2020 roku z tego wsparcia skorzystało 290 rodzin dla których wydano w sumie 921 kart dużej rodziny, w 2021 roku było to 25 rodzin, które uzyskały 56 kart, natomiast w 2022 roku 165 kart dużej rodziny wydano 78 rodzinom.

Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z Programu „Karta Dużej Rodziny” oraz liczba wydanych kart na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba rodzin	290	25	78
liczba kart	921	56	165

Źródło: Raport o stanie Gminy Stary Targ za lata 2020-2022

Gmina w Starym Targu udziela dzieciom pomocy w formie **stypendiów szkolnych**. Jest to świadczenie dla uczniów na refundację kosztów, które zostały poniesione na cele edukacyjne. Rozliczenie tych kosztów dokonuje się na podstawie dokumentów imiennych. Ponadto artykuły szkolne mogą być nabywane od osób fizycznych, jeśli są udokumentowane umową kupna-sprzedaży. W 2022 roku w ramach tego świadczenia za pośrednictwem GOPS wypłacono 13 888 zł.

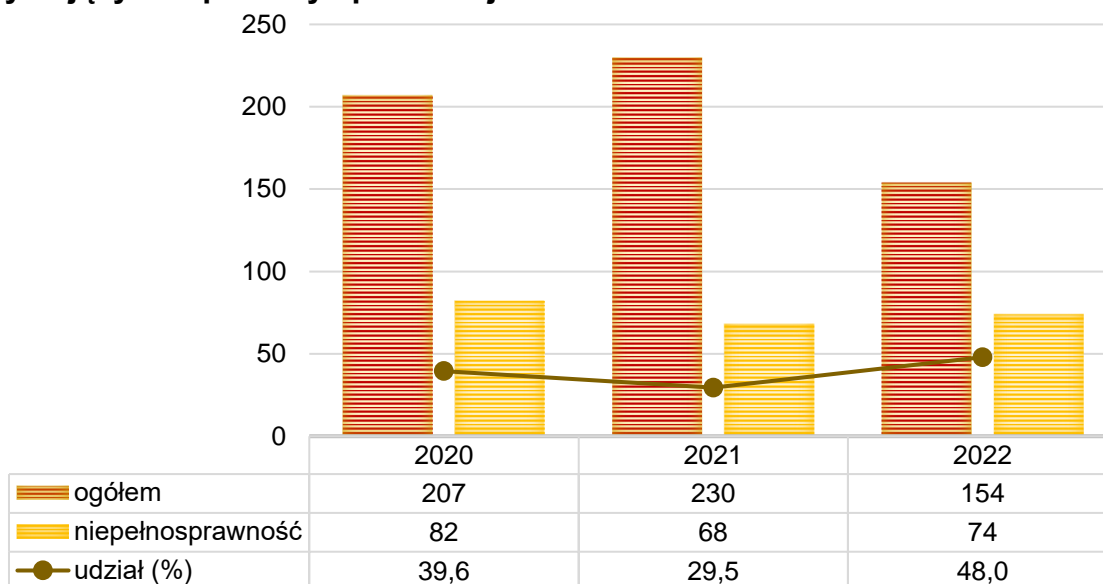
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2022 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności w przypadku 74 spośród 154 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 48,0% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka ulegała wahaniom, podobnie jak liczba rodzin będących beneficjentami GOPS z powodu niepełnosprawności. Należy jednak zauważyć, iż w 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin zmagających się z tym problemem wzrósł o 8,4 pp. Niepełnosprawność znajdowała się na drugim miejscu wśród powodów udzielania pomocy i wsparcia z GOPS rodzinom w 2022 roku.

Wykres 57. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. W 2020 roku przyznano 465 świadczeń na łączną kwotę 100 366,00 zł, w 2021 roku liczba świadczeń wyniosła 540 na kwotę 116 554,00 zł, z kolei w 2022 roku kształtowała się na poziomie 505 świadczeń na kwotę 108 999,00 zł. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom. W przypadku kwoty świadczeń również dostrzegalne są wahania w tym zakresie.

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	465	540	505
kwota świadczeń (zł)	100 366,00	116 554,00	108 999,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności od 2020 roku ulegała wahaniom. W 2020 roku przyznano 1 754 świadczenia, w 2021 roku – 1 738, natomiast w 2022 roku – 1 745. Kwota przeznaczana na ten cel w analizowanych latach również ulegała wahaniom.

Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	1 754	1 738	1 745
kwota świadczeń (zł)	378 583,00	375 130,00	376 641,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W latach 2021-2022 przyznano po 682 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, z kolei w 2020 roku było to 676 świadczeń. W ostatnich trzech latach obserwowany jest wzrost zarówno w zakresie liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu, jak i kwoty przeznaczanej w tym celu.

Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	676	682	682
kwota świadczeń (zł)	145 908,00	147 203,00	147 203,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W 2022 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 136 świadczeń, a więc znacznie mniej niż w roku 2021 oraz w roku 2020. Na przestrzeni ostatnich lat kwota przyznanych świadczeń również uległa znacznemu zmniejszeniu.

Tabela 32. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	311	234	136
kwota świadczeń (zł)	188 238,00	141 823,00	83 221,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej, jest również świadczenie usług opiekuńczych osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, a także specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Jak przedstawia poniższa tabela, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych zmalała – w latach 2020-2021 wynosiła 5 osób, natomiast w 2022 roku – 4 osoby. Na przestrzeni ostatnich trzech lat kwota świadczeń usług opiekuńczych ulegała wahaniom, osiągając w 2022 roku wartość 20 463,60 zł.

Tabela 33. Liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeniobiorców	5	5	4
kwota świadczeń (zł)	18 994,32	26 702,77	20 463,60

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS w Starym Targu za 2020, 2021 i 2022 rok

W ramach opieki wytchnieniowej dla nieformalnych opiekunów osób z niepełnosprawnością, a także udzielania wsparcia osobom niesamodzielnym, Gmina Stary Targ bierze udział w **programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**. Ponadto GOPS w 2022 roku realizował **program „Opieka wytchnieniowa”**, który jest skierowany do członków rodzin lub opiekunów wymagających doraźnego wsparcia, przerwy w opiece nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a także udoskonalenia umiejętności i podniesienia poziomu wiedzy na dany temat. Wymienione powyżej programy są współfinansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Pandemia SARS-CoV-2 odbiła się niekorzystnie na osobach z niepełnosprawnością z dwóch powodów – po pierwsze osoby te należą do grupy podwyższonego ryzyka zakażeniem, a po drugie rozwój epidemii wpłynął na konieczność dostosowania systemu pomocy osobom z niepełnosprawnością oraz ich opiekunom, w zakresie opieki, edukacji, rehabilitacji i rewalidacji. Badania przeprowadzone w 2020 roku na próbie 80 osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów pokazały, że aż 86% badanych deklaruje doświadczenie trudności i problemów w codziennym funkcjonowaniu w związku z pandemią, aż 90% respondentów przez okres trwania pandemii nie korzystało z pomocy GOPS lub

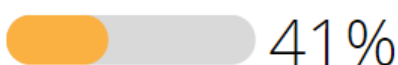
PCPR, natomiast z wolontariatu czy społecznych akcji pomocowych nie korzystał żaden badany, co ma związek ze względami epidemicznymi, czyli ryzykiem potencjalnego zakażenia. Dodatkowo, aż 76% ankietowanych w okresie pandemii odczuło zmniejszenie zakresu dotychczasowego wsparcia¹⁹.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

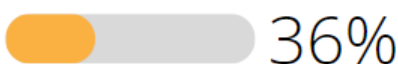
Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których infrastruktura techniczna na terenie Gminy jest w niewielkim stopniu dostosowana do osób z niepełnosprawnościami.

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których samotność stanowi najważniejszy problem osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie.

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę stanowi najważniejszy problem osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie.

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których problemy zdrowotne stanowią najważniejszy problem osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna

¹⁹ W. Glanc, E. Zdebska, *Wsparcie osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w sytuacji pandemii*, w: N. G. Piłkuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 53-59.

jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian²⁰.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

W ramach Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022 na terenie Gminy Stary Targ realizowane były działania skierowane do osób dotkniętych problemami natury psychicznej oraz działania profilaktyczne w tym zakresie. Osoby cierpiące na zaburzenia psychiczne mogły korzystać z pomocy NZOZ, gdzie opieka zdrowotna jest finansowana ze środków NFZ na świadczenie zdrowotne. W ramach pomocy w zakresie zdrowia psychicznego GOPS przyznawał świadczenia pieniężne i niepieniężne oraz pomoc instytucjonalną: kierowanie do zakładów stacjonarnych, takich jak Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Sztumie dla osób wymagających całodobowej opieki, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sztumie oraz Zakładu Aktywizacji Zawodowej w Sztumie. Ponadto prowadzono w szkołach pogadanki oraz prelekcje z udziałem specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego, współpracowano ze służbami opieki psychiatrycznej, a także prowadzono specjalistyczne poradnictwo dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin w zakresie porad prawnych oraz psychologicznych, które były świadczone w GOPS²¹.

W latach 2020-2022 żadna osoba nie korzystała ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na konsekwencje pandemii COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były

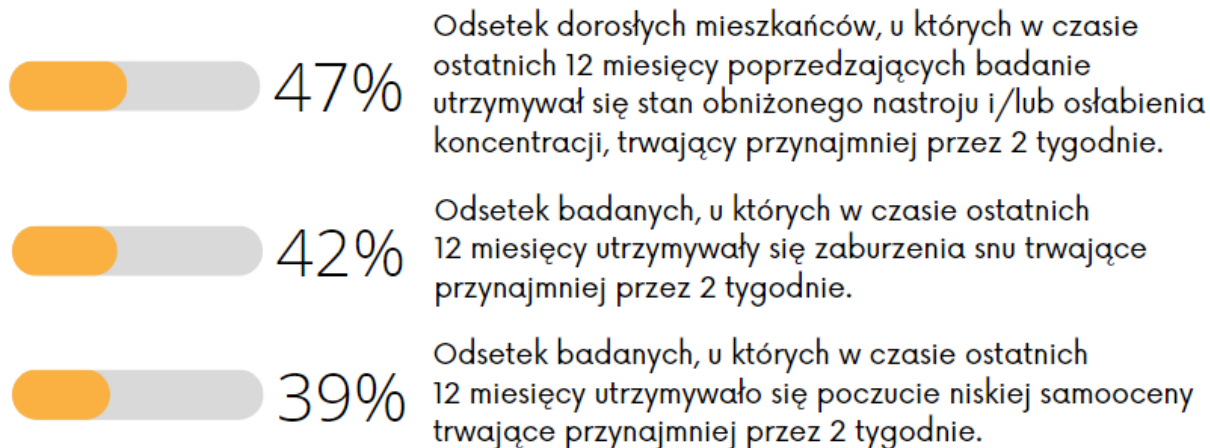
²⁰ www.psychiatriapolska.pl,

²¹ Raport o stanie Gminy Stary Targ za rok 2022.

dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

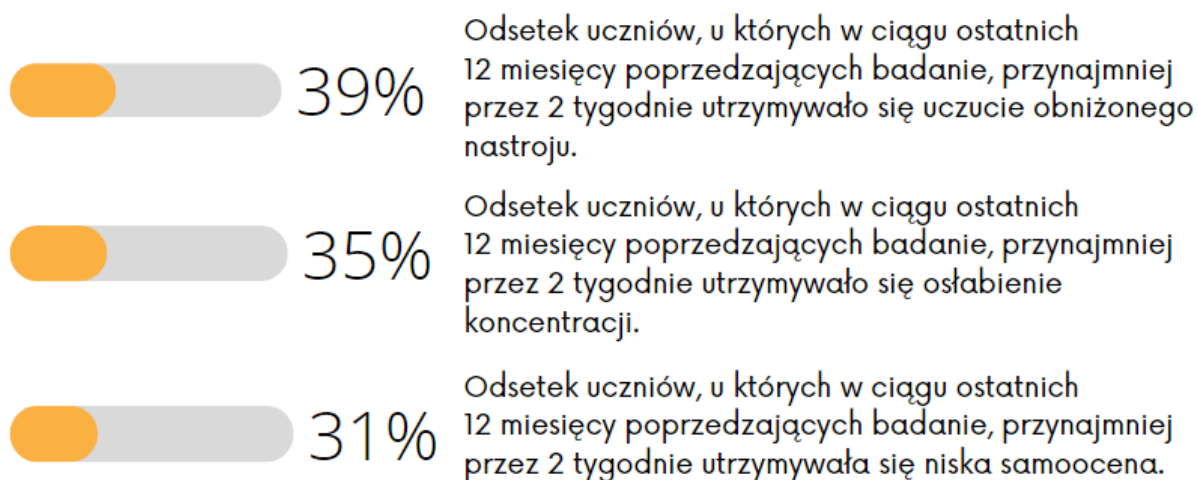
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=127

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

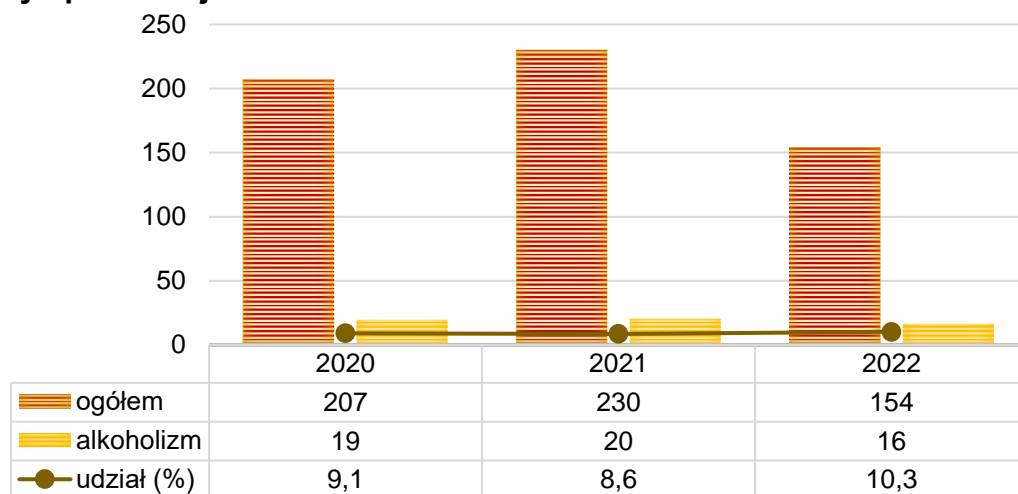
Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny²².

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*.

W 2022 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 16 rodzin, przy czym ich udział wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS kształtował się na poziomie 10,3%. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami GOPS z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom, natomiast w 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin korzystających z tego powodu z pomocy wzrósł o 1,2 pp.

²² Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Ponadto w latach 2021-2022 po 1 rodzinie korzystało z pomocy i wsparcia z powodu narkomanii, natomiast w 2020 roku żadna rodzina nie skorzystała z tego powodu z pomocy społecznej.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2022 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2022 roku przeprowadzili oni rozmowy z 28 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 17 członkami rodzin osób uzależnionych. Na przestrzeni lat 2020-2022 zauważalny jest wzrost w zakresie liczby osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy. W 2020 roku wobec 11 osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, w 2021 roku było to 19 osób, natomiast w 2022 roku – 5 osób. Szczegółowe dane dotyczące działań GKRPA w Gminie Stary Targ w latach 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Stary Targ wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób uzależnionych , z którymi przeprowadzono rozmowy	16	28	28
liczba członków rodzin osób uzależnionych , z którymi przeprowadzono rozmowy	10	17	17
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	11	19	5

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

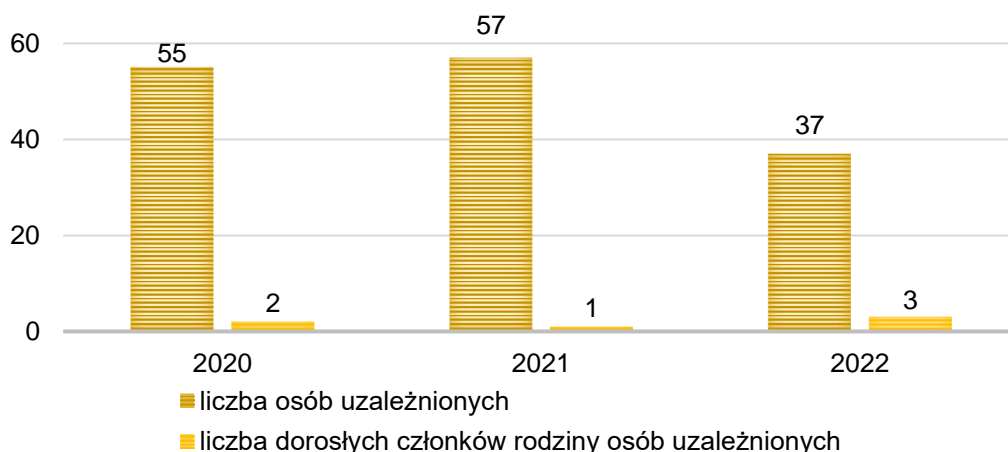
W 2021 roku na terenie Gminy funkcjonowały **2 Punkty Konsultacyjne**, działające ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe), które były czynne średnio 6 godzin w miesiącu. Pomoc i wsparcie mogą uzyskać tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc. W Punktach udzielane jest profesjonalne wsparcie przez specjalistę psychoterapii uzależnień oraz psychologa.

W 2022 roku w Punktach udzielono 37 porad 37 osobom z problemem alkoholowym, w 2021 roku było to 57 porad dla 57 osób, z kolei w 2020 roku – 55 porad dla 55 osób z problemem alkoholowym. W 2022 roku liczba osób uzależnionych, którzy skorzystali z poradnictwa oferowanego przez Punkty zmalała o 33% względem 2020 roku, natomiast o 35% względem 2021 roku.

Liczba porad udzielonych w Punktach członkom rodziny osób uzależnionych w 2022 roku wynosiła 3 dla 3 osób, w 2021 roku była to 1 porada dla 1 dorosłego członka rodziny, natomiast w 2020 roku – 2 porady dla 2 osób. Szczegółowe informacje zawarte są na poniższym wykresie.

Ponadto w 2022 roku w Punktach Konsultacyjnych udzielono 1 porady 1 osobie z problemem narkotykowym.

Wykres 59. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punktach Konsultacyjnych w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W ramach działań profilaktycznych na terenie Gminy funkcjonują **3 Świetlice Socjoterapeutyczne** w miejscowościach Stary Targ, Szropy oraz Waplewo Wielkie, które organizują zajęcia dla dzieci z rodzin niepełnych, ze środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz innych chętnych dzieci. W latach 2020-2022 zajęcia odbywały się raz w tygodniu, w każdej ze Świetlic. Przeznaczeniem zajęć świetlicowych jest praca z uczniami mającymi zaburzenia zachowania, problemy emocjonalne, mieszkającymi w domu dziecka oraz takimi, których środowisko życia jest niekorzystne dla rozwoju. Podczas pracy na zajęciach dzieci miały szanse przygotować się do lekcji szkolnych oraz rozwijać swoją twórczość.

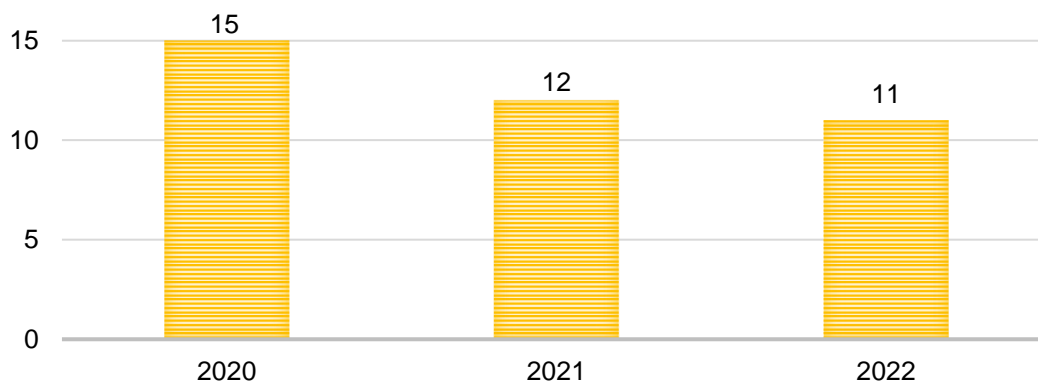
W latach 2020-2022 w Gminie Stary Targ nie realizowano programów profilaktycznych skierowany do dzieci i młodzieży w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego. Prowadzone były natomiast **działania o charakterze profilaktycznym** nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W 2020 roku były to jednorazowe prelekcje, pogadanki, które zgromadziły 250 uczestników oraz konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne), w których wzięło udział 50 osób. W 2021 roku w działaniach profilaktycznych wzięło udział kolejno: 150 osób w jednorazowych prelekcjach, pogadankach, 65 osób w imprezach sportowych (turniejach, wyścigach, olimpiadach itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych), natomiast w konkursach – 150 osób. W 2022 roku prowadzono jednorazowe prelekcje, pogadanki, w których uczestniczyło 180 osób, w tym prelekcje i pogadanki prowadzone przez funkcjonariuszy służb mundurowych

(np. policja, straż miejska) zgromadziły 150 uczestników. W danym roku, w ramach tych działań zorganizowano także spektakle, które zebrały 60 uczestników, festyny i inne imprezy plenerowe – 100 osób, imprezy sportowe – 200 osób oraz konkursy zrzeszające 100 uczestników.

Ponadto w 2022 roku w szkołach na terenie Gminy realizowano działalność profilaktyczną poprzez organizację różnego rodzaju zajęć profilaktycznych. W SP w Starym Targu odbyły się warsztaty terapeutyczne dla młodzieży pn.: „Skutki prawne i zdrowotne zażywania substancji psychoaktywnych w rozbiciu na narkotyki i dopalacze”. Uczniowie z SP w Waplewie Wielkim uczestniczyli w zajęciach i warsztatach odbywających się w placówkach kultury i nauki. W SP w Szropach zorganizowano warsztaty profilaktyczne dla młodzieży pn.: „Skutki prawne i zdrowotne zażywania substancji psychoaktywnych”, a także szkolenie dla rady pedagogicznej i rodziców pn.: „Jak rozpoznać, że dzieci zażywają substancje psychoaktywne”²³.

W roku 2022 na terenie Gminy znajdowało się łącznie 11 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy), w 2021 roku było ich 12, z kolei w 2020 roku – 15. W stosunku do 2020 roku liczba punktów sprzedaży alkoholu zmalała o 4.

Wykres 60. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022

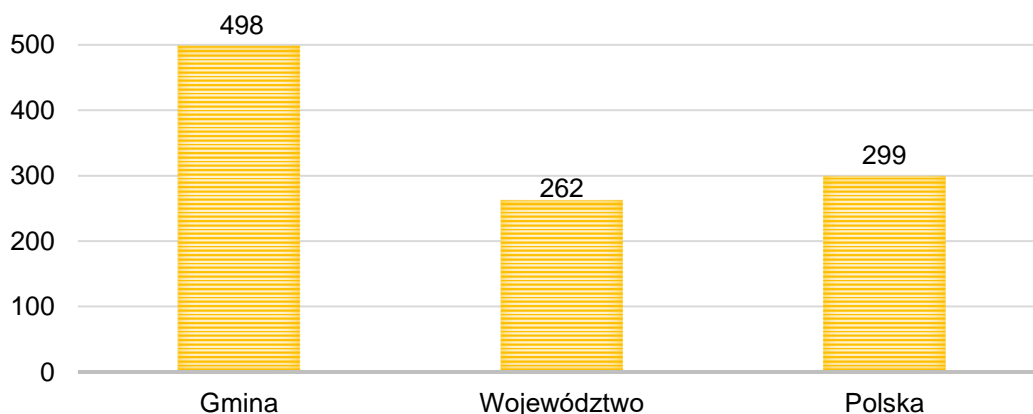
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

Biorąc pod uwagę analizowane lata 2020-2022, tylko w 2020 roku funkcjonował 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny).

²³ Sprawozdanie z Realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2022 r.

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Stary Targ, w porównaniu do województwa pomorskiego oraz do całej Polski. Ze względu na brak najnowszych danych dotyczących województwa oraz kraju, analiza została przeprowadzona dla roku 2021. W omawianym roku na terenie Gminy liczba ta wyniosła 498 osób na 1 punkt sprzedaży alkoholu. Jak wynika z poniższego wykresu, liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt jest dużo wyższa niż w województwie oraz w całej Polsce, co świadczy o bardziej korzystnej sytuacji Gminy w zakresie polityki antyalkoholowej.

Wykres 61. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Stary Targ, województwie pomorskim i całej Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2021 rok oraz Sprawozdania z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych KCPU za 2021 rok.

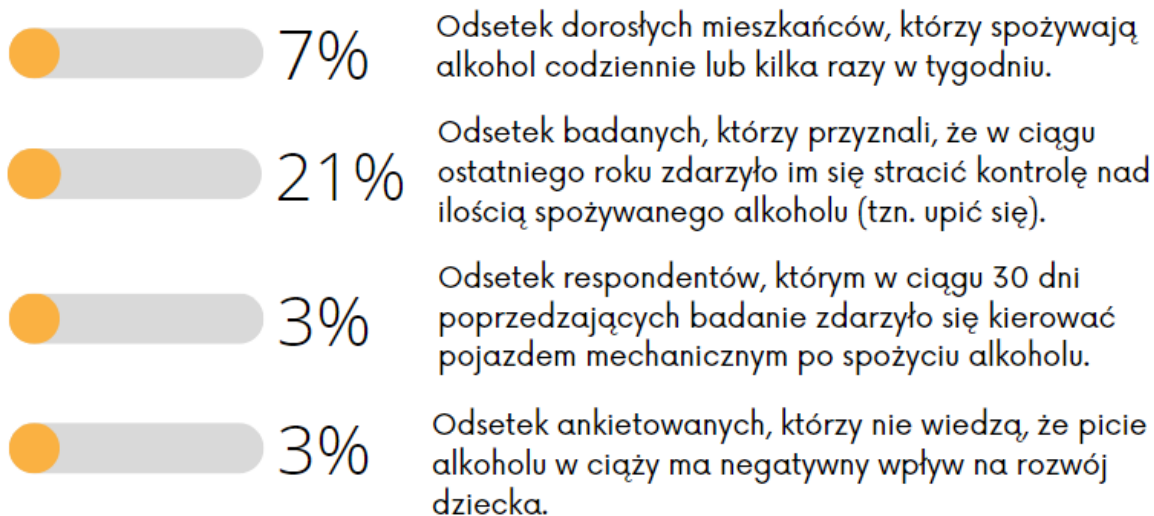
Na terenie Gminy nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym.

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększyły obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

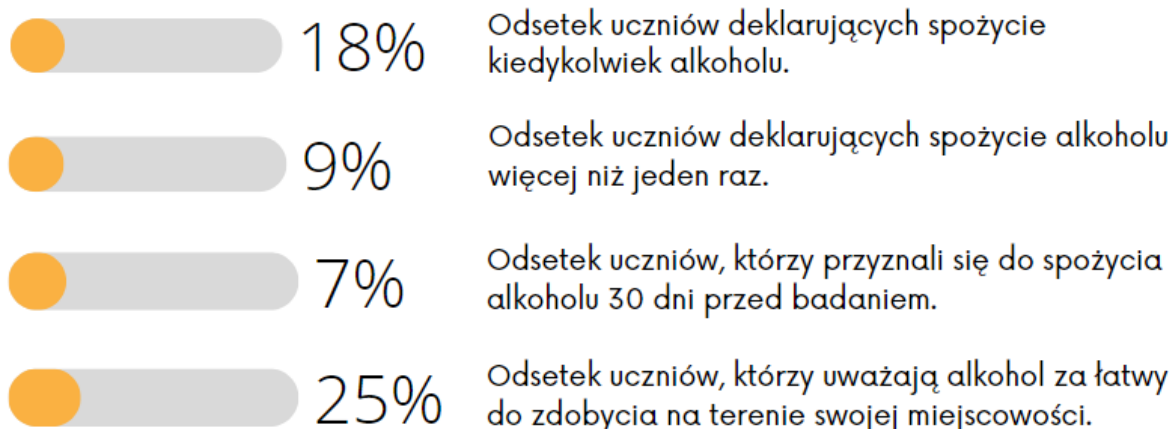
ALKOHOL

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

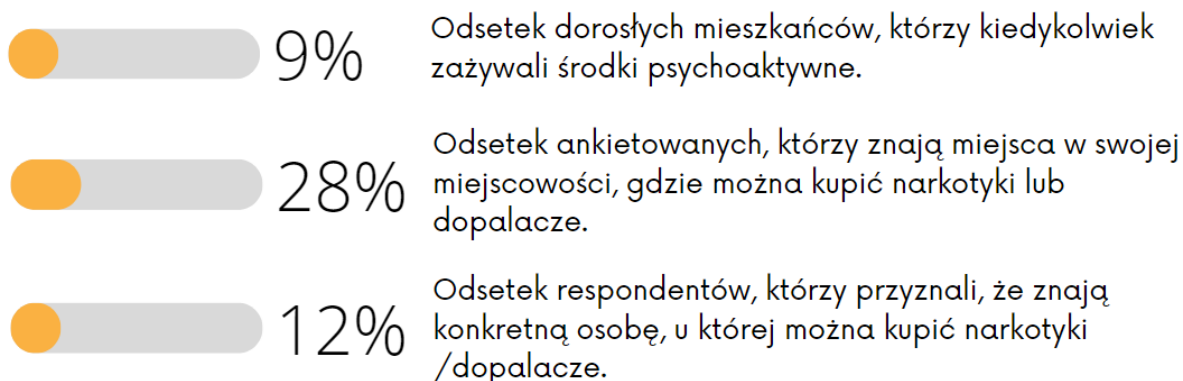
UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=127

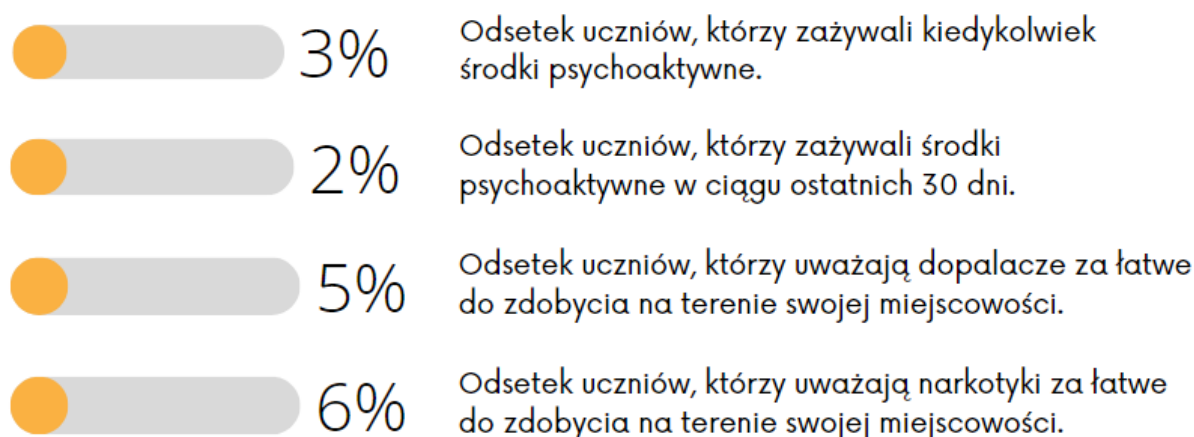
NARKOTYKI

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=127

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że za przemoc domową uważa się „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie Stary Targ zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**.

Celem funkcjonowania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie* (obecnie Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej).

Jedną z analizowanych kwestii są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych). Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba posiedzeń Zespołu była stała – po 4 posiedzenia w każdym roku. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych w ramach Zespołu powoływane są grupy robocze. W ciągu omawianych lat liczba powoływanych grup roboczych wykazała wahania. W 2020 roku było ich 20, w 2021 roku – 27, natomiast w 2022 roku – 17.

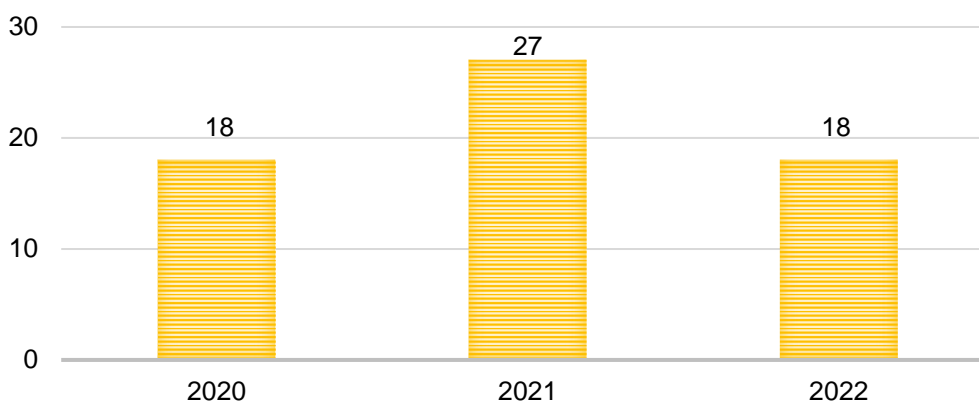
Tabela 35. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba powołanych grup roboczych	20	27	17

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można wahania liczby rodzin objętych procedurą NK – w 2020 roku było ich 18, w 2021 roku liczba ich wzrosła do 27, z kolei w 2022 roku znów spadła do 18.

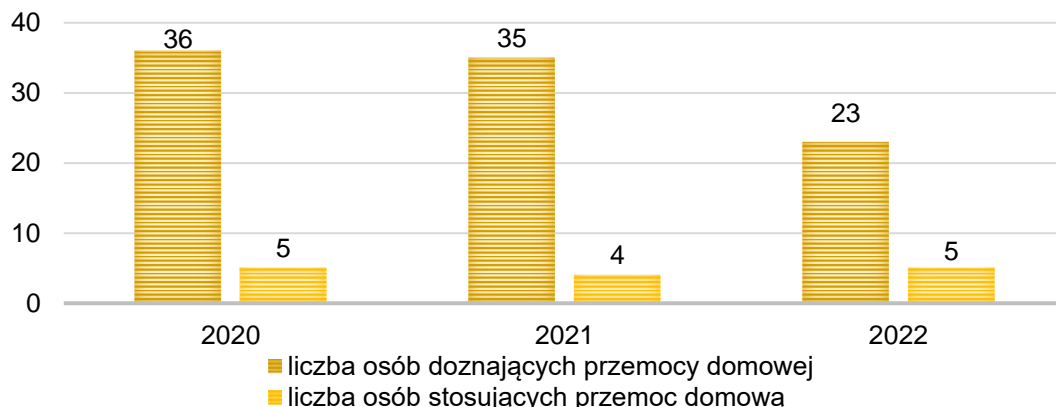
Wykres 62. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022

Wsparciem rodzin borykających się z problemem przemocy domowej na terenie Gminy Stary Targ zajmują się **2 Punkty Konsultacyjne**. Osoby doznające przemocy domowej mogą uzyskać pomoc i wsparcie m.in. w postaci poradnictwa. W 2022 roku z poradnictwa w Punktach skorzystały 23 osoby doznające przemocy oraz 5 osób stosujących przemoc. W 2021 roku było to 35 osób doznających przemocy i 4 osoby ją stosujące, natomiast w 2020 roku wśród odbywających rozmowy w Punktach było 36 osób doznających przemocy i 5 osób stosujących przemoc. Jak przedstawia poniższy wykres w przeciągu analizowanych lat liczba osób doświadczających przemocy, które skorzystały z porad w PK uległa spadkowi, a liczba osób stosujących przemoc, korzystających z PK pozostała na względnie stałym poziomie.

Wykres 63. Liczba osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punktach Konsultacyjnych w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

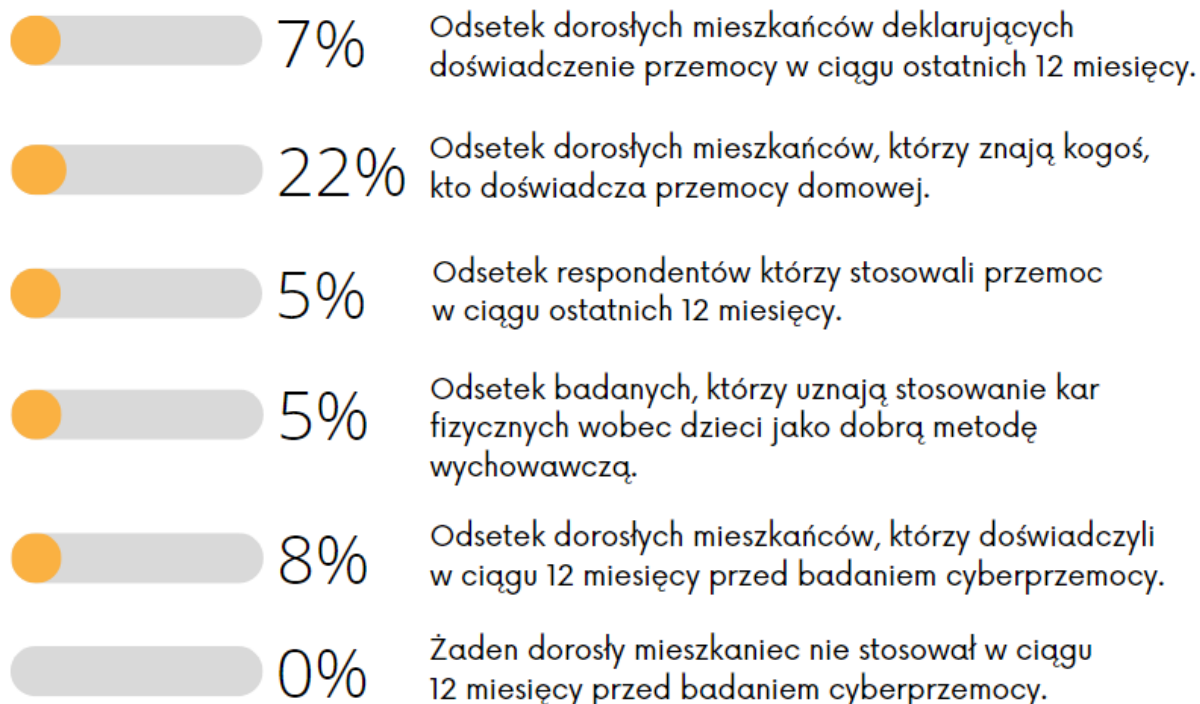
Na przestrzeni lat 2020-2022 w Gminie Stary Targ żadna rodzina nie korzystała z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Ponadto w analizowanych latach prowadzono zajęcia świetlicowe dla dzieci z grup ryzyka z programem socjoterapeutycznym, z których łącznie w 2020 roku skorzystały 34 osoby, w 2021 roku było to 35 uczestników, z kolei w 2022 roku – 33 osoby. Wszystkie dzieci uczestniczące w zajęciach były z rodzin alkoholowych.

Frustracja wynikająca z wielu ograniczeń nakładanych w związku z pandemią COVID-19, spowodowała wzrost przejawów przemocy domowej, a także nasilenie dotychczasowej przemocy w rodzinie. W niebezpiecznym położeniu znalazły się osoby jej doświadczające, ponieważ w okresie izolacji społecznej osoby te przebywały częściej pod jednym dachem z osobą stosującą przemoc mając utrudnioną możliwość ucieczki, a także trudniejszy dostęp do specjalistycznej pomocy.

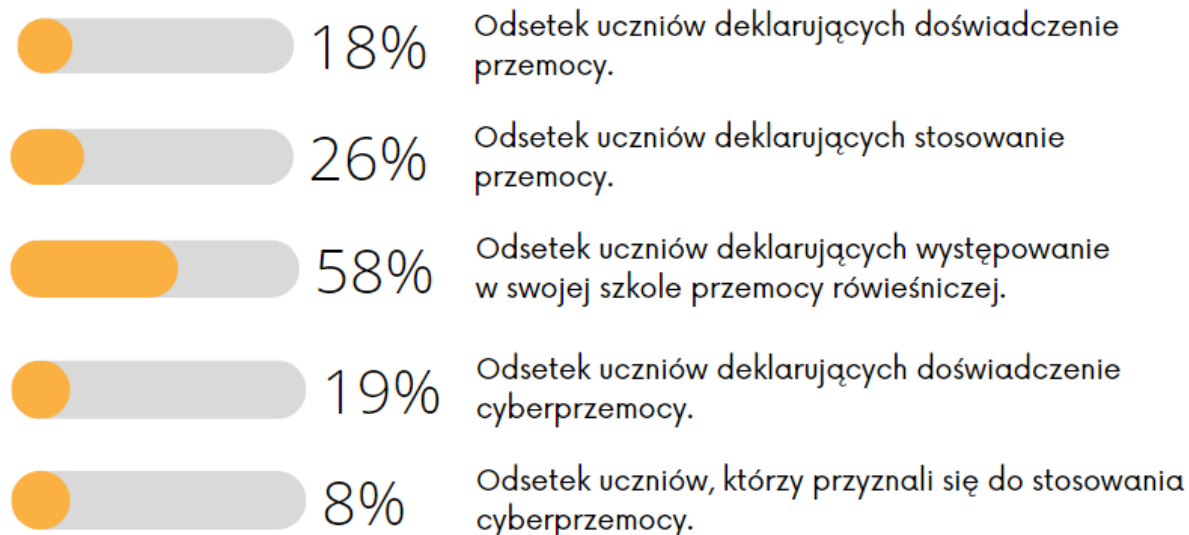
Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=127

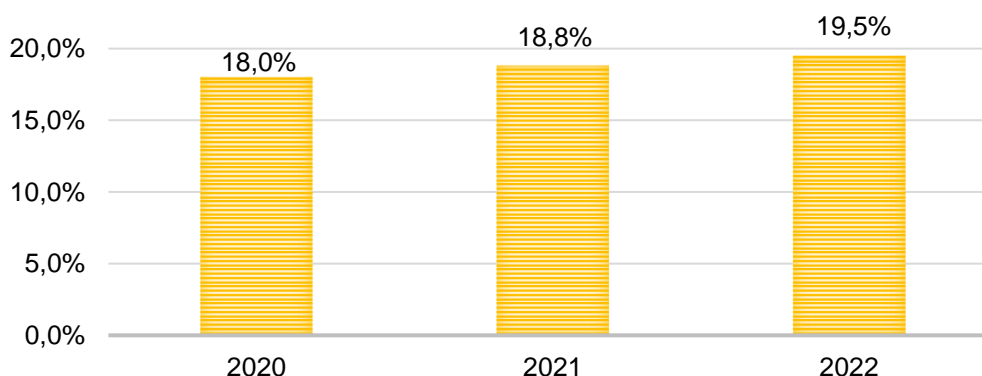
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć niewielki wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W Gminie Stary Targ odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2022 roku wyniósł 19,5%, co oznacza wzrost w stosunku do 2021 roku o 0,7 pp., natomiast w stosunku do 2020 roku o 1,5 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

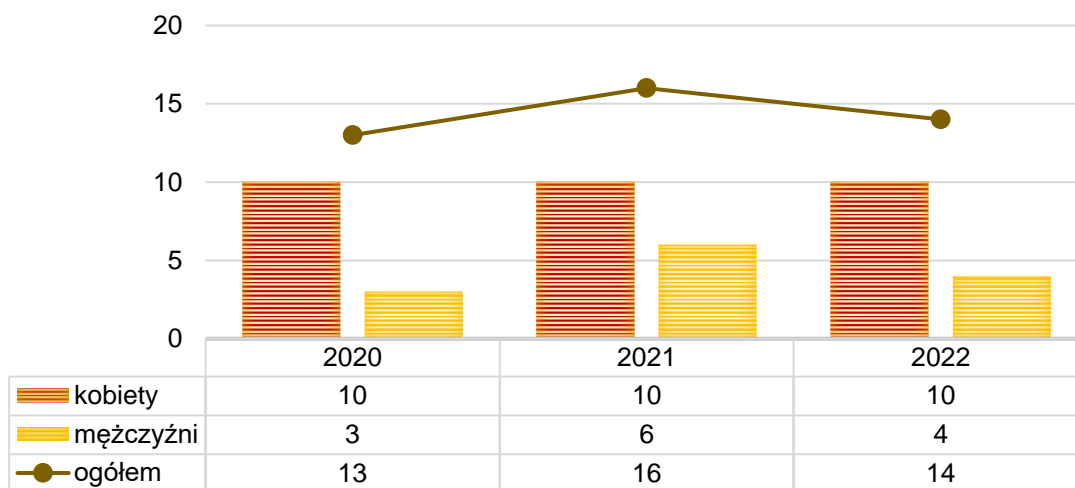
Wykres 64. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2022 roku 14. Większość stanowiły kobiety – 10 osób, natomiast liczba mężczyzn wyniosła 4. Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można wahania w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

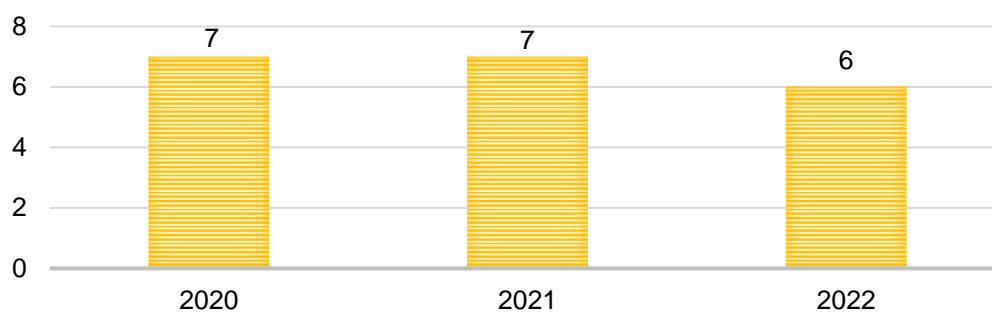
Wykres 65. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu realizuje usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2022 roku z tego rodzaju usług skorzystało 6 osób, z kolei w latach 2020-2021 było tych osób 7.

Wykres 66. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W latach 2020-2022 z zasiłku pielęgnacyjnego skorzystało po 72 osoby, a więc liczba korzystających z tego świadczenia na przestrzeni analizowanych lat była stała.

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą członkowie rodziny zobowiązani do alimentacji, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina. Liczbę osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. W latach 2020 i 2022 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność Gmina wyniosła po 3, natomiast w 2021 roku były to 4 osoby. Liczba osób przebywających w DPS, jak i przeznaczana na ten cel kwota świadczeń w przeciągu analizowanych lat ulegała wahaniom. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób przebywających w DPS	3	4	3
kwota świadczeń (zł)	80 849	116 058	105 674

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

GOPS w Starym Targu w latach 2020-2022 realizował działanie skierowane do seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem osób chorych i samotnych pn.: „**Koperta Życia**”. Akcja ta polega na umieszczeniu w lodówce (miejscu ogólnodostępnym i widocznym) plastikowej koperty zawierającej najważniejsze informacji dotyczące stanu zdrowia i przyjmowanych leków przez daną osobę oraz kontaktów do najbliższej rodziny i opiekunów. Na lodówce umieszcza się naklejkę z napisem: *Tu jest koperta życia*. Celem akcji jest sprawniejsza pomoc w przypadku zasłabnięcia osoby lub utraty przytomności, biorąc pod uwagę nagłe sytuacje, w których dane osoby zapominają

o najważniejszych informacjach dotyczących własnego zdrowia. Seniorzy mieszkający w Gminie mogą pobrać „Kopertę życia” w budynku GOPS w Starym Targu.

Zadania w zakresie wsparcia i aktywizacji najstarszych mieszkańców Gminy Stary Targ od 31.08.2021 roku realizuje **Klub Seniora „Centrum Aktywnego Seniora”**, który został zainicjowany w ramach realizacji projektu pn. „Usługi społeczne szansą na pozytywną zmianę w Gminie Stary Targ”. Klub Seniora znajduje się w budynku GOK w Starym Targu, a w jego spotkaniach uczestniczą osoby powyżej 60 roku życia²⁴. Ponadto Gminny Ośrodek Kultury w ramach integracji społecznej seniorów zamieszkujących teren Gminy w latach 2020-2022 organizował Europejski Dzień Seniora.

Wysoki odsetek osób starszych w całym kraju, który z roku na rok wzrasta, a także trwająca pandemia stanowią wyzwanie dla polityki społecznej oraz opieki zdrowotnej. Poza samym zagrożeniem związanym z ryzykiem zachorowania i dotkliwym przechodzeniem choroby, istotnym problemem w czasie pandemii jest utrudniony dostęp do leczenia chorób przewlekłych. Ryzykiem jest również nasilenie się innych chorób czy schorzeń związanych z ograniczeniem aktywności ruchowej, jak i społecznej. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2020 roku przez Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej na próbie 1 118 osób w wieku senioralnym wynika, że 1/3 ankietowanych przerwała dotychczasowe leczenie, większość badanych odczuła problemy z dostępem do opieki medycznej podczas pandemii, blisko połowa respondentów czuje się samotna podczas trwania pandemii i brakuje im spotkań z innymi ludźmi, a ponad połowa odczuwa potrzebę dostępu do lekarza specjalisty.

²⁴ <https://gops.gminastarytarg.pl/n,klub-seniora>.

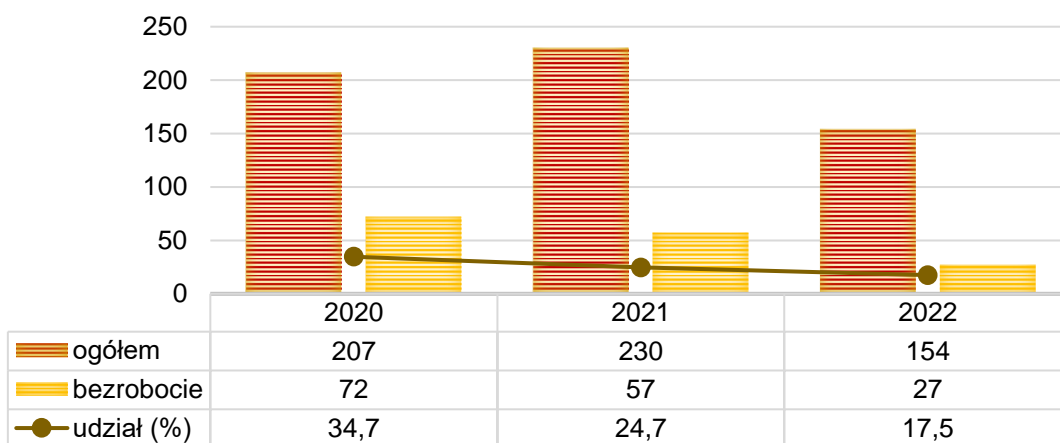
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2022 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Targu z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 27, co stanowi 17,5% wszystkich rodzin korzystających w danym roku ze wsparcia GOPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z tego powodu z GOPS, jak i ich udział w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej ulegał spadkowi. W 2022 roku w porównaniu do 2020 roku udział rodzin korzystających z tego powodu z pomocy zmalał o 17,2 pp.

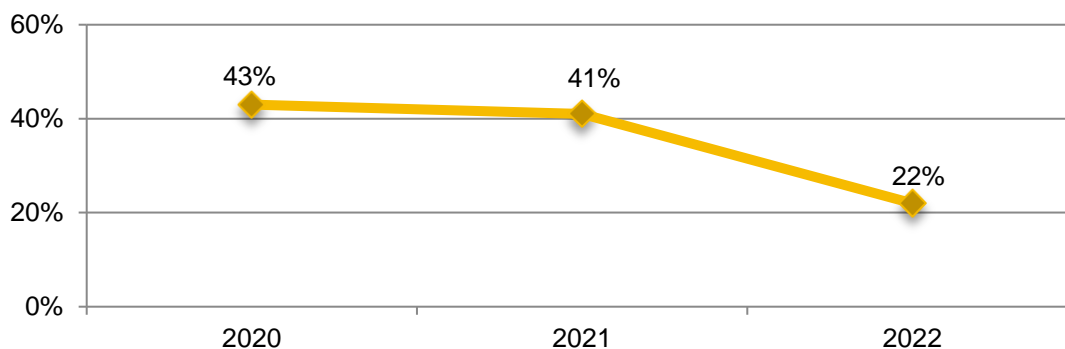
Wykres 67. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Dostrzegalna jest zmienna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2020 roku osiągnął on wartość 43%, w 2021 roku – 41%, z kolei w 2022 roku znacznie zmniejszył się względem lat poprzednich i przyjął wartość 22%.

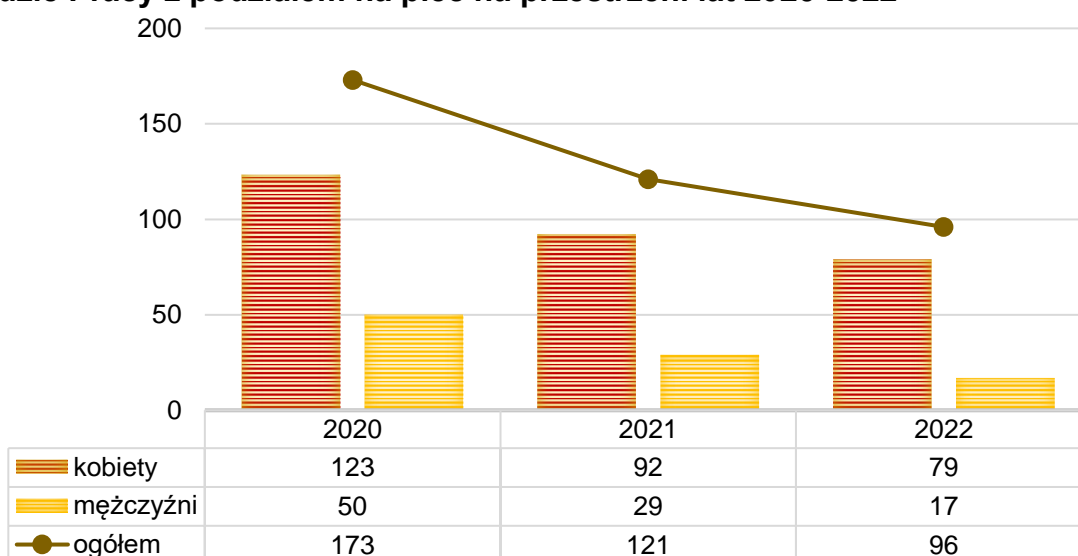
Wykres 68. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sztumie, zarejestrowanych było łącznie 96 mieszkańców Gminy Stary Targ. Oznacza to spadek względem 2021 roku na poziomie 21% oraz spadek 45% w porównaniu do roku 2020. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet było w 2022 roku znacznie więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 79, liczba mężczyzn – 17).

Wykres 69. Mieszkańcy Gminy Stary Targ zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w 2022 roku w stosunku do 2020 roku nastąpił wzrost udziału osób mających mniej niż 25 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy (5 pp.). Spadek w tym zakresie dotyczył osób powyżej 50 roku życia (6 pp.). W przypadku osób do 30 roku życia odsetek ten wahał się przyjmując w 2022 roku najwyższą wartość. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 37. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stary Targ w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022

kategoria wiekowa	31 grudnia 2020		31 grudnia 2021		31 grudnia 2022	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	32	18	26	21	22	23
do 30 roku życia	52	30	42	25	32	33
powyżej 50 roku życia	38	22	26	21	15	16

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru, czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców Gminy Stary Targ oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu sztumskiego. W przypadku Gminy dostrzegalny jest spadek liczby osób długotrwanie bezrobotnych w 2022 roku względem 2020 roku. Podobna tendencja wystąpiła w przypadku powiatu sztumskiego. Odsetek osób długotrwanie bezrobotnych w Gminie stanowi 39% wszystkich mieszkańców pozostających bez zatrudnienia. W całej Polsce udział osób długotrwanie bezrobotnych wyniósł w 2022 roku 52%, natomiast w powiecie sztumskim kształtował się na podobnym poziomie, co w Gminie (38%). Sytuacja w Gminie Stary Targ była porównywalna w stosunku do sytuacji w powiecie, z kolei lepsza niż w całym kraju.

Tabela 38. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Stary Targ oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu sztumskiego na przestrzeni lat 2020-2022

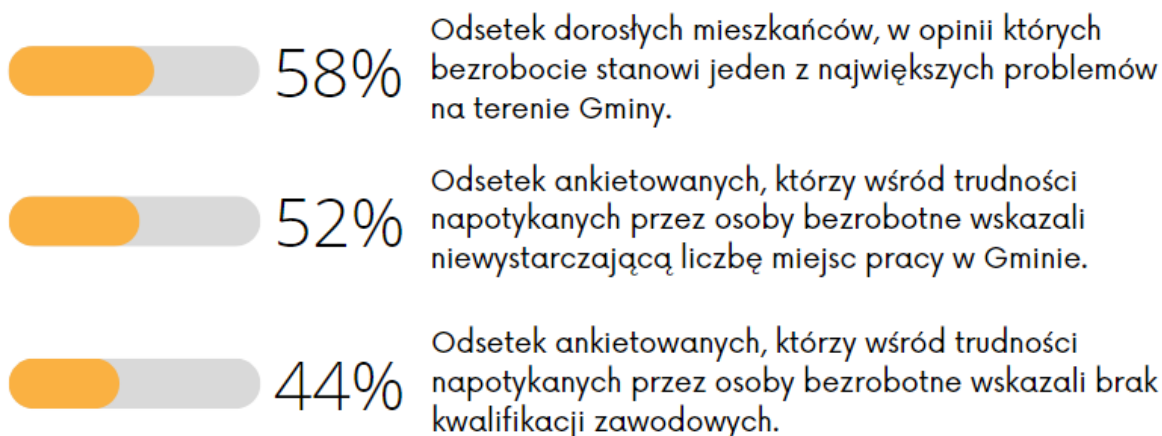
wyszczególnienie		2020	2021	2022
Gmina	liczba osób	65	62	37
	udział (%)	38	51	39
Powiat	liczba osób	443	369	247
	udział (%)	42	46	38

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzaniem obostrzeń oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, jak między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

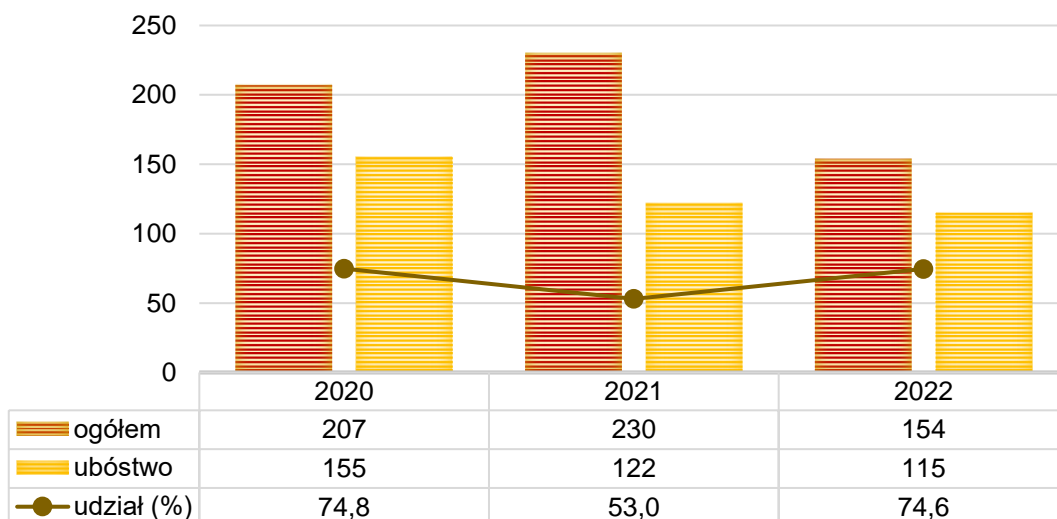
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w 2022 roku wyniosła 115 i stanowiła 74,6% wszystkich rodzin, które skorzystały z pomocy z GOPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z tego powodu z GOPS uległa spadkowi, z kolei ich udział w ogólnej liczbie beneficjentów pomocy społecznej wahał się, przyjmując w 2022 roku odsetek zaledwie o 0,2 pp. niższy niż w 2020 roku, z kolei w stosunku do 2021 roku był on wyższy aż o 21,6 pp. Ubóstwo w 2022 roku znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia w Gminie Stary Targ.

Wykres 70. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

W 2022 roku zasiłki stałe pobierały 62 osoby, zasiłek okresowy – 31 osób, a zasiłek celowy – 63 osoby. Na przestrzeni analizowanych lat liczba świadczeniobiorców, jak i kwota świadczeń, zarówno zasiłku stałego, okresowego, jak i celowego ulegała spadkowi, przyjmując w 2022 roku najniższą wartość.

Tabela 39. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

rodzaj zasiłku	2020		2021		2022	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	69	356 954	66	351 772	62	347 332
zasiłek okresowy	103	173 532	54	102 854	31	57 058
zasiłek celowy	128	211 420	74	75 054	63	72 129

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Stary Targ od stycznia 2020 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił przeprowadzany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością.

Przedstawiona poniżej analiza dotyczy osób pobierających świadczenie pieniężne oraz osób, które korzystały ze świadczeń niepieniężnych w formie posiłku. W 2022 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 48 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 104 osobom. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne, jak i korzystających ze świadczenia niepieniężnego uległa spadkowi.

Tabela 40. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022

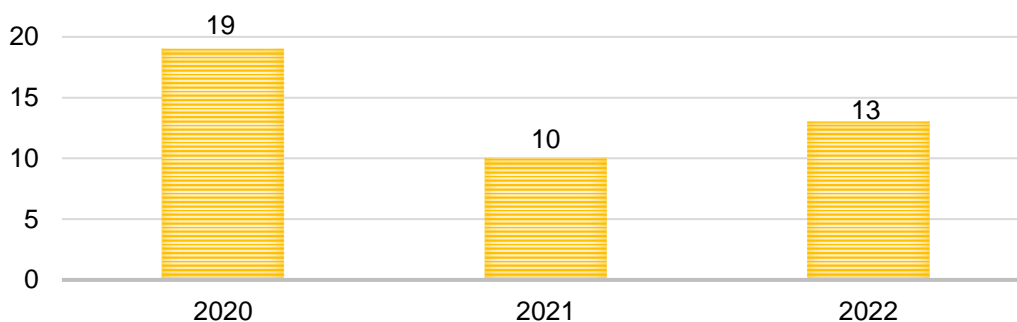
wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	111	60	48
świadczenie niepieniężne	124	106	104

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2020-2022

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków

mieszkaniowych ulegała wahaniom. W 2022 roku wsparcie w formie dodatku mieszkaniowego przyznano 13 gospodarstwom domowym, w 2021 roku było ich 10, natomiast w 2020 roku – 19. Na przestrzeni lat 2020-2022 żadne gospodarstwo domowe nie korzystało z dodatku energetycznego.

Wykres 71. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2020-2022

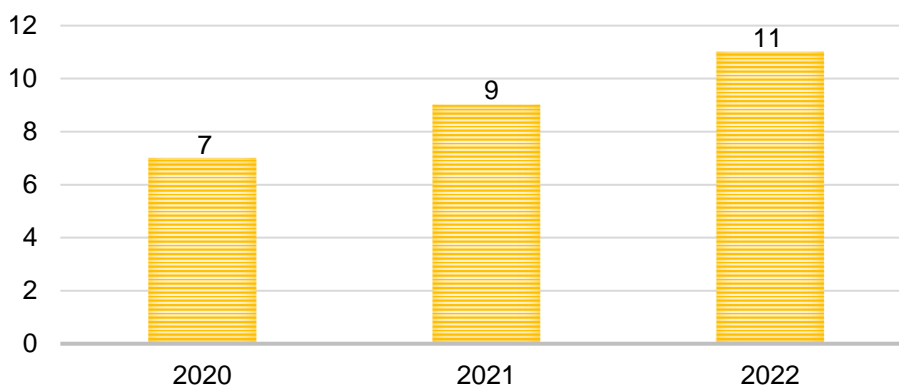
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 i 2021 rok

W 2020 roku 324 najuboższe rodziny zamieszkujące Gminę Stary Targ otrzymały 3 754 paczki żywnościowe pochodzące z Banku Żywności.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracując z Bankiem Żywności w Tczewie w latach 2021-2022 realizował **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa**, który był współfinansowany z Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebujących. Celem Programu było zapewnienie pomocy żywnościowej najuboższym mieszkańcom Polski oraz uczestnictwo w działaniach w ramach środków towarzyszących. Z Darów żywnościowych z Banku Żywności w 2021 roku skorzystało 271 rodzin (w tym 743 osoby), z kolei w 2022 roku było to 189 rodzin (w tym 559 osób). Ponadto w 2021 roku w ramach tych działań przeprowadzone zostały warsztaty dla 122 osób korzystających z pomocy w Programie. W 2022 roku 30 osób skorzystało z 4 warsztatów on-line. Zakres tematyczny rzeczonych warsztatów dotyczył ekonomii, żywienia, kulinariów i gospodarowania żywnością.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2022 roku z pomocy i wsparcia GOPS z powodu bezdomności skorzystało 11 osób. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób uległa wzrostowi. W analizowanych latach GOPS nie ponosił odpłatności za pobyt żadnej osoby w kryzysie bezdomności w schronisku dla osób bezdomnych.

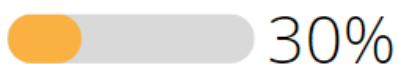
Wykres 72. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Wyniki badania przeprowadzonego w 2023 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy mieli trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe.

Odsetek badanych, według których najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy są osoby dotknięte problemem uzależnień.

Odsetek badanych, według których najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy są osoby starsze.

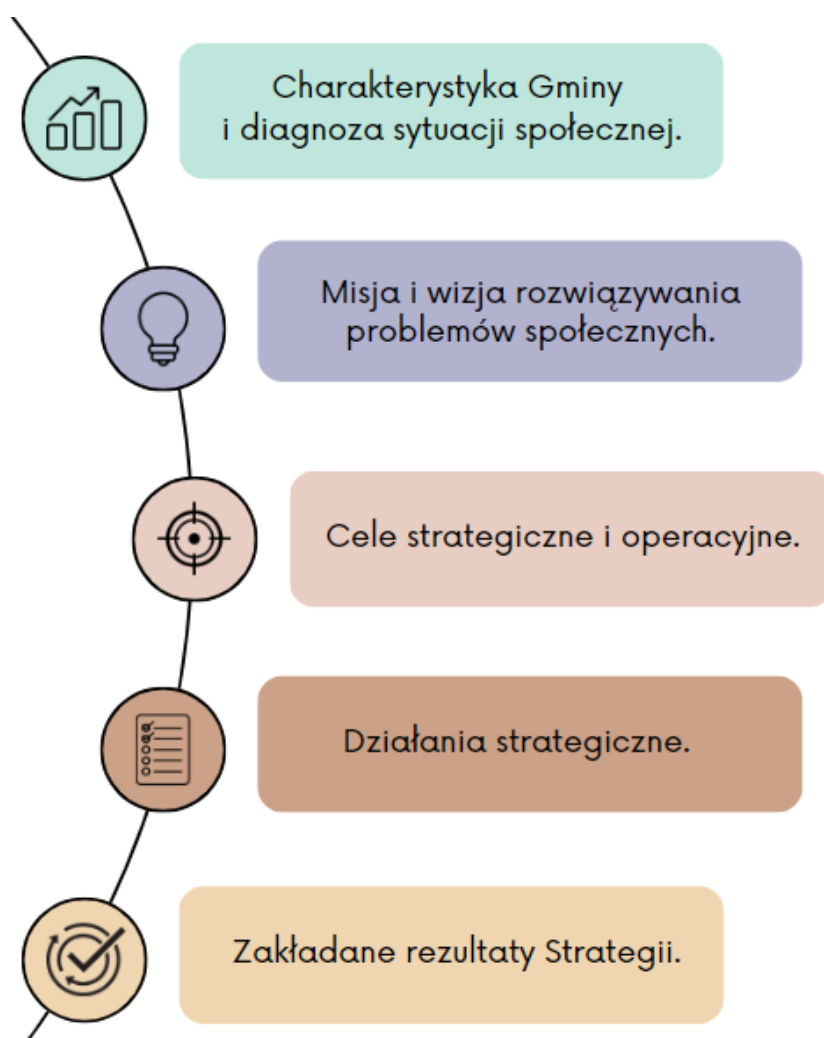
Odsetek badanych, według których najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy są osoby bezdomne.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=66

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Stary Targ została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

MISJA

Usprawnienie systemu pomocy społecznej w celu stworzenia dogodnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców i wyrównania szans rozwoju społeczności Gminy oraz wspieranie inicjatyw obywateli korzystając z możliwości Gminy.

WIZJA

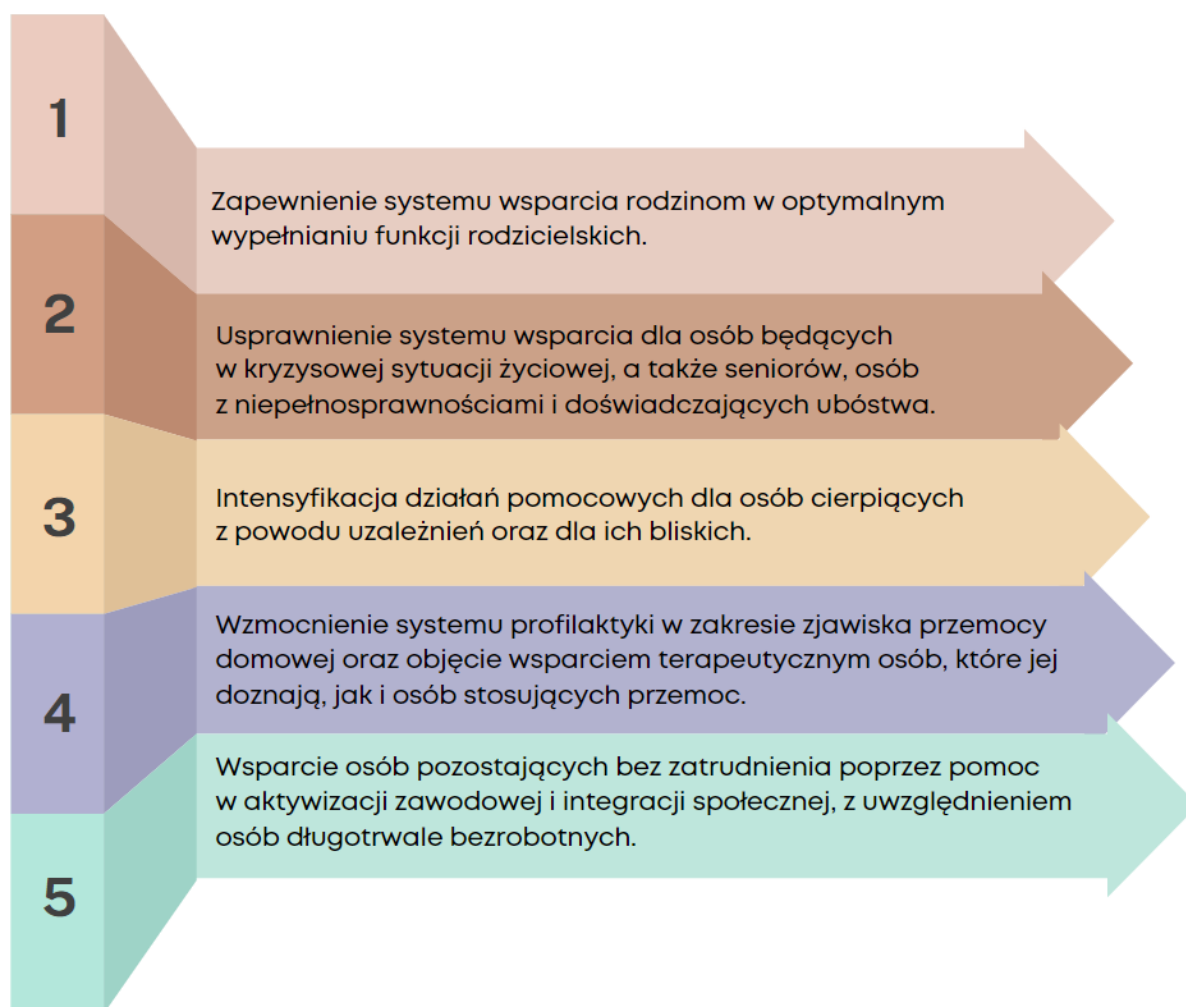

Gmina Stary Targ zmierza do stworzenia dogodnych warunków społeczno-ekonomicznych oraz rozwojowych dla swoich mieszkańców, uwzględniając osoby narażone na wykluczenie.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

CEL STRATEGICZNY NR 1

Zapewnienie systemu wsparcia rodzinom w optymalnym wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

Cel operacyjny nr 1 – wsparcie rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji, w tym rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających.	2023-2031	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, wsparcie psychologiczne, terapia rodzinna).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy. Podniesienie jakości życia rodzin.	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych. Liczba świadczonych form usług społecznych.	2023-2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2023-2031	GOPS, PCPR	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin nt. możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczania problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/ warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów/ szkoleń.	2023-2031	GOPS, GKRPA, UG, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zainicjowanie działań w celu utworzenia samopomocowych grup wsparcia dla rodziców.	Poprawa psychicznego i społecznego funkcjonowania rodzin.	Liczba podjętych działań w celu utworzenia grup wsparcia.	2023-2031	GOPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Utworzenie placówki zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia.	Liczba miejsc w placówce zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3.	2023-2031	UG, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2 – wspieranie dzieci w prawidłowym rozwoju psychofizycznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę ze szkołami/przedszkolami oraz świetlicami socjoterapeutycznymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	Liczba instytucji i organizacji, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2023-2031	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2023-2031	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez.	2023-2031	GOPS, UG, placówki oświatowe, NGO, GOK, GBP	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	2023-2031	GOPS, UG, placówki oświatowe, NGO, GOK, GBP	Budżet Gminy Budżet Państwa

Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	2023-2031	GOPS, PPP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Dalsze prowadzenie Świetlic Socjoterapeutycznych w celu wyrównywania szans prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci.	Przeciwdziałanie zrachowaniom społecznym wśród dzieci. Integracja rówieśnicza. Prawidłowy rozwój psychospołeczny.	Liczba uczestników pojedynczych placówek. Liczba prowadzonych zajęć.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 2

Usprawnienie systemu wsparcia dla osób będących w kryzysowej sytuacji życiowej, a także seniorów, osób z niepełnosprawnościami i doświadczających ubóstwa.

Cel operacyjny nr 1 – rozwój działań wspierających osoby dotknięte ubóstwem, osoby z niepełnosprawnością oraz seniorów.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) oraz publicznych środków transportu do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	2023-2031	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Zainicjowanie zorganizowania wolontariatu na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz osób dotkniętych problemem ubóstwa.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	2023-2031	UG, GOPS, NGO, ŚDS, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Rozwój małej architektury gminnej, skierowanej w szczególności do seniorów i osób z niepełnosprawnościami (w tym zwiększenie liczby ławek w przestrzeni publicznej, utworzenie tzw. „przysiadaczy”).	Zwiększenie komfortu seniorów i osób z niepełnosprawnościami, w zakresie przemieszczania się po obszarze Gminy.	Liczba obiektów małej architektury gminnej dostosowanych do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	2023-2031	UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz dotkniętych ubóstwem i wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	2023-2031	GOPS, NGO, UG, KS	Budżet Gminy
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz osób z niepełnosprawnością, chorych oraz seniorów.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w programach.	Liczba uczestników programów.	2023-2031	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuowanie funkcji asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w Gminie.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	2023-2031	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2023-2031	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców Gminy przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy

Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym oraz dotkniętym ubóstwem.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością, starszych i dotkniętych ubóstwem.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
--	---	---	-----------	------	--------------------------------

Cel operacyjny nr 2 – rozwój form aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, GOK, GBP, KS	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe, GBP, GOK, KS	Budżet Gminy
Zainicjowanie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Liczba podjętych działań informacyjnych/zrealizowanych warsztatów.	2023-2031	GOPS, UG, GBP, GOK, NGO, KPP	Budżet Gminy
Kontynuacja prowadzenia placówki zrzeszającej osoby w podeszłym wieku, typu Klub Seniora oraz intensyfikacja działań podejmowanych w zakresie jej funkcjonowania.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników. Liczba dostępnych zajęć.	2023-2031	GOPS, UG, GBP, GOK, NGO, KS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych grup.	Realizacja projektów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Liczba zrealizowanych projektów/programów. Liczba uczestników.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, GOK, KS	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 3 – zwiększenie działań w zakresie pomocy społecznej w celu poprawy sytuacji osób dotkniętych ubóstwem.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2023-2031	GOPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Kontynuacja udzielania uczniom pomocy w formie stypendiów szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów.	2023-2031	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemem ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2023-2031	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Intensyfikacja działań pomocowych dla osób cierpiących z powodu uzależnień oraz dla ich bliskich.

Cel operacyjny nr 1 – zwiększenie możliwości poradnictwa i leczenia terapeutycznego osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz wprowadzenie działań samopomocowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy

Zainicjowanie działań w celu wprowadzenia samopomocowej grupy wsparcia dla osób uzależnionych.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego osobom z problemem uzależnień.	Liczba utworzonych grup. Liczba osób uczestniczących w grupach.	2023-2031	NGO, UG, GKRPA	Budżet Gminy
Zainicjowanie działań w celu utworzenia samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików oraz osób współuzależnionych.	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego rodzinom osób uzależnionych.	Liczba utworzonych grup. Liczba osób uczestniczących w grupach.	2023-2031	NGO, UG, GKRPA	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2023-2031	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuacja czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2023-2031	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	Liczba sfinansowanych programów. Liczba uczestników programów.	2023-2031	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Dalsze prowadzenie Punktu Konsultacyjnego w celu przeciwdziałania problemowi alkoholowemu w Gminie.	Zwiększenie pomocy dla rodzin dotkniętych problemem alkoholowym.	Liczba osób korzystających z poradnictwa Punktu.	2023-2031	UG, GKRPA	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – zwiększenie profilaktyki wczesnej pomocy dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w problemie uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2023-2031	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Dalsza realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacji, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2023-2031	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Obniżenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2023-2031	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w tym prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu w trakcie ciąży.	Ograniczanie negatywnych skutków spożywania alkoholu.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2023-2031	GOPS, GKRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Dalszy udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2023-2031	GKRPA, GOPS, KPP, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuacja organizacji szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także organizacja szkoleń dla innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystenta rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2023-2031	GKRPA, GOPS, KPP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia.	2023-2031	GKRPA, GOPS, UG, KPP, NGO, BP GOK, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	2023-2031	UG, KPP	Budżet Gminy
Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu, zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Ograniczenie fizycznej dostępności alkoholu.	Liczba punktów sprzedaży alkoholi. Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu.	2023-2031	UG, GKRPA	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 4

Wzmocnienie systemu profilaktyki w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz objęcie wsparciem terapeutycznym osób, które jej doznają, jak i osób stosujących przemoc.

Cel operacyjny nr 1 – usprawnienie lokalnego systemu wsparcia dla osób, których dotyczy problem przemocy, uwzględniając poprawę jakości i dostępności do pomocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2023-2031	GOPS, GKRPA, KPP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Kontynuowanie działań związanych z zamieszczaniem informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy domowej.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba działań informacyjnych. Liczba rozpowszechnionych informacji.	2023-2031	GOPS, UG, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2023-2031	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2023-2031	GOPS, ZI, GKRPA, KP	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	2023-2031	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Praca z osobami stosującymi przemoc domową poprzez oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i terapeutyczne.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba podjętych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i terapeutycznych.	2023-2031	GOPS, ZI GKRPA	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	2023-2031	GOPS, ZI, UG, PCPR	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2 – działania zwiększające wrażliwość i świadomość społeczności lokalnej w zakresie problemu przemocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2023-2031	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów. Wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2023-2031	GKRPA, ZI, KPP, GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych. Wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba zorganizowanych działań.	2023-2031	GOPS, UG, KPP, GKRPA, ZI, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
--	---	--	-----------	--	--

CEL STRATEGICZNY NR 5

Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia poprzez pomoc w aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, z uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych.

Cel operacyjny nr 1 – zwiększenie możliwości osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy poprzez aktywizację społeczno-zawodową.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2023-2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2023-2031	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2023-2031	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy

Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2023-2031	GOPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	2023-2031	GOPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	2023-2031	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Stary Targ. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy Stary Targ. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2021-2022, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej.

W prognozie na lata 2023-2031 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Targu. Prognoza dla działu 855 została pomniejszona o wartość świadczenia wychowawczego, w związku ze stopniowym przekazywaniem realizacji zadania do ZUS.

Tabela 41. Ramy finansowe Strategii

ROK	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2021	51 858	1 683 186	1 355 446	25 098	9 423 820	12 539 408
2022	71 725	1 955 448	4 904 048	13 888	5 664 658	12 609 767
2023 ²⁵	71 725	1 955 448	4 904 048	1 388	5 664 658	12 597 267
PROGNOZA						
2024	73 518	2 004 334	5 026 649	1 423	5 951 431	13 057 355
2025	75 356	2 054 442	5 152 315	1 459	6 100 217	13 383 789
2026	77 240	2 105 803	5 281 123	1 495	6 252 722	13 718 383
2027	79 171	2 158 448	5 413 151	1 532	6 409 040	14 061 342
2028	81 150	2 212 409	5 548 480	1 570	6 569 266	14 412 875
2029	83 179	2 267 719	5 687 192	1 609	6 733 498	14 773 197
2030	85 258	2 324 412	5 829 372	1 649	6 901 835	14 142 526
2031	87 389	2 382 522	5 975 106	1 690	7 074 381	15 521 088

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

²⁵ Wartość za rok 2023 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok dla Gminy Stary Targ.

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Starym Targu.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ na lata 2023-2031 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 42. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Starym Targu o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ na lata 2023-2031”.	IV kwartał 2023 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	IV kwartał 2023 r. – IV kwartał 2031 r.
Etap III	Monitoring.	Na koniec każdego roku w okresie od 2023 r. do 2031 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2032 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Targu. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższego czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Targu.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi Gminy Stary Targ do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 43. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2022 roku)	Wartość docelowa (w 2033 roku)
1	Zapewnienie systemu wsparcia rodzinom w optymalnym wypełnianiu funkcji rodzicielskich.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	13	do 15
		Liczba asystentów rodziny.	1	do 1
		Liczba rodzin wspierających.	0	do 2
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	8	poniżej 10

		Liczba żłobków/klubów dziecięcych.	0	min. 1
		Liczba Świetlic Socjoterapeutycznych	3	do 3
2	Usprawnienie systemu wsparcia dla osób będących w kryzysowej sytuacji życiowej, a także seniorów, osób z niepełnosprawnościami i doświadczających ubóstwa.	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	6	do 10
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	19,5	poniżej 25,0
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	3	poniżej 10
		Liczba placówek aktywizujących seniorów.	1	min. 1
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.	74	poniżej 70
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.	115	poniżej 110
3	Intensyfikacja działań pomocowych dla osób cierpiących z powodu uzależnień oraz dla ich bliskich.	Liczba Punktów Konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	2	min. 2
		Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	498	powyżej 500
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików (AA).	0	min. 1
		Liczba osób uzależnionych, które skorzystały z porad PIK	37	poniżej 40
		Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	16	poniżej 15
4	Wzmocnienie systemu profilaktyki w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz objęcie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu przemocy.	0	do 5

	wsparciem terapeutycznym osób, które jej doznają, jak i osób stosujących przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	18	poniżej 20
		Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	23	poniżej 30
		Liczba osób doznających przemocy domowej, którzy skorzystali z porad PIK	23	poniżej 25
5	Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia poprzez pomoc w aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, z uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	22	poniżej 25
		Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy.	96	poniżej 90
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy (%).	39	poniżej 35
		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.	27	poniżej 25
		Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe.	13	do 20
		Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki energetyczne.	0	do 5

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Stary Targ, zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegała okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Stary Targ i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,

- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców Gminy Stary Targ, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. Sprawozdanie z Realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2022 r. w Gminie Stary Targ.
4. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
5. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
6. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
7. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
8. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
9. Piкуła N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
10. Raport o Stanie Gminy Stary Targ za rok 2020, 2021, 2022.
11. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Targu za lata 2020, 2021 i 2022.
12. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2020-2021.
13. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.
14. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za lata 2020-2022.
15. Sprawozdanie z realizacji Rocznej Programu Współpracy Gminy Stary Targ z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie za rok 2022.
16. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
17. Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
18. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych.
19. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

20. <https://bdl.stat.gov.pl/>.
21. <https://gops.gminastarytarg.pl/n,klub-seniora>.
22. <https://sztum.policja.gov.pl/m14/dzielnicow/posterunek-policji-w-st/64528,Dzielnicowi-Posterunku-Policji-w-Starym-Targu.html>.
23. https://www.gminastarytarg.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=85&strona=1&sub=7&subsub=58.
24. https://www.gminastarytarg.pl/asp/pl_start.asp?typ=14&menu=86.
25. www.psychiatriapolska.pl.

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Stary Targ na mapie województwa pomorskiego oraz Polski.....	16
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Stary Targ według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku).....	20
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	28
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej.....	29
Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego.....	112

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	7
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w Gminie Stary Targ w porównaniu do województwa pomorskiego na przestrzeni lat 2020-2022.....	17
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2020-2022 (w procentach).....	18
Tabela 4. Liczba uczniów poszczególnych szkół podstawowych oraz dzieci w oddziałach przedszkolnych w latach 2020-2022	21
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w Gminie Stary Targ w porównaniu do powiatu sztumskiego w 2022 roku.....	26
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022	32
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022	35
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022.....	35
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022	35
Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=43.....	40
Tabela 11. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=43.....	41

Tabela 12. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne Pan/i zażywał/a? N=5	43
Tabela 13. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=4	46
Tabela 14. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i przemoc? N=3	47
Tabela 15. Jak często zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=59	50
Tabela 16. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=12 ..	51
Tabela 17. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś alkohol po raz pierwszy? N=22	61
Tabela 18. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=22	62
Tabela 19. W jaki sposób otrzymałeś/aś/zdobyłeś/aś środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia) po raz pierwszy? N=3	64
Tabela 20. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=3	65
Tabela 21. Jakie były to substancje? N=3	65
Tabela 22. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=21	67
Tabela 23. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=19	68
Tabela 24. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=31	69
Tabela 25. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=32	69
Tabela 26. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=119	71
Tabela 27. W jakie gry, w których wygraną były pieniądze zdarzyło Ci się grać? N=34	72
Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z Programu „Karta Dużej Rodziny” oraz liczba wydanych kart na przestrzeni lat 2020-2022	80
Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022	82
Tabela 30. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022	83
Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022	83

Tabela 32. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022	83
Tabela 33. Liczba świadczeniobiorców usług opiekuńczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	84
Tabela 34. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Stary Targ wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022	90
Tabela 35. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022	96
Tabela 36. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2020-2022	102
Tabela 37. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Stary Targ w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2020-2022.....	106
Tabela 38. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Stary Targ oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu sztumskiego na przestrzeni lat 2020-2022	107
Tabela 39. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022.....	109
Tabela 40. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022	109
Tabela 41. Ramy finansowe Strategii	128
Tabela 42. Harmonogram wdrażania Strategii	129
Tabela 43. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	132

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Stary Targ w latach 2020-2022.....	17
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sztumskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	19
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w Gminie Stary Targ w latach 2020-2022.....	20

Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022.....	21
Wykres 5. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022.....	24
Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w Gminie Stary Targ oraz województwie pomorskim w latach 2020-2022.....	25
Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w Gminie Stary Targ, powiecie sztumskim i województwie pomorskim na przestrzeni lat 2020-2022.....	32
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Stary Targ w latach 2020-2022.....	34
Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022	34
Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)	36
Wykres 11. Płeć: N=66	38
Wykres 12. Wiek: N=66	39
Wykres 13. Wykształcenie: N=66	39
Wykres 14. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=66.....	40
Wykres 15. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=66.....	41
Wykres 16. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=66.....	42
Wykres 17. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=66.....	43
Wykres 18. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? N=66.....	44
Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=66	45
Wykres 20. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=66	45
Wykres 21. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc wobec drugiej osoby? N=66.....	46
Wykres 22. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą? N=66	47
Wykres 23. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie	

/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć /filmów)? N=66.....	48
Wykres 24. Czy zna Pan/i instytucje udzielające wsparcia, pomocy w razie wystąpienia przemocy? N=66	48
Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=66.....	49
Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=66.....	50
Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=66	52
Wykres 28. Jakie trudności napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=66.....	53
Wykres 29. Jakie Pana/i zdaniem są największe problemy społeczne na terenie Gminy? N=66.....	54
Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=66	55
Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=66.....	56
Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=66	56
Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych i z niepełnosprawnościami w Gminie? N=66	57
Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=66.....	58
Wykres 35. Płeć: N=127	59
Wykres 36. Wiek: N=127	60
Wykres 37. Klasa: N=127	60
Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=127.....	61
Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się: N=127.....	63
Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=127	64

Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=127.....	66
Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=127	66
Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=127	68
Wykres 44. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=127.....	70
Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=127	70
Wykres 46. Czy korzystasz z urządzeń elektronicznych i Internetu? N=127	71
Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=127	72
Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=127.....	73
Wykres 49. Jak oceniasz swoją wiedzę na temat zaburzeń odżywiania? Zaznacz swoją odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie numery oznaczają kolejno: 1 – nie mam wiedzy, 2 – moja wiedza jest mała, 3 – średnia, 4 – duża, 5 – bardzo duża. N=127	74
Wykres 50. Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy doświadczyłeś/aś problemu nadwagi lub otyłości lub zaobserwowałeś/aś u siebie znaczny spadek wagi lub niedowagę? N=127.....	75
Wykres 51. Czy wiesz gdzie można się zgłosić w razie doświadczenia problemu przemocy? N=127	75
Wykres 52. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2020-2022.....	77
Wykres 53. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022	78
Wykres 54. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022	78

Wykres 55. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	79
Wykres 56. Odpłatność za pobyt dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej za lata 2020-2022 (w złotych)	80
Wykres 57. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	82
Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	89
Wykres 59. Liczba osób uzależnionych oraz dorosłych członków ich rodzin, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punktach Konsultacyjnych w latach 2020-2022.	91
Wykres 60. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022	92
Wykres 61. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Stary Targ, województwie pomorskim i całej Polsce	93
Wykres 62. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2022	97
Wykres 63. Liczba osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc, którzy skorzystali z porad udzielanych w Punktach Konsultacyjnych w latach 2020-2022	98
Wykres 64. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w Gminie Stary Targ na przestrzeni lat 2020-2022.....	100
Wykres 65. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022	101
Wykres 66. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2020-2022	101
Wykres 67. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	104
Wykres 68. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2020-2022.....	105

Wykres 69. Mieszkańcy Gminy Stary Targ zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2020-2022	105
Wykres 70. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa w Gminie w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	108
Wykres 71. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe w latach 2020-2022	110
Wykres 72. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2020-2022	111